XXIV. évfolyam. Pécs, 1896. péntek, december hó 25. 296-ik szám.

Előfizetési árak:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 „ — „
Negyedévre . 2 „ 50 „
Egy hóra . . — „ 85 „
Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:
PÉCSETT. Mária-u. 1. sz.
a kir. itélőtábla épületével szemben,
hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó fölszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
PÉCSETT, Mária-utca 1. s.
a kir. tábla átellenében.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kéziratot vissza nem adunk

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz fel

A megváltó eszme.

Pécs, 1896. december hó 24

(V.) A szeretet és az emberi egyenlőség megváltójának születése napját ünnepli a keresztény világ és rövid időre elfelejteni igyekszik, hogy még most sem diadalmaskodott a szeretet, még most sem jött el az egyenlőség korszaka. Az egyik megváltó ige hóditó hatalommal terjedt el a föld minden tájain. Ezer és ezer büszke templom hirdeti dicséretét és milliók vallják: Egy az isten! De a másik még szenved, vérez a kereszten, még nem tudott győzni a megváltó ige: Egy az ember! Egy az ember, egyenlő joga van a hatalomra, egyenlő a boldogságra!

Nem tudott győzni, sőt mintha távolodnék a diadaltól. A reakció izmosodott meg Belgiumban, Ausztriában, Németországban. Egykoron erős szabadelvü pártok vánszorognak és sorvadnak. És bukásukban nincs meg a vértanuság magasztossága. Nem halál ez, hanem krach. Ez a kifejezés méltó a szabadelvüség elfajzott alakjához, a financier-szabadelvüséghez. Nincsen meg benne a halál fensége, megható komolysága, fájdalmas és mégis felemelő hatása. Csúfos, kómikus és bosszantó krach. Nincs hősökkel dolgunk, akik elszántan állnak a bástyákon, és megvetik a halált. Ezek a spekuláció hajótöröttjei, akik sápadtan, reszketve és sirdogálva nézik az árfolyamok rettenetes hanyatlását.

A klerikalizmus és szocializmus között a szabadelvüség szétmorzsolódik. A nyugodt és rendszeres haladás lehetősége immár ki van zárva. A túlzások és szertelenségek mérköznek egymással. A klerus érdekeit védő osztály-állam hivei küzdenek a nyers munka érdekeit istápoló osztályállam harcosaival. Az igazságos jogállam hivei nincsenek sehol. A szabadelvüség a jogállam és társadalmi szabadság pártjából a spekulánsok és önző nyárspolgárok pártjává fajult el. Önzésével, ridegségével, makacsságával és kapzsiságával elárulta a reá bizott ügyet. Igy növelte nagyra a klerikalizmust és a szocializmust. Elkeseredett hivei megoszlottak a tulvilági üdv és a földi paradicsom táborai közt.

Szörnyü helyzet, ahol csak forradalmi pártok harcolnak egymással. Állandóan lángban ég a nemzet és tettét nem az ész, hanem a delirium sugallja. Nem tiszta békekötés követi a harc eldöntését, hanem elkeseredett öldöklés. Az állam és a társadalom egész berendezésének kell itt megváltozni, akármelyik küzdő fél is aratja a diadalt. Köztük nem lehet béke, nem állhat alku. Itt két világ mérközik egymással. Az egyiknek darabokra kell törni, hogy a másik felépülhessen.

A szabadelvü krach sápadt alakjai nem hivatkozhatnak arra, hogy ime fölfordul a rend és megbomlik az egyensuly, mihelyt a szabadelvüség letünik a szereplés teréről. Nagy igazság ez, de csak annál nagyobb az ő bünük. Mert ádáz ellenségeink rohamát kiállotta volna a szabadelvüség, ha erkölcsileg el nem romlik. „Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszu életü légy e földön“: az irányoknak is szól a tizparancsolat szava. A szabadelvüség a szabadságból és igazságból született és nyomorultul elpusztul, ha szülőit megtagadja.

Igy járt Belgiumban, Németországban, Ausztriában. Az igazságos jogállamból a jómódu polgárság osztályállamát akarta csinálni. Legyőzött ellenségeinek előbb kigúnyolt cifraságait magára rakta és előkelően hivalkodott azokkal. És akik azelőtt csak az ököl durva jogán uralkodtak rajta, azokat most elismerte urnak szokásai, erkölcsei és becsülete fölött. Akiknek előbb csak leigázott alattvalója volt, azoknak most majmául szegődött. Isten szabad ege alatt született, de most irtózni kezdett az utca porától, a szabad szellőtől, a néptől. Kitört rajta a parvenü nagyzási hóbortja. Udvarképes és szalónképes akart lenni. És e mellett kitünően értette a maga hasznának biztositását. Szabad üzlet és szabad kéz: ez lett alatta a szabadságból.

A nemzeti talajban gyökerezett előbb és dacolhatott a viharokkal. De üvegházi növény akart lenni, mert ez előkelőbb, legyőzött ellenségeinek barátságát kereste, holott azok soha sem szüntek meg őt gyülölni és elrugta magától barátait. És ellenségei kihasználták elhagyatottságát, meggyülöltették a néppel, megrohanták és legyőzték. Most kellett volna a nép, melytől előbb finyásan félrevonult. Most kellettek a széles hátak, a kérges tenyerek, de népből kiveszett a hit, a bizalom. Nem bizott többé a szabadelvüségben, hanem kétségbeesésében a mult és a jövő prédikátorait követte, mint a reakció vagy a szocializmus zászlaja után. A magukra maradt udvarképes és szalónképes szabadelvüek pedig elillantak a csatatérről. Kitört a krach, nincs többé üzlet; mit keressen hát az okos ember a piacon? Igy esett meg a gyáva futás Belgiumban, igy adta fel a financier szabadelvüség Bécs városát.

De a reakció elvakult hivei még nem látják be a helyzet veszedelmességét. Még mindig lehetségesnek tartják a restaurátiót és bár ostobák, mint a középkor sötétsége, ugy vélik, hogy rászedhetik, vagy ezek közül használhatják föl a szocializmust. A segitség tehát csak a szabadelvüségtől jöhet. Az irányok elfajzását a reformáció szokta követni. Ez a korszak a szabadelvüség fejlődésében már derengeni kezd. A belga radikálizmus, a német Freisinn, az ujjáalakult osztrák haladópárt, mind az uj korszak küszöbét hirdeti. A krach szánalmas alakjai mellett feltünnek a bátrak, a kitartók, akik egyenes lélekkel vissza akarják hozni, amit az árulás elkészitett. Kezdődik a reformáció. A szabadelvüség ujra keresi a népet, a szabadságot, az igazságot. A forradalmi klerikálizmus és szocializmus öldöklő harcától meg akarja menteni az emberiséget, s ezért az elhagyatott népet keblére öleli. Udvari és szalónpártból ujra a nép pártja akar lenni. Nem marad többé kalitkában a szabadság büszke madara; a szabad levegőn megnőnek megnyesett szárnyai és ujra büszkén emelkedik a magasba, s hirdetni fogja a megváltó eszmének azt a másik igéjét: Egy az ember.

Szigetvári levél.

Szigetvár, 1896. december hó 24.

Mióta Biedermann Rezső mandátuma ellen a peticiót beadták, azóta valahányszor ujságot veszek a kezembe, legelőször azt nézem, történt-e valami ebben az ügyben. S igy cselekszenek velem együtt sokan. Ennek a mandátumnak a kérdése az egyedüli helyi vonatkozásu dolog most, mely némileg köz-

Legczélszerübb ajándéktárgyak,
pazar szép kivitelü angol börtárczák
valódi ezüst ékitéssel és monogrammal,
művészies kivitelü **iró-, kávés-, thea- és szivar-készletek**

SCHÖNWALD IMRE
ékszerésznél
Király-(fő)-utcza, „hattyu“-épületben
kaphatók.

Lapunk mai száma 22 oldal.

érdekü s bizonyos tekintetben a közszeliemet ébren tartja.

Sajnos nem sokáig. Majd ha a mandátumot igazolják, akkor lesz még egy pompás bankett, utána pedig hosszu időre némamélységes csend s nem hiszem, hogy akadjon valaki, aki ezt „a riadó vak mélységet“ fölverje szavával, követelvén a most már igazolt képviselő urtól igéretei beváltását.

Pedig hát ehhez mindenkinek van jussa. Hiszen Biedermann urat egyedül a helyiérdek szempontjából és csakis a város édekei miatt választották meg. E mellett csak köpönyeg volt a 67-es alap. Eléggé bizonyitja ezt, hogy a közönség épen nem volt kiváncsi az ezen alapon kifejtendő programmra, a képviselő ur meg nem tartotta szükségesnek ily körülmények közt programmja bővebb kifejtését. Igy történt azután, hogy a kerület választó közönsége körülbelül nem is igen tudja, hogy képviselője *milyen állást foglal el* pl. *a kvóta kérdésében*.

Egyébként én egy szóval sem vitatom a tett igéretek öszinteségét. Én csak tényeket sorolok fel.

Tény pedig többek közt az is, hogy a választás tömérdek pénzt emésztett fel: annyit legalább is, a mennyivel a kilátásba helyezett polgári iskolát fel lehetett volna állitani.

Pénz, pénz . . . Hát'iszen a pénz még nem a legpiszkosabb eszköz — mondogatja egyik kormánypárti főkertesünk. Persze, persze . . . sohasem az a legnagyobb bün, amiben az ember maga is vétkes. No de azért az bizonyos, hogy — ha a többség meggyőződésből választ, ez mind meg marad a köz javára.

Tény továbbá az is, hogy a polgári iskolára vonatkozó igéret többféle formában is szárnyra kelt. Először ugy volt, hogy lesz polgári iskola; másodszor ugy mondták, hogy Biedermann ur az iskolát fölépitteti saját költségén, az állam gondviselését pedig a továbbiakra majd kieszközli; végül aztán oda módosult minden, hogy a mennyiben a kormány itt iskolát nem állitana, van még Biedermannak annyi téglája és fája, hogy ő maga épittesse fel. Hát ezek között az igéretek között van némi különbség, legalább annyi, amennyi licitációnál az árak közt szokott lenni.

Tény végül az, hogy ebből a választásból legtöbb haszna a *főbirónknak* van. Tessék csak nyugodtan lenni; majd kimagyarázom magam.

Nem akarom én azt eldönteni, hogy a főbiró ur eljárása nem volt-e elég finom vagy hogy az ellenzék volt nagyon érzékeny, elég az hozzá, hogy a választás előtt, a választás alatt és után — legalább tizszer följelentették, ugyanannyiszor szerte-hordta az ujság a a nevét . . .

Hát nem kész haszon ez? Ez az első lépés a népszerüséghez. Mindezek felett pedig az áll, hogy ezen alkalmakból ismerte meg a miniszterelnök ur is, aki a legteljesebben meg van elégedve vele. Ezzel maga a főbiró ur dicsekedett, hogy a kegyelmes ur igy nyilatkozott volna, „*a szigetvári főbiró magját szeretném elvetni*“

Erre aztán én fölütöm Madáchot s alá-huzom benne a következő sort: „*Ebnek is eb a legfőbb ideálja.*“

Végül még csak azt konstatálom, hogy hála a kormánypárt győzelmének, pompásan haladunk előre a társulás terén. Szóban] van egy *szabadelvü klub* szervezése. Nagyszerü eszme; isten éltesse a kitalálóját!

Még éppen ez hiányzott. Tehát a társadalmi, faj és vallási választó fal mellett huzzunk fel egy negyediket is: a politikait.

Előfizetésre való felhivás
a
„PÉCSI FIGYELŐ“
huszonötödik évfolyamára.

Az ujévvel lapunk pályafutásának huszonötödik évét kezdi meg. A küzdelemteljes mult garanciát nyujt a jövőre is, hogy a „*Pécsi Figyelő*“ mindenha az marad, a mi, hirdetője a függetlenségi törekvéseknek. Multunk tehát kész politikai programm, mely fölment bennünket a hosszabb önajánlástól.

Teljes bizalommal fordulunk tehát a bennünket törekvéseinkben támogató közönséghez és fölkérjük olvasóinkat, hogy előfizetéseiket idejekorán megujitani szíveskedjenek, miután kiadóhivatalunk csakis a szükséges számu példányokat nyomatja és az elkésve beérkezett előfizetők nem igényelhetik a már időközben megjelent példányokat.

Rovataink maradnak a régiek. Ezután is gondot forditunk rá, hogy folyton hü tükre legyünk a nap eseményeinek, hogy már egy napilaptól méltán megvárhatja a közönség. Dolgozótársaink és vidéki tudósitóink folyton szaporodó száma pedig lehetővé teszi, hogy egyre változatosabb anyagot nyujtsunk előfizetőinknek.

Regénymellékletünket fentartjuk továbbra is, és pedig könyvalakban adunk évenkint átlag öt-hat regényt, melyet olvasóink összegyüjtve, idővel csinos kis könyvtárra tehetnek szert, teljesen ingyen.

Szegényebb viszonyok közt élő olvasóink számára *heti kiadásunkat* szintén kiadjuk a jövő év folyamán is, mely kivonatosan mindazt magában foglalja, mit a napilap egy héten át hozott.

Az előfizetési föltételek maradnak a régiek.

A napilapnál

Egész évre	10 frt
Félévre	5 frt
Negyedévre	2 frt 50 kr.

A heti lapnál

Egész évre	3 frt
Félévre	1 frt 50 kr.
Negyedévre	75 kr.

Ujonnan belépni kivánó előfizetőknek ujévig lapunkat kivánatra dijtalanul megküldjük.

Hazafias tisztelettel

a

„PÉCSI FIGYELŐ“

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Hirek.

Pécs, 1896. december hó 24.

Experessz-kriszkindli.

Karácsony szent ünnepére még a népkonyhák rendes látogatói is igen igen megritkulnak. A két szent napra még a legszegényebb is összekapargat annyit, hogy otthon főzhet magának egy kis levest, ehetik egy kis hust, vagy főzeléket s van kalácsa is, a mi nélkül a karácsony el sem képzelhető.

Aztán meg vannak még jószivü családok a világon s ma különösen sok helyen volt hallható az ilyen beszélgetés:

— Hát holnap nálunk ebédel, Klára néni.

A „Pécsi Figyelő“ tárcája

Az én karácsonyestém.

— A „Pécsi Figyelő“ eredeti tárcája. —

Megérkezett az epedve várt karácsony. Hólepel födi a földet, a fák csupasz ágait vastagon boritja a zuzmara, hüvös, metsző szél sivit végig az utcákon; föl-fölkap egy csomó havat s őrült sebességgel ragadja magával a járókelők nagy örömére. S e barátságtalan, zord idő dacára is oly nagy a járáskelés.

Ritkán lehet kisded városunkat ily élénknek látni; s minden arcon az öröm, boldogság ül.

Vigan üdvözlik egymást az emberek, s néhány szót váltva, egymásnak boldog ünnepeket kivánva elválnak, — hisz oly sietős mindegyiknek az utja.

Hogy is ne lenne az!

Hisz már várják mindenhol a kis Jézust, a „Krisskindlit.“

Lassan közeledik az est . . . Az ég alja vörös s az első csillag homályos fénye a bucsuzó nap utolsó sugaraival küszködik. Finom, rózsás köd lebeg előtte, de a rózsás köd már nem takarhatja el egészen tiszta, üde csillogását. Az utcák egyre vesznek élénkségükből. Mindenki családja körébe siet, hogy ott élvezze a legvonzóbb est kedves örömeit . . .

Eszembe jut, hogy egy éve én is boldogan vártam e szép estét. Fölnőnik előttem a ragyogó karácsonyfa; fölujul lelkemben az egész éj, melyet boldog gondtalanságban töltöttünk el.

E gondolatok közt mély fájdalom tölté el egész valómat.

A mai karácsonyest jutott eszembe, mely oly kevés örömet s oly sok kinos fájdalmat igér . . .

* * *

Megérkezett az est. Boldogság, öröm honol a legtöbb helyen.

Nem igy nálunk. . .

Együtt voltunk valamennyien kicsiny, egyszerü szobánkban. A kisded lámpa halvány fénye bántó félhomályt áraszt ott ezt, s ez még jobban érezteté velem a helyzet nyomasztó voltát.

Öten voltunk, de egy titkos, belső hang azt sugta, hogy nemsokára csak négyen lesznek. Elszáll közülünk az, kit mindannyian annyira szeretünk.

Ott feksik a hófehér párnák közt lecsukott szemekkel, halvány arccal. Nem mosolyognak az ajkak, nem hordja körül szelid kék szemeit, melyekből csak szeretetét olvastuk ki.

Szegény jó anyánk betegen fekszik.

Arcán a fájdalom kifejezése ül; bágyadtan temeti fejét a párnák közé. Nem panaszkodik; tán nem tudja, hogy ezáltal csak nagyobbitaná, fájdalmasabbá tenné a szomoru helyzetet.

Pedig szenved, nagyon szenved. Ezt mutatják a kebléből előtörő sóhajok, arcának fájdalmas vonaglása.

S mi nem vigasztalhatjuk, nem enyhithetjük szenvedéseit. Az orvos szigoruan megtagyta, hogy kiméljük minden izgalomtól. Minden szó árt neki most, midőn a baj tetőpontját érte el.

— — — — — — — — — —

Néma fájdalmas csend honol köztünk. Jó atyánk komoran ül az ágy mellett; szomoruan hajtja le fejét; érzi ő, hogy családjának boldogsága már csak percek kérdése.

Néha-néha egy könycsepp pereg le azon a férfias arcon. Ilyenkor fölemeli fejét, szemeit hosszasan függeszti az előtte fekvő betegre s mintegy kérni látjuk őt, hogy ne hagyjon itt bennünket, kit annyira szeretünk.

Az ágy lábánál ül nagyobbik nővérem. Még alig nyolc éves, de átérti a helyzetet. Elfejtje könyeit; néha-néha megtörli szemeit ugy titokban, hogy atyánk meg ne lássa. Nem akarja, hogy az ő könyei is szomoritsák.

Gyakran rám tekint, mintha szemeimből akarná kiolvasni a jövőt, a vigasztalást. Pe-

— Igenis,, csókolom a kezeit nagyságának. Köszönöm, óh előre köszönöm. Az Isten fizesse vissza a nagyságáék jószivüségét!

Aztán naeg:

— No, János bácsi, holnap itt tartsa ám az orrát egész nap. Reggelire majd csak találkozik egy pohár szilvorium, meg egy kis nyulhus vagy mi. Délben eszünk, a mi az asztalon lesz. Még egy pár pohár borókát is leeresztünk a garaton. S aztán egypár pipa dohány, meg a jó vacsora sem marad el.

— Itt leszek tekintetes uram. Hogyne lennék. Hát csak eljövök boldog karácsonyi ünnepeket kivánni!?

És bizony megesik, hogy sok szegény, a ki még reggel arra gondol, hogy a népkonyhában mit adnak ma ebédre, — boldog ünnepeket kivánni bemegy valahová és szépen ott marasztalják ebédre.

Hiába, ilyenkor, az emberek barátságosak, humanus hangulatban vannak, hiszen a karácsony a szeretet ünnepe.

És — mondom — a népkonyha látogatói igen-igen megfogynak. A rendesen 120—130 vendég közül alig van ott 25—30 karácsony szent ünnepén.

Hanem ezek aztán már az emberiség legszánandóbb szegényei közé tartoznak. Legtöbbnyire kis gyerek, kik ily korán megtanulják a nélkülözést, a nyomorgást és a kegyelemkenyér keserüségét.

Mert keserü az, ha bármilyen jószivvel adják is; különösen keserü karácsony szent ünnepén, mikor mindenki kalácsot eszik, egyedül csak nekik kell beérni a kenyérrel.

A tavalyi karácsony szent napjain is alig volt huszonöt szegény kis gyermek a népkonyha asztalai körül.

Oh, jólesett, nagyon jólesett nekik a leves, a főzelék és a kenyér is, a melyet kaptak.

Ettek, mohón és jó étvágygyal, s nem gondoltak arra, hogy ma mindenkinek az asztalán kalács van s kivülök még a legszegényebbek is karácsonyi alkalmatosságra készitett ételt esznek otthon.

Oh, ők nem ehetnek.

Még jó, hogy itt jól lakhatnak.

Otthon az egyiknek beteg az anyja, másiknak az apja; s még egy-két alig járni kezdő testvérkéik vannak, a kik talán nem esznek semmit, vagy csak egy darab száraz kenyeret

És ugy szeretnének valamit haza vinni nekik. De mikor nincs más, mint a leves, meg a főzelék. Azt maguk is megeszik s aztán meg nem tehetik a zsebükbe, hogy haza vigyék.

Az elgondolkozva lassan falatozó szegény gyerekeket nézi több jószivü urinő. Náluk az ünnepi ebéd csak egy órakor lesz, eljöttek hát ide, hogy a szegényeik étkezésében gyönyörködjenek.

Ott van velök az egylet fáradhatatlan, kedvelt titkára, a ki egyszerre csak titkos tanácskozásra vonja össze a jósziveket.

— Hölgyeim! egy percnyi figyelmet. Ma szent karácsony napja van és nézzék, nincs a gyerekek előtt csak egy darabka kalács sem!

— Jesszuskám! Ez csakugyan igaz. Erről egészen elfeledkeztünk. De mit tegyünk?

— Mit? . . . mit? . . . Hopp, megvan!

És a közkedvelt titkár, belenyul a zsebébe s kiveszi a pénztárcáját.

A hölgyek szeretetreméltó mosolylyal jutalmazzák s ők is ugy tevén, hamarosan összegyül szép kis összeg pénz.

— De mi lesz? Hol és mit veszünk?

— Mit? Hát elküldünk az Oroszihoz. Ad, a mi van . . . például amolyan jó habos kitoló fánkot.

És kergették a cselédet, hogy egykettő . . . siessen . . . s hozzon az Oroszitól kriszkindlit a gyerekeknek.

Mire megették a szegények a főzeléket, már ott volt előttük az express kriszkindli

Boldogság volt látni azt a sok ragyogó gyerek arcot, a mikor édes élvezettel vette kezébe a habos süteményt.

Hanem megenni . . . nem ette meg egy se.

A tenyerükre tették s ugy vitték haza; lassan félve mentek a hegynek kapasskodó utcákon, mindig a habos süteményt nézve, nehogy elejtsék s ne tudják meglepni az otthon levőket a népkonyhában kapott kriszkindlivel.

Az idén mákospatkót sütnek a népkonyha vendégeinek.

De annak sem örülnek meg jobban, mint tavaly megörültek az — express-kriszkindlinek.

H.

Napirend 1896. december 25, 26, 27 és 28-án.

Naptár: péntek, dec. 25. — **Róm. kath.:** Karácsony napja. **Prot.:** Karácsony. — **Görög-kel.:** (dec. 13.) Eusztrát. — **Zsidó:** Tebeth 20. — **Nap kél** 7 óra 33 perckor; nyugszik 3 óra 56 perckor. — Hold kél éjjel 10 óra 5 perckor; nyugszik délelőtt 10 óra 27 perckor. — Szombat, dec. 26. — Róm. kath.: Karácsony másnapja; István vértanu. — Prot.: István. — Görög.-kel. (dec. 14.) Tirrus. — Zsidó: S, Schemot. — Nap kél 7 óra 33 perckor; nyugszik 3 óra 57 perckor. — Hold kél éjjel 11 óra 22 perckor; nyugszik délelőtt 10 óra 45 perckor, — Vasárnap, dec. 27. — Róm. kath.: János. — Prot.: János. — Görög-kel. (dec. 15.) Elustér. — Zsidó; Tebeth 22. — Nap kél 7 óra 34 perckor; nyugszik délelőtt 3 óra 58 perckor. — Hold kél éjfélkor; nyugszik délelőtt 11 óra 3 perckor. Hold utolsó negyede délután 1 óra 9 perckor. — Hétfő, dec. 28. — Róm. kath.: Aprószentek. — Prot.: Aprószentek. — Gör.-kél. (dec. 16.) Aggeusz. — Zsidó: Tebeth 23. — Nap kél 7 óra 34 perckor; nyugszik 3 óra 59 perckor. — Hold kél éjfél után 39 perckor; nyugszik 11 óra 23 perckor délelőtt.

Időjárás: hőmérséklet 5 Celsius fok meleg; légnyomás 750. — Kilátás: a központi meteorologiai intézet jelzése szerint: változás nem várható.

A pécsi jótékony nőegylet thea-uzsonnája vasárnap d. u. 4 órakor saját helyiségében.

Szinház: pénteken d. u. „Hófehérke"; este „Arany ember." Szombaton d. u. „Hamupipőke;" este „Az ember tragédiája."

— Lapunk olvasóinak, barátainknak és munkatársainknak boldog karácsonyi ünnepeket kivánunk!

— (**Lapunk mai száma**) huszonkét oldalnyi terjedelemben jelenik meg. Karácsonyi mellékletünk tartalma a következő: Örök törvény. Irta Sárosfalvai. — A régi világból. Irta Mátrai Géza. — Jozefin. Irta Stella. — Az első csók története. Irta Berényi Zoltán. — Levél egy asszonyhoz. Irta Sándor József. — A párbajhős. Franciából fordttotta Balogh Istvánné. — Örök szerelem. Irta Cettler Rezső. — Anno 1859. Irta Tihanyi Károly. — A szomoru nóta. Irta Ábrahám Ernő. — Jutka. Irta Molnár József. — Forgács Anna. Irta Honthy István. — Régi pénzek. Irta Ballier Sándor. — A könyvek dicséreti. Irta Róna Béla. — Ezekből látható, hogy karácsonyi mellékletünk mind eredeti dolgozatot tartalmaz és olva-

---

dig magam is alig tudom hova rejteni könyeimet.

E néma fájdalmas csendet meg megzavarja kisebbik nővérem, a kis három éves Margitka, ki vidáman gond nélkül játszadozik mellettem. Néha néha fölkacag, — s ez oly éles tőrként járja át lelkemet.

Ártatlan kis teremtés, milyen boldog. Nem ismeri az életet, nem tudja, hogy az, ki őt annyira szerette, kinek szemefénye volt, most a halállal vivódik, s tán soh'sem mondja többé: „Édes kis leányom."

Szomoru egy karácsonyest . . . s ki tudja mily szomoru karácsonynapra virradunk? . . .

Gondolatimból kis hugom vert föl, ki hirtelen e szavakkal fordult felém:

— Sándol, mikol jön a kiszkindli?

Ölembe vettem a kis teremtést:

— Nemsokára el fog jönni, édesem, de előbb le kell feküdnöd, s mire fölkelsz, addigra itt lesz.

Elhitte s rögtön késznek nyilatkozott a lefekvésre. Lefektettem. Hamar elaludt. Hosszasan nézegettem e kis ártatlan teremtést, s kétszeresen éreztem a sors kegyetlen, sujtó kezét. Végre egy forró csókot lehelve rá, átmentem a többiekhez.

Midőn atyám mellett elhaladtam, megfogta kezemet és suttogva, hogy jó anyánk meg ne hallja, igy szólt hozzám:

— Köszönöm kedves fiam! Csak gondozd kis testvéredet, ugy sem tudom, ki fogja ezután gondozni.

Alig tudtam visszafojtani könyeimet, de azért vigasztalni akartam atyámat:

— Reméljük a legjobbat. Tán miránk sem feledkezik meg az Isten.

Erre ismét elfoglaltam helyemet.

Erzsike hugom elszunnyadt s vigyáztam, hogy föl ne verjem.

Ismét az előbbi, nyomasztó csend . . .

Néha néha egy-egy hang hallatszott a távolból, a bethlehemi pásztorok dala:

„Ma született a kis Jézus . . .

Valahol énekeltek, élvezték a szent estét. Ujra a multba tévedt lelkem, a szép, boldog multba, mely annyi kedves percet nyujtott.

Előttem volt az egy év előtti karácsony est.

Akkor és — most!

Akkor is együtt voltunk. Vigadtunk, tréfáltunk. Az a kedves, jó anya, ki tán már végső perceit éli, itt ült mellettem ölében a kis Margittal, s oly boldogan becézgette kis leányát. Ez emlékek hatása alatt nem tudtam visszafojtani könyeimet. Sürün peregtek végig arcomon s én szabad folyást engedtem nekik.

Igy könnyebb volt elviselni a fájdalmat.

Atyám észrevette, hogy könyezem. Csendesen odalépett hozzám, vállamra tette kezét, s igy szólt:

— Ne sirj fiam. Légy erős, szükségünk van erős lélekre, mert fontos pillanat előtt állunk. Légalább kis testvéreid előtt titkold fájdalmadat, hogy ők ne érezzék annyira a csapást, ha a sors tán nagyon kegyetlenül sujtana bennünket.

E szavak után lehajolt hozzám. Megcsókolt s én egy forró könycseppet éreztem arcomon.

Beszélgetésünkre édes anyám fölébredt. Odaléptem hozzá s lehajoltam, ha tán valamit mondani akarna.

Egy pohár vizet adjatok!

Rögtön szolgáltam vele, s miután szomját lecsillapitotta, halk suttogó hangon igy szólt:

— Köszönöm Sándorom. Vigyázz testvéreidre. Én távozom körötökből, érzem, de vigyázni fogok rátok onnan a — magasból.

— Nem édes anyám, ön nem fog elhagyni.

Mosolygott, — utoljára, aztán ujra lezárta szemeit.

— — — — — — — — —

Fél tizenkettő. Megszólalt a közeli templom harangja mély, magasztos hangjával, mintegy figyelmeztetve minket a közeledő sulyos, jelentős pillanatra.

Remegni kezdtem. Megborzadtam a gondolattól is, hogy ez a jó anya meghal.

Hogy izgatottságomat némileg lecsillapiteam, átmentem a másik szobába, hol kis hugom aludt s tán álmodott szépet karácsony-

érdekü s bizonyos tekintetben a közszellemet ébren tartja.

Sajnos nem sokáig. Majd ha a mandátumot igazolják, akkor lesz még egy pompás bankett, utána pedig hosszu időre néma mélységes csend s nem hiszem, hogy akadjon valaki, aki ezt „a riadó vak mélységet“ fölverje szavával, követelvén a most már igazolt képviselő urtól igéretei beváltását.

Pedig hát ehhez mindenkinek van jussa. Hiszen Biedermann urat egyedül a helyiérdek szempontjából és csakis a város édekei miatt választották meg. E mellett csak köpönyeg volt a 67-es alap. Eléggé bizonyitja ezt, hogy a közönség épen nem volt kiváncsi az ezen alapon kifejtendő programmra, a képviselő ur meg nem tartotta szükségesnek ily körülmények közt programmja bővebb kifejtését. Igy történt azután, hogy a kerület választó közönsége körülbelül nem is igen tudja, hogy képviselője milyen állást foglal el pl. a kvóta kérdésében.

Egyébként én egy szóval sem vitatom a tett igéretek öszinteségét. Én csak tényeket sorolok fel.

Tény pedig többek közt az is, hogy a választás tömérdek pénzt emésztett fel: annyit legalább is, a mennyivel a kilátásba helyezett polgári iskolát fel lehetett volna állitani.

Pénz, pénz . . . Hát'iszen a pénz még nem a legpiszkosabb eszköz — mondogatja egyik kormánypárti főkertesünk. Persze, persze . . . sohasem az a legnagyobb bün, amiben az ember maga is vétkes. No de azért az bizonyos, hogy — ha a többség meggyőződésből választ, ez mind meg marad a köz javára.

Tény továbbá az is, hogy a polgári iskolára vonatkozó igéret többféle formában is szárnyra kelt. Először ugy volt, hogy lesz polgári iskola; másodszor ugy mondták, hogy Biedermann ur az iskolát fölépitteti saját költségén, az állam gondviselését pedig a továbbiakra majd kieszközli; végül aztán oda módosult minden, hogy a mennyiben a kormány itt iskolát nem állitana, van még Biedermannak annyi téglája és fája, hogy ő maga épittesse fel. Hát ezek között az igéretek között van némi különbség, legalább annyi, amennyi licitációnál az árak közt szokott lenni.

Tény végül az, hogy ebből a választásból legtöbb haszna a főbironknak van. Tessék csak nyugodtan lenni; majd kimagyarázom magam.

Nem akarom én azt eldönteni, hogy a főbiró ur eljárása nem volt-e elég finom vagy hogy az ellenzék volt nagyon érzékeny, elég az hozzá, hogy a választás előtt, a választás alatt és után — legalább tizszer följelentették, ugyanannyiszor szerte-hordta az ujság a a nevét . . .

Hát nem kész haszon ez? Ez az első lépés a népszerüséghez. Mindezek felett pedig az áll, hogy ezen alkalmakból ismerte meg a miniszterelnök ur is, aki a legteljesebben meg van elégedve vele. Ezzel maga a főbiró ur dicsekedett, hogy a kegyelmes ur igy nyilatkozott volna, „a szigetvári főbiró magját szeretném elvetni“

Erre aztán én fölütöm Madáchot s alá-huzom benne a következő sort: „Ebnek is eb a legfőbb ideálja.“

Végül még csak azt konstatálom, hogy hála a kormánypárt győzelmének, pompásan haladunk előre a társulás terén. Szóban van egy szabadelvü klub szervezése. Nagyszerü eszme; isten éltesse a kitalálóját!

Még éppen ez hiányzott. Tehát a társadalmi, faj és vallási választó fal mellett huzzunk fel egy negyediket is: a politikait.

Előfizetésre való felhivás
a
„PÉCSI FIGYELŐ“
huszonötödik évfolyamára.

Az ujévvel lapunk pályafutásának huszonötödik évét kezdi meg. A küzdelemteljes mult garanciát nyujt a jövőre is, hogy a „Pécsi Figyelő“ mindenha az marad, a mi, hirdetője a függetlenségi törekvéseknek. Multunk tehát kész politikai programm, mely fölment bennünket a hosszabb önajánlástól.

Teljes bizalommal fordulunk tehát a bennünket törekvéseinkben támogató közönséghez és fölkérjük olvasóinkat, hogy előfizetéseiket idejekorán megujitani szivesked-jenek, miután kiadóhivatalunk csakis a szükséges számu példányokat nyomatja és az elkésve beérkezett előfizetők nem igényelhetik a már időközben megjelent példányokat.

Rovataink maradnak a régiek. Ezután is gondot forditunk rá, hogy folyton hü tükre legyünk a nap eseményeinek, hogy már egy napilaptól méltán megvárhatja a közönség. Dolgozótársaink és vidéki tudósitóink folyton szaporodó száma pedig lehetővé teszi, hogy egyre változatosabb anyagot nyujtsunk előfizetőinknek.

Regénymellékletünket fentartjuk továbbra is, és pedig könyvalakban adunk évenkint átlag öt-hat regényt, melyet olvasóink összegyüjtve, idővel csinos kis könyvtárra tehetnek szert, teljesen ingyen.

Szegényebb viszonyok közt élő olvasóink számára heti kiadásunkat szintén kiadjuk a jövő év folyamán is, mely kivonatosan mindazt magában foglalja, mit a napilap egy héten át hozott.

Az előfizetési föltételek maradnak a régiek.

A napilapnál

Egész évre	10 frt
Félévre	5 frt
Negyedévre	2 frt 50 kr.

A heti lapnál

Egész évre	3 frt
Félévre	1 frt 50 kr.
Negyedévre	75 kr.

Ujonnan belépni kivánó előfizetőknek ujévig lapunkat kivánatra dijtalanul megküldjük.

Hazafias tisztelettel

a

„PÉCSI FIGYELŐ“

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Hirek.

Pécs, 1896. december hó 24.

Experessz-kriszkindli.

Karácsony szent ünnepére még a népkonyhák rendes látogatói is igen igen megritkulnak. A két szent napra még a legszegényebb is összekapargat annyit, hogy otthon főzhet magának egy kis levest, ehetik egy kis hust, vagy főzeléket s van kalácsa is, a mi nélkül a karácsony el sem képzelhető.

Aztán meg vannak még jószivü családok a világon s ma különösen sok helyen volt hallható az ilyen beszélgetés:

— Hát holnap nálunk ebédel, Klára néni.

Szegény jó anyánk betegen fekszik.

Arcán a fájdalom kifejezése ül; bágyadtan temeti fejét a párnák közé. Nem panaszkodik; tán nem tudja, hogy ezáltal csak nagyobbitaná, fájdalmasabbá tenné a szomoru helyzetet.

Pedig szenved, nagyon szenved. Ezt mutatják a kebléből előtörő sóhajok, arcának fájdalmas vonaglása.

S mi nem vigasztalhatjuk, nem enyhithetjük szenvedéseit. Az orvos szigoruan megtagyta, hogy kiméljük minden izgalomtól. Minden szó árt neki most, midőn a baj tetőpontját érte el.

— — — — — — — — — —

Néma fájdalmas csend honol köztünk. Jó atyánk komoran ül az ágy mellett; szomoruan hajtja le fejét; érzi ő, hogy családjának boldogsága már csak percek kérdése.

Néha-néha egy könycsepp pereg le azon a férfias arcon. Ilyenkor fölemeli fejét, szemeit hosszasan függeszti az előtte fekvő betegre s mintegy kérni látjuk őt, hogy ne hagyjon itt bennünket, kit annyira szeretünk.

Az ágy lábánál ül nagyobbik nővérem. Még alig nyolc éves, de átérti a helyzetet. Elfojtja könyeit; néha-néha megtörli szemeit ugy titokban, hogy atyánk meg ne lássa. Nem akarja, hogy az ő könyei is szomoritsák.

Gyakran rám tekint, mintha szemeimből akarná kiolvasni a jövőt, a vigasztalást. Pe-

A „Pécsi Figyelő“ tárcája

Az én karácsonyestém.

— A „Pécsi Figyelő“ eredeti tárcája. —

Megérkezett az epedve várt karácsony. Hólepel födi a földet, a fák csupasz ágait vastagon boritja a zuzmara, hüvös, metsző szél sivit végig az utcákon; föl-fölkap egy csomó havat s őrült sebességgel ragadja magával a járókelék nagy örömére. S e barátságtalan, zord idő dacára is oly nagy a járáskelés.

Ritkán lehet kisded városunkat ily élénknek látni; s minden arcon az öröm, boldogság ül.

Vigan üdvözlik egymást az emberek, s néhány szót váltva, egymásnak boldog ünnepeket kivánva elválnak, — hisz oly sietős mindegyiknek az utja.

Hogy is ne lenne az!

Hisz már várják mindenhol a kis Jézust, a „Kriszkindlit.“

Lassan közeledik az est . . . Az ég alja vörös s az első csillag homályos fénye a bucsuzó nap utolsó sugaraival küsködik. Finom, rózsás köd lebeg előtte, de a rózsás köd már nem takarhatja el egészen tiszta, üde csillogását. Az utcák egyre veszitenek élénkségükből. Mindenki családja körébe siet, hogy ott élvezze a legvonzóbb est kedves örömeit . . .

Eszembe jut, hogy egy éve én is boldogan vártam e szép estét. Föltünik előttem a ragyogó karácsonyfa; fölujul lelkemben az egész éj, melyet boldog gondtalanságban töltöttünk el.

E gondolatok közt mély fájdalom tölté el egész valómat.

A mai karácsonyest jutott eszembe, mely oly kevés örömet s oly sok kinos fájdalmat igér . . .

* * *

Megérkezett az est. Boldogság, öröm honol a legtöbb helyen.

Nem igy nálunk. . .

Együtt voltunk valamennyien kicsiny, egyszerü asobánkban. A kisded lámpa halvány fénye bántó félhomályt árasztott ezét, s ez még jobban érezteté velem a helyzet nyomasztó voltát.

Öten voltunk, de egy titkos, belső hang azt sugta, hogy nemsokára csak négyen lesznünk. Elesáll közülünk az, kit mindannyian annyira szeretünk.

Ott feksik a hófehér párnák közt lecsukott szemekkel, halvány arccal. Nem mosolyognak az ajkak, nem hordja körül szelid kék szemeit, melyekből csak szeretetét olvastuk ki.

— Igenis,, csókolom a kezeit nagyságának. Köszön öm, óh előre köszönöm. Az Isten fizesse vissza a nagyságáék jószivüségét!

Aztán naeg:

— No, János bácsi, holnap itt tartsa ám az orrát egész nap. Reggelire majd csak találkozik egy pohár szilvorium, meg egy kis nyulhus vagy mi. Délben eszünk, a mi az asztalon lesz. Még egy pár pohár borókát is leeresztünk a garaton. S aztán egypár pipa dohány, meg a jó vacsora sem marad el.

— Itt leszek tekintetes uram. Hogyne lennék. Hát csak eljövök boldog karácsonyi ünnepeket kivánni!?

És bizony megesik, hogy sok szegény, a ki még reggel arra gondol, hogy a népkonyhában mit adnak ma ebédre, — boldog ünnepeket kivánni bemegy valahová és szépen ott marasztalják ebédre.

Hiába, ilyenkor, az emberek barátságosak, humánus hangulatban vannak, hiszen a karácsony a szeretet ünnepe.

És — mondom — a népkonyha látogatói igen-igen megfogynak. A rendesen 120—130 vendég közül alig van ott 25—30 karácsony szent ünnepén.

Hanem ezek aztán már az emberiség legszánandóbb szegényei közé tartoznak. Legtöbbnyire kis gyerek, kik ily korán megtanulják a nélkülözézst, a nyomorgást és a kegyelemkenyér keserüségét.

Mert keserü az, ha bármilyen jószivvel adják is; különösen keserü karácsony szent ünnepén, mikor mindenki kalácsot eszik, egyedül csak nekik kell beérni a kenyérrel.

A tavalyi karácsony szent napjain is alig volt huszonöt szegény kis gyermek a népkonyha asztalai körül.

Oh, jólesett, nagyon jólesett nekik a leves, a főzelék és a kenyér is, a melyet kaptak.

Ettek, mohón és jó étvágygyal, s nem gondoltak arra, hogy ma mindenkinek az asztalán kalács van s kivülök még a legszegényebbek is karácsonyi alkalmatosságra készitett ételt esznek otthon.

Oh, ők nem ehetnek.

Még jó, hogy itt jól lakhatnak.

Otthon az egyiknek beteg az anyja, másiknak az apja; s még egy-két alig járni kezdő testvérkéik vannak, a kik talán nem esznek semmit, vagy csak egy darab száraz kenyeret

És ugy szeretnének valamit haza vinni nekik. De mikor nincs más, mint a leves, meg a főzelék. Azt maguk is megeszik s aztán meg nem tehetik a zsebükbe, hogy haza vigyék.

Az elgondolkozva lassan falatozó szegény gyerekeket nézi több jószivü urinő. Náluk az ünnepi ebéd csak egy órakor lesz, eljöttek hát ide, hogy a szegényeik étkezésében gyönyörködjenek.

Ott van velök az egylet fáradhatatlan, kedvelt titkára, a ki egyszerre csak titkos tanácskozásra vonja össze a jósziveket.

— Hölgyeim! egy percnyi figyelmet. Ma szent karácsony napja van és nézzék, nincs a gyerekek előtt csak egy darabka kalács sem!

— Jesszuskám! Ez csakugyan igaz. Erről egészen elfeledkeztünk. De mit tegyünk?

— Mit? . . . mit? . . . Hopp, megvan!

És a közkedvelt titkár, belenyul a zsebébe s kiveszi a pénztárcáját.

A hölgyek szeretetreméltó mosolylyal jutalmazzák s ők is ugy tevén, hamarosan összegyül szép kis összeg pénz.

— De mi lesz? Hol és mit veszünk?

— Mit? Hát elküldünk az Oroszihoz. Ad, a mi van . . . például amolyan jó habos kitoló fánkot.

És kergették a cselédet, hogy egykettő . . . siessen . . . s hozzon az Oroszitól kriszkindlit a gyerekeknek.

Mire megették a szegények a főzeléket, már ott volt előttük az express kriszkindli

Boldogság volt látni azt a sok ragyogó gyerek arcot, a mikor édes élvezettel vette kezébe a habos süteményt.

Hanem megenni . . . nem ette meg egy se.

A tenyerükre tették s ugy vitték haza; lassan félve mentek a hegynek kapasskodó utcákon, mindig a habos süteményt nézve, nehogy elejtsék s ne tudják meglepni az otthon levőket a népkonyhában kapott kriszkindlivel.

Az idén mákospatkót sütnek a népkonyha vendégeinek.

De annak sem örülnek meg jobban, mint tavaly megörültek az — express-kriszkindlinek.

H.

Napirend 1896. december 25, 26, 27 és 28-án.

Naptár: péntek, dec 25. — **Róm. kath.:** Karácsony napja. **Prot.:** Karácsony. — **Görög-kel.:** (dec. 13.) Eusztrát. — **Zsidó:** Tebeth 20. — **Nap kél** 7 óra 33 perckor; nyugszik 3 óra 56 perckor. — **Hold kél** éjjel 10 óra 5 perckor; nyugszik délelőtt 10 óra 27 perckor. — **Szombat, dec. 26.** — **Róm. kath.:** Karácsony másnapja; István vértanu. — **Prot.:** István. — **Görög.-kel.** (dec. 14.) Tirrus. — **Zsidó:** S, Schemot. — **Nap kél** 7 óra 33 perckor; nyugszik 3 óra 57 perckor. — **Hold kél** éjjel 11 óra 22 perckor; nyugszik délelőtt 10 óra 45 perckor, — **Vasárnap, dec. 27.** — **Róm. kath.:** János. — **Prot.:** János. — **Görög-kel.** (dec. 15.) Eluttér. — **Zsidó;** Tebeth 22. — **Nap kél** 7 óra 34 perckor; nyugszik délelőtt 3 óra 58 perckor. — **Hold kél** éjfélkor; nyugszik délelőtt 11 óra 3 perckor. **Hold utolsó negyede** délután 1 óra 9 perckor. — **Hétfő, dec. 28.** — **Róm. kath.:** Aprószentek. — **Prot.:** Aprószentek. — **Gör.-kél.** (dec. 16.) Aggeusz. — **Zsidó:** Tebeth 23. — **Nap kél** 7 óra 34 perckor; nyugszik 3 óra 59 perckor. — **Hold kél** éjfél után 39 perckor; nyugszik 11 óra 23 perckor délelőtt.

Időjárás: hőmérséklet 5 Celsius fok meleg; légnyomás 750. — **Kilátás:** a központi meteorologiai intézet jelzése szerint: változás nem várható.

A pécsi jótékony nőegylet thea-uzsonnája vasárnap d. u. 4 órakor saját helyiségében.

Szinház: pénteken d. u. „Hófehérke"; este „Arany ember." Szombaton d. u. „Hamupipőke;" este „Az ember tragédiája."

— Lapunk olvasóinak, barátainknak és munkatársainknak boldog karácsonyi ünnepeket kivánunk!

— (**Lapunk mai száma**) huszonkét oldalnyi terjedelemben jelenik meg. Karácsonyi mellékletünk tartalma a következő: Örök törvény. Irta Sárosfalvai. — A régi világból. Irta Mátrai Géza. — Jozefin. Irta Stella. — Az első csók története. Irta Berényi Zoltán. — Levél egy asszonyhoz. Irta Sándor József. — A párbajhős. Franciából fordttotta Balogh Istvánné. — Örök szerelem. Irta Cettler Rezső. — Anno 1859. Irta Tihanyi Károly. — A szomoru nóta. Irta Ábrahám Ernő. — Jutka. Irta Molnár József. — Forgács Anna. Irta Honthy István. — Régi pénzek. Irta Ballier Sándor. — A könyvek dicséreti. Irta Róna Béla. — Esekből látható, hogy karácsonyi mellékletünk mind eredeti dolgozatot tartalmaz és olva-

---

dig magam is alig tudom hova rejteni könyeimet.

E néma fájdalmas csendet meg megzavarja kisebbik nővérem, a kis három éves Margitka, ki vidáman gond nélkül játszadozik mellettem. Neha néha fölkacag, — s ez oly éles tőrként járja át lelkemet.

Ártatlan kis teremtés, milyen boldog. Nem ismeri az életet, nem tudja, hogy az, ki őt annyira szerette, kinek szemefénye volt, most a halállal vivódik, s tán soh'sem mondja többé: „Édes kis leányom."

Szomoru egy karácsonyest . . . s ki tudja mily szomoru karácsonynapra virradunk? . . .

Gondolatimból kis hugom vert föl, ki hirtelen e szavakkal fordult felém:

— Sándol, mikol jön a kiszkindli?

Ölembe vettem a kis teremtést:

— Nemsokára el fog jönni, édesem, de előbb le kell feküdnöd, s mire fölkelsz, addigra itt lesz.

Elhitte s rögtön késznek nyilatkozott a lefekvésre. Lefektettem. Hamar elaludt. Hosszasan nézegettem e kis ártatlan teremtést, s kétszeresen éreztem a sors kegyetlen, sujtó kezét. Végre egy forró csókot lehelve rá, átmentem a többiekhez.

Midőn atyám mellett elhaladtam, megfogta kezemet és suttogva, hogy jó anyánk meg ne hallja, igy szólt hozzám:

— Köszönöm kedves fiam! Csak gondozd kis testvéredet, ugy sem tudom, ki fogja ezután gondozni.

Alig tudtam visszafojtani könyeimet, de azért vigasztalni akartam atyámat:

— Reméljük a legjobbat. Tán miránk sem feledkezik meg az Isten.

Erre ismét elfoglaltam helyemet.

Erzsike hugom elszunnyadt s vigyáztam, hogy föl ne verjem.

Ismét az előbbi, nyomasztó csend . . .

Néha néha egy-egy hang hallatszott a távolból, a bethlehemi pásztorok dala:

„Ma született a kis Jézus . . .

Valahol énekeltek, élvezték a szent estét. Ujra a multba tévedt lelkem, a szép, boldog multba, mely annyi kedves percet nyujtott.

Előttem volt az egy év előtti karácsony est.

Akkor és — most!

Akkor is együtt voltunk. Vigadtunk, tréfáltunk. Az a kedves, jó anya, ki tán már végső perceit éli, itt ült mellettem ölében a kis Margittal, s oly boldogan becézgette kis leányát. Ez emlékek hatása alatt nem tudtam visszafojtani könyeimet. Sürün peregtek végig arcomon s én szabad folyást engedtem nekik.

Igy könnyebb volt elviselni a fájdalmat.

Atyám észrevette, hogy könyezem. Csendesen odalépett hozzám, vállamra tette kezét, s igy szólt:

— Ne sirj fiam. Légy erős, szükségünk van erős lélekre, mert fontos pillanat előtt állunk. Legalább kis testvéreid előtt titkold fájdalmadat, hogy ők ne érezzék annyira a csapást, ha a sors tán nagyon kegyetlenül sujtana bennünket.

E szavak után lehajolt hozzám. Megcsókolt s én egy forró könycseppet éreztem arcomon.

Beszélgetésünkre édes anyám fölébredt. Odaléptem hozzá s lehajoltam, ha tán valamit mondani akarna.

Egy pohár vizet adjatok!

Rögtön szolgáltam vele, s miután szomját lecsillapitotta, halk suttogó hangon igy szólt:

— Köszönöm Sándorom. Vigyázz testvéreidre. Én távozom körötökből, érzem, de vigyázni fogok rátok onnan a — magasból.

— Nem édes anyám, ön nem fog elhagyni.

Mosolygott, — utoljára, aztán ujra lezárta szemeit.

— — — — — — — — — —

Fél tizenkettő. Megszólalt a köseli templom harangja mély, magasstos hangjával, mintegy figyelmeztetve minket a köseledő sulyos, jelentős pillanatra.

Remegni kezdtem. Megborzadtam a gondolattól is, hogy ez a jó anya meghal.

Hogy izgatottságomat némileg lecsillapiteam, átmentem a másik szobába, hol kis hugom aludt s tán álmodott szépet karácsony-

sóink megtalálják benne a helyi és megyebeli tárcairók neveit, kiket lapunk utján már bisonnyára megkedveltek. Tartalmazza még a melléklet a vasuti menetrendet is, az ünnepi utazásokra vonatkozó tekintetből.

— (**Thea-estély vasárnap.**) Bár a jótékony nőegylet választmánya ugy határozta, hogy ez évben már nem tart több thea estélyt, mégis — tekintetbe véve a hármas ünnepet, melyekre semmiféle mulatság sem esik — most elhatározták, hogy vasárnap f. hó 27-én még egy thea-estélyt rendeznek. A thea-estélyen Blauhorn Ilona k. a. szavalni fog, Girardi Rezső pedig, ki a konzervatorium növendéke is volt s remek bariton hangja van, énekszámokat fog előadni.

— (**A pénzügyigazgatóság a humanismus szolgálatában.**) A pécsi jótékony nőegylet népkonyhája javára Dragonescu Döme kir. tanácsos, pénzügyigazgató, ez évben is gyüjtést rendezett, a mely 381 frt 01 krt jövedelmezett a népkonyha javára. A gyüjtés ily szép eredménye a pénzügyőri testületnek a humanus cél érdekében kifejtett nemesszivü fáradozásának köszönhető. A gyüjtés nyilvános nyugtázását s az 509 adakozó névsorának közlését lapunk egyik közelebbi számában fogjuk megkezdeni.

— (**Ünnepi misék.**) A Megváltó születésének emlékünnepén, karácsony napján, templomainkban mindenütt fényes istentiszteletek tartatnak. Az éjféli misék után reggel 6 órakor lesz a pásztorok miséje, az ünnepi istentiszteletek pedig d. e. 9 órakor tartatnak. A székesegyházban Troll Ferenc káptalani helynök mondja a nagymisét fényes segédlettel. Szombaton, karácsony másnapján ugyanezen sorrendben lesznek délelőtt az ünnepi istentiszteletek; vasárnap pedig a szokásos misék és ájtatosságok tartatnak.

— (**Központi választmányi ülés.**) Baranyamegye központi választmánya folyó hó 29-én (kedden) délelőtt 10 órakor a vármegyeházán az 1897. évre érvényes választói névjegyzék végleges összeállitása tárgyában ülést tart.

— (**Kis halott.**) Ludwig Ferenc dr. városi tisztiorvost és nejét mély gyász érte. Hétéves kis fiuk, Janika, ma reggel elköltözött egy boldogabb hazába. A kis halottról a gyászoló szülők a következő gyászjelentést adták ki: „Dr. Ludwig Ferenc és neje szül. Kovátsits Vilma mély fájdalomtól megtört szivvel jelentik, hogy a forrón szeretett felejthetetlen gyermekük, a jó kis Janikájuk f. hó 24-én reggel negyed 3 órakor élete 7. évében megszünt élni. A kedves halott f. hó 25-én d. u. negyed 4 órakor fog a budai külvárosi temetőben lévő halottas házban beszenteltetni és ugyanott a családi sirboltba az örök nyugalomnak átadatni. A szent miseáldozat pedig f. hó 28-án reggeli 8 órakor fog a szent Ágostonról cimzett plébániatemplomban megtartatni. Pécsett, 1896. december hó 24-én. Az ég egy angyallal szaporodott! Béke és áldás lebegjen a drága halott fölött!“ A bánatukban mélyen sujtott szülők fájdalmát enyhitse a minden sebre irt adó isteni Gondviselés!

— (**Kitüntetések.**) A király ő felsége Zsolnay Vilmos gyárosnak — a kiállitás terén szerzett érdemei elismeréseül — a Ferenc József-rend középkeresztjét adományozta. Továbbá Molnár Józsefnek, a tolnavármegyei gazdasági egyesület titkárának, a somogyvármegyei gazdasági egyesület elnökének legfelsőbb elismerését rendelte tudtul adatni; Dőry József, tolnamegyei földbirtokosnak pedig a harmadosztályu vaskoronarendet, végül Tóth Károlynak, a szegzárd-bátai ármentesitő társulat főmérnökének a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— (**Le a lejtőn.**) Lőrinc Sándor, mohácsi fiatal alig 19. éves ref. legényember, vadházasságban él egy szemre való leányasszonynyal. Megesketésüket a legény anyja, id. özv. Lőrinc Sándorné határozott kijelentésére, hogy nem egyezik bele, mint polgárilag, mint egyházilag megtagadták. Ezért már régóta boszut forralt édes anyja ellen, s tegnap valóban megtámadta saját lakásán, elverte s azután kidobta az utcára. A nagy lármára a nem messze lakó Jónás Pálné is megjelent, ki midőn látta a történteket, a bántalmazott édes anyát védte. Erre Lőrinc még nagyobb dühbe jöve, mindkettőt verni kezdte. Azonban a két asszony nagynehezen Jónás lakására menekült, hova a gazda megtérve előadták neki a történteket. Jónás azért, hogy feleségét megverték, rendkivüli haragra lobbant és a verekedő laká sára sietett. De ezt már nem találta otthon. Innen rögtön a csendőrségre ment és bejelentette az esetet.. Kardos őrmester adott is mellé egy csendőrt, kivel keresésére indulva, megtalálták őt Bodó György kocsmájában revolverrel felfegyverkezve, a mint épen azzal dicsekedett, hogy még ma egy ember és egy asszony meghal. De szándékát tett nem követhette, mert a csendőr becses pártfogásába vette, s a laktanyára sétált vele, hol az ünnepek alatt lesz ideje a felől gondolkozni, hogy megverje-e még egyszer édes anyját.

— (**Ünnepély.**) E hó 22-én tartotta karácsonyi ünnepélyét Mohácson a Hrubán Irma vezetése alatt álló alsó városi kisdedóvoda. Mint az előkészületek mutatták, mindent elkövetett ugyan az óvónő az ünnepély sikere érdekében, de részint az esős, sáros idő, részint pedig az ép ekkor tartott képviselőtestületi ülés folytán igen csekély számu közönség vett részt az ünnepségen. Az érdeklődő közönség kiváncsian néz a 25-iki felsővárosi ünnepély elé. Bizzunk a szép időben!

— (**Léprekerült csirkefogó.**) A bányatelepen a tél beálltától kezdve egymást érték a csirkelopások, az ottani kapitányság nem győzte fölvenni a sok panaszt; de hiába, a tettes csak nem akart előkerülni. Tegnap éjjel aztán sikerült végre a professzionátus csirkekedvelőt Ritter Miklós személyében tetten érni, midőn éppen javában csavargatta a karácsonyi csirkék nyakcsigolyáit. Kihallgatása alkalmával bevallotta, hogy egész télen, más foglalkozás hijával csakis a mindennapi csirkelopásokból tartotta fenn magát. Lakat alá tették.

— (**A „Pécsi Polgári Daloskör“**) 1897. évi január 10-én az egylet helyiségében „Vigadó épület“ d. u. 3 órakor évi rendes közgyülést tart. Tárgysorozat: 1. Évi jelentés. 2. Az évi számadás megvizsgálásáról jelentés. 3, Tisztujitás. 4. Inditványok

— (**Halálozások.**) Gyalokai Kutrovich Andor, magy. kir. állami tanitó Szent-Istvánban életének 26-ik évében meghalt. Az elhunytat neje, kivel ezelőtt hat hónappal kelt egybe, anyja, testvérei és nagyszámu rokonság siratja. Temetése holnap (pénteken) délután 2 órakor lesz a szentistváni temetőben. — Özv. Zsiga Károlyné szül. Nagy Klementin élete 72-ik évében tegnap este meghalt. Temetése holnap délután 3 órakor lesz a Szepessy utca 6. szám alatti házából a budai külvárosi közsirkertben. Az engesztelő szentmisét f. hó 28-án (hétfőn) tartják lelkiüdveért a székesegyházban. Az elhunytat gyermekei, unokái és nagyszámu rokonság gyászolja.

— (**A „Pécsi Polgári Kerékpáros Egyesület“**) 1897. évi január hó 10-én (vasárnap) délután fél 3 órakor tartja I. rendes évi közgyülését, melyre az egyesület választmánya a t. tagokat ez uton is kéri minél számosabban megjelenni. Tárgysorozat az — alapszabályokban meghatározott sorrendben.

— (**Körözött sikkasztó.**) Zakari István, belvárdi születésü, harmincötéves hajcsár, sikkasztást követett el, eltulajdonitván a neki szarvasmarhák vételére átadott összegeket. A sikkasztás elkövetése után Pécsről eltávozott, de hogy hová, azt nem jelentette be senkinek. A kir. törvényszéknél megindulván ellene a bünfenyitő eljárás, most kö-

---

ról, ragyogó karácsonyfáról, ártatlan angyalokról . . ,

Leborultam a fölfeszitett Megváltó képe elé. Imádkoztam.

— Óh édes Istenem, Te akartad igy. Jól is van. Elmém nem fogja föl; egész valóm visszariad tőle. Óh Istenem, bár elmulhatott volna tőlem e keserü pohár. De ha nem akarod, legyen.

Mintegy megfeledkezve magamról, teljes odaadással öntém ki az imába fájdalmamat, nem is sejtve, hogy ezalatt az a jó anya megszünt élni anélkül, hogy egy utolsó „Isten hozzád“ ot hallottam volna tőle . . .

Ünnepélyes harangzugás törte meg a csendet. A szt. mise vette kezdetét. Egy-egy hang átszürődött hozzánk·

— Dicsőség mennyben az Istennek.

Békesség földön az embernek . . .

— — — — — — — — — — —

Egyszerre sötétség támad körülöttem. Kis lámpánk kialudt s csak a hold bágyadt fénye árasztott kisérteties fényt körülöttem.

— Jézusom! Szegény nőm meghalt! E kiáltás vert föl álmaimból. Rémültem ugrottam föl s átértve a helyzetet, rohantam ki a szobából.

Szivrepesztő volt e látvány. Édes anyám megmeredve hidegen feküdt ágyában.

Mellette állt atyám a megholt kezét fogva. Nem szólt semmit, de igy szótlanul még inkább éreztem vele együtt a fájdalmas veszteséget.

Megálltam s neztem az előttem fekvő holt tetemet . . .

Istenem! Többé nem nyitja föl szelidkék szemeit a jó anya; többé nem hallatja kedves szavát . , .

Erőmet fogyni éreztem, de erős akartam lenni.

Ekkor atyám a nagy fájdalom sulya alatt lerogyott az ágy mellé, s a hatalmas férfiu zokogott, mint egy gyermek.

É zajra Erzsike hugom is felébredt Ijedten ugrott föl, s midőn látta atyánkat, oda futott hozzá, átkarolta és fuldokló hangon csak ennyit mondott:

— Apuska, ne sirj! — aztán ő is oda borult mellé az ágy szélére.

Ezt már én sem tudtam nézni. Többé nem voltam ura fájdalmanak. Átmentem a másik szobába és sirtam, zokogtam keservesen.

Zokogásomra fölébredt kis Margit hugom. Észrevettem, felálltam, letöröltem könyeimet; neki nem volt szabad látnia e könyeket.

— Sándol, hozott mál valamit a kisz kidli?

— Hozott kedvesem, hozott! — válaszolám.

— — — — — — — — — —

Szegényke, ha tudta volna, hogy mit?! . . .

Csontos Sándor.

rözik a sikkasztó hajcsárt, akit ha valahol elfoghatnak, átadják az ügyészségnek. A körözött hajcsárnak különös ismertetőjele, hogy mindkét lába összehajlik és igy befelé jár.

— (**Uj vasut a Duna mellett.**) Dunaföldvári levelezőnk irja: Hosszu vajudás után végre megnyilt az adony szabolcspaksi vasutvonal. A dunaföldvári állomásnál több ezerre menő nép várta a fellobogózott vonatot, melyen a vonalvizsgáló bizottság jött. Az uj vonal van arra hivatva, hogy a Dunamellék kereskedelmébe uj életet öntsön, mert eddig tél idején, mikor a gőzhajók nem közlekedtek, a vidék teljesen el volt zárva a világtól. A terményeket a drága fuvar miatt olcsón kellett elprédálni.

— (**Lemondott előljáróság.**) Mohácson óriási megütközést keltett Baranyamegye közigazgatási bizottságának azon határozata, melylyel Jaksics József albirót és Tubity esküdtet, kiket a főbiró sikkasztás és okmányhamisitás miatt állásuktól elmozditott, ujra visszahelyezte. E miatt most az egész előljáróság lemondott, mert nem akartak velük együtt működni. Mohács város képviselőtestülete az ügyet a belügyminiszterhez terjesztette felülvizsgálat végett.

— Lapunk legközelebbi száma hétfőn este jelenik meg.

Jegygyürük Nász és Menyasszonyi ajándékoknak alkalmas tárgyakban óriási szép raktárt mindenféle kül- és belföldi ék szerekben u. m. brillánt fülbevalók, karkötők, gyürük, haj-, mell- és nyakékek, továbbá a legfinomabb arany női-órák és láncokban eredeti gyári árak mellett található Schönvald Imre ékszerésznél, Pécsett király- (fő) utca, a Hattyu épületben.

Művészet, irodalom.

○ **Az állatszeliditőnő.** A két kificamodott nevü francia, a kik ezt a bohózatfercelményt közösen összetákolták, aligha germán vérbe nem oltott gall lehet, mert bizony ezzel a sületlenséggel csak szégyenére váltak az eredeti gall szellemességnek. Soha francia szerzők nem produkáltak még szellemtelenebb és tartalmatlanabb valamit, mint ez az „Állatszeliditőnő“, mely énekes bohózatnak van ugyan nevezve, de se valamire való énekszám, sem komikum nincs benne. Nevetni ugyan lehet rajta, de hát miféle bolondságon nem nevet az ember, pláne ha még — pénzébe is kerül. Az előadók közül Polgár (Mulinó), Breznay Anna (Henriette) és Baghy Gyula (Beautrailles) kárbaveszett lelkiismeretességgel játszották meg szerepeiket; jók voltak még Bodroghy Lina, Polgárné és Hegyesi Róza is. Benkő Jolán a a francia szerzőkhöz méltóan adta a kalapot hordó feleséget, mig Bihari Ákos influenzával küzdött és az első felvonásban figyelmetlen orrszivással diszgusztálta a hallgatóságot. A kar egy fiatal tagja, Várdafy József (Gégé) még viheti valamire, mert tegnap elég ügyes volt. A cimszerepet Juhász Ilona adta, de az ily szerep nem is való neki; remek hangja nyujtotta azonban az egyetlen élvezetet az egész előadás alatt a közönségnek, mely csekély számu volt, de hát ez a fércdarab még annyit se érdemelt meg. (→)

○ **Az ujságolvasó közönség figyelmébe!** Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az „EGYETÉRTÉS“, a mely az uj évvel immár 31-ik évfolyamába lép. Ez a müvelt magyar olvasó közönség lapja. Az országgyülési tárgyalásokról valamennyi lap között a legrészletesebb s e mellett tárgyilagos hü tudósitást egyedül az „Egyetértés“ közöl. Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorul többé idegen nyelvü lapra, mert az „Egyetértés“ kereskedelmi s tőzsdei tudósitásainak bőségével s alaposságával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindast az „Egyetértés“-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárcájában annyi regényolvasmányt ad, mint egy lap sem. Rendesen közöl párisi divattudósitásokat s minden nap legalább egy önálló tárcát — a regényen kivül. A ki olvasni valót kerce és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „Egyetértés“-re. Az előzetési pénzek az „Egyetértés“ kiadóhivatalába küldendők. Kiadóhivatal: Budapest, IV. ker. Papnövelde utca 8., mely szivesen küld ingyenes mutatványszámot.

TÁVIRATOK.

— **Kisiklott vonat.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Az éjjel tizenegy órakor Galántánál a Budapest felé jövő keleti expressz vonat kisiklott s az utasok könnyen megsérültek. Haláleset nem történt.

— **A resicai bányakatasztrófa.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A mentési munkálatok meddők maradnak és semmikép sem haladnak vele

nem kell tovább a lábakat félrerugdosnom. Egy fiatal leányt keresünk, aki két nap előtt eltünt.

— Egy fiatal leányt és nálam? — kérdezte mosolyogva az előkelő kinézésü ur.

— Igen. Egy divatárusleányt, aki az ön feleségének kalapot hozott.

— Tévedni tetszik, nekem nincs feleségem.

— Az nem tesz semmit — vágott közbe merészen Dangelas. — Akkor hát az izé nagyságának . . .

— Tudom, mit akar mondani, de ebben is téved. Már hatvan éves vagyok s minden gyanun kivül állok e tekintetben. Hanem engedje meg egy két kérdést a magam részéről is: milyen jogcimen érdeklődik az elveszett kisasszony iránt. Talán rokona?

Olyan gunyosan volt ez mondva, hogy a festő majdnem felfortyant, de mégis türtőztette a haragját.

— Én nem vagyok a rokona, de ez az ember a nagyatyja — felelte Cordouanra mutatva.

Az öreg tengerész, aki némán állott Dangelas mellett, le nem vette a szemét a ház uráról. Olyan tekintettel nézte, mint a kivel már találkoztak, csak azt nem tudják hamarosan kitalálni, hogy hol.

— A nagypapája? Hát miért nem mondta meg mindjárt? Őszintén szólva, kissé haboztam kezdetben, hogy szóba álljak önökkel, de igy már egészen más. Nagyon szivesen szolgálok felvilágositással, ha ugyan tudok olyasvalamit mondani, ami önöket érdekli. Én Borodino gróf vagyok, orosz nemes ember. — Most a nagyapóhoz fordult:

— Hogy hivják uram?

tulajdon két szememmel láttam bemenni és többé nem jött elő. Ha sejtettem volna, hogy az este nem ment haza, rögtön jelentést te-zek a rendőrségnél.

— Tehát most a Passyba megyünk.

— Nagyon helyes; hanem elég ereje lesz a hosszu utat megtenni?

— Inkább négykézláb megyek odáig, semhogy Auguszte-ot elhagyjam. Különben kocsit is vehetünk. Még nem állok valami szilárdan a lábamon s a fejem is olyan nehéz, mintha ágyugolyót hordana a törzsem. Megmosta a halántékát, arcát, nyakát, azután felvette a vitorlavászonból készült kabátot, viaszosvászonsapkát tett a fejére és karonfogta a fiatalembert.

— Menjünk. Hanem igaz is, még a nevét sem kérdeztem meg.

— Jean Dangelasnak hivnak.

— Miféle mestersége van?

— Festő vagyok.

— Szobafestő. Pfuj. Ördöghordta kenyérkereset.

— Nem szobákat, hanem arcképeket festek. És egyéb képeket is. Szóval művész vagyok.

— Örvendek, ez már egészen más valami. Mert azt előre mondhatom, hogyha csakugyan feleségül akarja venni az unokámat, mint egyszerü mesterember hiába számitana a kezére. Különben egyelőre egészen más dolgokról van szó. Mindenekelőtt meg kell találnunk Auguszte-ot. Egy-kettő, előre!

— Mit csinálunk ez ajtóval, amelyet én zuztam be? Nyitva marad a lakása igy, akárki kényekedve szerint ki-besétálhat.

— Tőlem ugyan el nem lopnak semmit; egysze-

előre. Bécsben a hátramaradottak javára legközelebb nagyobbszabásu hangverseny lesz.

— **Pestis.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Bombay-ból táviratozzák, hogy Kelet-Indiában a pestis járvány terjedőben van.

— **Miniszterválság Szerbiában.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A szerb király nem szentesitette a végrehajtási eljárásról szóló törvényt; miért is a kabinet le fog mondani. Valószinüleg Szimics, vagy Risztics alakitanak uj kabinetet.

NYILT-TÉR+)

Kitünő Angol

TEA-RUM

James Walters & Comp. londoni czégtől, — továbbá: **valódi ó**

Slavon-Szilvorium

eredeti palaczkokban **1 frt 20 kr.**

NICK A. K.-nál Pécsett,

király-utca 2. sz. és Bazár udvar.

Laptulajdonos SZAUTTER GUSZTÁV — Felelős szerkesztő PLEININGER FERENC

TAIZS JÓZSEF

kiadó.

Főtér közelében,

József utcza 6. legjobb anyagból épült, jó jövedelmező

emeletes ház

elköltözés miatt kedvező feltételek mellett jutányosan eladó.

Egy háló-köntös 9 frt

a Zentler-féle ruharaktárban

Király-utcza 1 sz. városházával szemben.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Linimentum Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megrőbálásának, mert már több mint 27 év óta megbizható, fájdalomcsillapitó bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, ostuzni, tagszaggatásnál és meghülésecknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerü háziszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint nem valódit utasitsa vissza.

RICHTER F. A. D. és társa, cs. és kir. udvari szállitók, BUDOLSTADT.

Weiss Jakab

fogorvos

fogorvosi és fogtechnikai műterme

Jókai (Kis-tér 7. sz. I. emelet.)

foghuzás kéjgázzal, fogtömések (plombirozás) rágáshoz teljesen alkalmas műfogak készitése

Foghuzás szegényeknek ingyen.

rüen azért, mert nincs mit zsebredugni. Dangelas csodálkozva követte a vén tengerészt aki félórával előbb még a halállal vivódott s most ruganyos léptekkel sietett le a lépcsőn.

A házmesterné a kapu előtt leselkedett rája s mikor melléje ért, nem a legudvariasabban köszöntötte.

— Hallja, mit csinál maga a lakásban? Az egész ház tele van füsttel, olyan szaga van, mint a — pestisnek.

— Mikor válasz nélkül ment el mellette, gunyosan kiáltotta utána:

— Ugy látszik, hogy csupa tréfából még az ablakait is sorra zuzza. Az udvar tele üvegcseréppel. Majd lesz mit fizetni s ráadásul még ki is pöndöriti a háziur.

Öt perccel később már a bérkocsijuk Passy felé robogott.

Dangelas meg volt arról győzőve, hogy Augusztet fogolyként őrzik, csak azt nem tudta, hogy mi okból.

Szótlanul ültek egymás mellett.

Cordouan a gondolataival volt elfoglalva és Dangelas sem tartotta időszerünek, hogy a Vitrac műtermében lejátszódott borzalmas jelenetet elbeszélje neki.

A Berton-utca sarkán kiszálltak a kocsiból. Meg akarták lepni a rejtélyes ház lakóit s a lópaták csattogása és a kerekek zörgése figyelmessé tette volna őket a jövevényekre. A következmények megmutatták, hogy igazuk volt.

Mikor a ház elé értek, a kaputnyitva találták. Éppen abban a percben akarta az inas betenni a hatal-

mas szárnyakat. Az udvaron hintó állott. Ugy látszott, most jött haza a ház ura.

Gyorsan beléptek. Most tehát már benn volnának az erősségben, csak azután idő előtt ki ne akolbólitsák őket.

A szolga elállta az utjokat. Dangelas mindjárt megismerte, hogy ugyanazon emberrel van dolga, aki harmadnapja elutasitotta.

— Jó, hogy itt vagy, te szépséges mákvirág — mondta neki. — Ugyancsak rászedtél tegnapelőtt.

A jól megtermett buldogképü inas szikrázó szemmel kérdezte:

— Mi baja van velem?

— Azt te épp olyan jól tudod, mint én. Adjátok vissza azt a kis divatárusleányt, akit itt fogtatok.

— Elhord magad gazfickó! — kiáltotta dühösen s galléron akarta ragadni a festőt, aki azonban hirtelen gáncsot vetett neki, ugy, hogy hosszában elterült a földön.

Az inas segitségért kiáltott, mire a kocsis hozzája futott, hogy megvédje az idegen támadók ökleitől. Valószinü, hogy véres verekedés támadt volna, melyben a cselédség marad a győztes, ha váratlanul egy ötödik személy meg nem jelenik a szinhelyen. A jól őrzött ház tulajdonosa volt.

Az óriás férfiut Jonville, Cavaroc és Vitrac megismerték volna. Dangelas azonban még sohasem látta, hanem azért az első pillanatra eltalálta, hogy urral van dolga. Udvariasan meghajolva, igy szólott:

— Uram, az ön cselédjeivel voltaképpen semmi dolgom. Nagyon örvendek, hogy a fejnél vagyok és

A NAGY KRACH!

A newyorki és **londoni** nagy ezüst-krach nem kimélte az európai szárazföldet sem, ennek folytán egy nagy ezüst-gyár kényszeritve látta magát, hogy óriási készletét, a munkadij csekély részének felszámitása mellett, piaczra dobja.

Ez óriási készlet elárusitásával én vagyok megbizva, igy azon helyzetben vagyok, hogy bá kinek **6 forint 60 krért** az alábbi tárgyakat küldhetem:

6 drb. legfinomabb **asztali kés,** valódi angol pengével,
6 „ amerikai patent **ezüst villa,** egy darabból,
6 „ amerikai patent-**ezüst evőkanál,**
12 „ amerikai patent **ezüst kávéskanál,**
1 „ amerikai patent-**ezüst levesmerő kanál,**
1 „ amerikai patent **ezüst tejmerő-kanál,**
2 „ amerikai patent **ezüst tojás-serleg,**
6 „ angol Victoria **alsó-tálcza,**
2 „ hatást keltő **asztali csillár,**
1 „ **tea-szürő,**
1 „ legfinomabb **czukor-hintő,**

44 drb, összesen csak **6 forint 60 krajczár.**

Mind e **44** darab korábban 40 forintot ért, most pedig minimális áron **6 forint 60 kr.**-ért kapható. Az amerikai patent-ezüst tiszta fehér fém, mely ezüstszinét 25 évig megtartja, a miért kezességet vállalok. Hogy ez a hirdetés

nem szédelgés,

annak bizonyságául azennel nyilvánosan kötelezem magamat, hogy bárkitől a meg nem felelt árut visszaveszem, s a beküldött összeget visszaküldöm. Ne mulaszsza el tehát senki a kedvező alkaőmat, hogy magának egy **pompás készletet** szerezzen, a mely kiválóan alkalmas, mint

pompás karácsonyi és ujvévi ajándék,

alkalmi ajándék menyegzői s ugy is mint háztartási czikk minden jobb háztartás számára.

KAPHATÓ CSAKIS:

A. HIRSCHBERG

az egyesült amerikai patent-ezüst gyárak főügynökségénél

Wien, II., Rembrandtstrasse 19. Telefonszám 7114.

Szétküldés a vidékre utánvéttel, vagy az összeg előre beküldése mellett. **Hozzávaló tisztitó por 10 kr.** Csak az itt látható védjegy (hygienikus fém) biztosit a valódiságról.

Kivonat az elismerő iratokból:

Az evőeszköz küldeményét megkaptam és azzal igen megvagyok elégedve, kérem még egy olyan 44 darabból álló amerikai patent-ezüst garniturát utánvétellel küldeni.

Bozovics, Krassó-Szörénymegye, 1896 7/18. **Keresztes Sándor,** főszolgabiró.

Pilis (Pestmegye) 1896., aug. 24-én.

Tekintetes ur!

A küldött garniturával igen megvagyok elégedve. Kérem a sógornőm Nyáry báróne sz. Somogyi részére Szántóra három hasonló ganiturát küldeni. **Nyáry Gyula** báró

Hegy Szt. Márton és Egerszeg községek tkvi betétszerkesztő bizottságától.

4 bizottsági szám.

Hirdetmény.

Hegy-Szent-Márton és Egerszeg községek tlkvi betéteinek szerkesztésére kirendelt bizottság közhirré teszi, hogy az 1886: XXIX. t.-czikkben elöirt helyszini eljárás végett 1897. január hó 4-ik napján a községben megjelenend.

Felhivatnak ennélfogva;

1. mindazok, a kik a községben lévő valamely ingatlanhoz a telekjegyzőkönyvi állással szemben tulajdoni jogot tartanak, hogy a mennyiben az eljárt birósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratokat át nem adták — tulajdonjoguk bekebelezését a kitett határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerü beadvány utján kieszközölni; vagy az 1886: XXIX. t.-cz. 15—18. és az 1889: XXXVIII. t.-cz. 5., 6., 7. §-ai értelmében az átirásra szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényöket a bizottság előtt annak a községben teljesitendő működése folyama alatt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekjegyzőkönyvi tulajdonos, illetve ennek örököse vagy hagyományosa az átruházási jogügylet létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánitsa, mert ellen-esetben jogaikat ezen előnyös uton nem érvényesithetik és a bélyeg és illeték-elengedés kedvezményétől elesnek;

2. mindazon jelzálogos hitelezők, és azok, a kiknek javára egyéb nyilvánkönyvi jogok vannak bejegyezve, de a bejegyzett követelések, illetőleg egyéb nyilvánvkönyvi jogok tényleg már megszüntek, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, vagy a törlési engedély nyilvánitása végett a szerkesztő-bizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Pécs, 1896. deczem. 19.

Sándor József
kir. albiró.

Czibula János
betétszerkesztő s tkvvezető.

4524. sz.
tkv. 1896.

Árverési hirdetmény.

A dárdai kir. járásbiróság, mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy a dárdai takarékpénztár végrehajtatónak, kérvénye folytán Popovics Gyokó, Popovics Árkádia baáni lakos végrehajást szenvedők ellen 50 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést a dárdai kir. jbiróság területén levő Baán községben fekvő a baáni 90 sz. tjkvben felvett 90. hrsz. 90 ház sz. ingatlannak Popovics Árkádiát illető felére 337 frt 50 kr. azzaz 337 frt 50 krban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan **az 1897. évi január hó 22. napján délelőtt 10 órakor Baán községben a jegyzői irodában** megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 33 forint 75 krajcárt készpénzben vagy az 1881-ik évi 60-ik törvény-cikk 42-iki §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rend. 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Dárdán, a kir. járásbiróság mint tkvi hatóságnál 1896. évi szeptember hó 16 napján.

Maurer Frigyes
kir. albiró.

Kukoricza-morzsolók

éz- és erőhajtásra, egyszerü és kettős kzerkezettel, szelelővel és szelelő nélkül.

Gabona-rosták,
Konkolyozók
(tzieurök);
kézi kezelésre való
Széna- és szalmasajtók
fekvően vagy kocsira szerelve,
Takarmány-füllesztők,
Szállitható **takarék-főző- üstök,**
takarmány stb. részére,
zománcz bevonattal vagy anélkül, szálitókészülékkel vagy anélkül.
Szecskavágók,
Répa- és burgonyavágók,
Darálók
„Agricola" sor-vetőgépek (oltókerék szerkezettel)
mindennemü vetemény számára, váltókerekek nélkül.
Egy-, két-, és több vasu ekék
tóállas mellett elismert legjobb szerkezettel készülnek

Mayfarth Ph. és Társa

cs. és kir. kiz. szab.
gazdasági gépgyárában
BÉCS, II/I, Taborstrasse 76.
Árjegyzékek ingyen. — Képviselők felvétetnek.

Van szerencsém a n. t. közönségnek szives tudomására hozni, hogy folyó évi december hó 1-étől Pécs szab. kir. város tek. tanácsa a vizmű fentartásával **Zellerin M. úr** helyett czégemet bizta meg, minek folytán

minden vizvezeték-berendezés

és javitásokra vonatkozó munkálatok teljesitésére szolgálataimat tisztelettelteljesen felajánlom.

A megfuratási dij (vizvezeték csatlakozás) ezentul 35 százalékkal olcsóbban számittatik.

Egyuttal bátorkodom egyéb gyártmányaimra igen becses figyelmét is felhivni, mint: gőzgép, gazdasági-gépek, gőz-kazánok, épület-lakatos és bádogos munkák, viz-, lég-, gőz- és központi fütések, angol closettek, vaskutak, fürdő-szobák, sürgöny-, telefon- és légszesz vezetékek berendezése és e szakmákba tartozó javitásokat gyors kiszolgáltatás mellett a legjutányosabb árakon ajánlani.

KINDL FERENCZ

gőzgép, mechanikai és épületfelszerelési tárgyak gyára

PÉCSETT, Nepomuk-u. 33.

Köhögés,

rekedtség és elnyálkásodásnál melegen ajánljuk tisztelt olvasóink figyelmébe

Egger dijjutalmazott

biztos hatásu

Mell-Pastilláit.

Kapható 25 és 50 kros eredeti dobozokban minden gyógyszertárban és nevesebb gyógyfüszerüzletben. Fő és szétküldési raktár

Egger A. fiai

Nádor-gyógyszertára Budapesten, Váczi-körut 17.

HIRDETMÉNY.

Egy négy kójáratu gőzmalom,

mezővárosban, posta, távirda, telefonnal, épülő vasuti állomás, az országuton, élénk kereskedelmi góczponton, nagy kereskedelmi forgalommal, kiterjedt környékkel, gépmühelyekkel, elegendő lakással szabad kézből eladó vagy bérbe adandó, estetleg mint társ üzembe vehető, mely utóbbi esetben külön gazdaság átvételével házasság nincs kizárva. Jelentkezők forduljanak alánlataikkal **„gőzmalom“ jelige alatt „Čepin“ Slavonia poste restante.**

Leggyorsabb segély

székrekedés, étvágytalanság és az ebből eredő bajok ellen a Zenke Zoltán

„BARÁT ITAL“

növényszer gyomor likör készitménye használati könyvvel együtt

egy üveg ára 40 és 80 kr.

Kapható **Pécsett: Eizer János** urnái és minden nagyobb füszer üzletben, valamint a készitőnél utánvét mellett

H.-M.-Vásárhelyen.

A nagyméltóságu m. kir. és oszt. cs. kir. kereskedelmi miniszter urak által törv. védve.

Zenke Zoltán.

Védjegy 19. és 20. szám.

Az általánosan ismert. jó hirnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sósborszesz készitményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon a cimjegyeimet módositom s arra kék nyomatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

Sósborszesz

általánosan elismert kitünő háziszer: különösen a **bedörzsölés-kenő-gyuró-gyógymódnál (massage)** igen jó hatásu. Ajánlható egyszersmind **fogtisztitó szerül** is, a mennyiben a **fogak fényét** elősegiti **a foghust erősbiti** és a **száj tiszta, szagtalan ist** nyer a szesz elpárolgása után, ugyszinten **fejmosásra** is a **hajidegek** erősitésére **a fejkorpaképződés** megakadályozására **és annak megszüntetésére.**

Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

Brázay Kálmán

Budapesten, IV. kerület, Muzeum-körut 23 ik sz. a

KAPHATÓ PÉCSETT:

Berecz Károly,	Kobelrausch J. Gyula,	ifj. Rézbányai János,
Dobszay Antal,	Lehner János,	Schäffer. Adolf.
Eizer János,	Mauthner Mór,	Schäffer Andor,
Fülöp Mór,	Mitzky Mór,	Simon János,
Göbel Kálmán,	Molnár János,	Sipőcz István,
Hirschler M.,	Muldini Lukács	Spitzer Jakab,
Gyimóthy Gyula,	Nick K.	Spiter R.,
Irgalmasok gyógytára.	Obetkó Gyula,	Spitzer Sándor fia,
Karres és Geltch,	Poth Vilmos,	Weber Ferencz,
Klemente Antal,	özv. Reeh Vilmosné,	Wertheimer Ch.
Klobucsár Mihály,		

Littke-féle pezsgők főraktára.

Magyar és franczia pezsgők

raktára.

Magyar és franczia cognac,

valódi orosz Karaván tea, valódi Jamaika és angol rum u. sz. teasütemény.

Legfinomabb szalon-czukorkák és mindennemü konserv halak és sajtok kaphatók.

Eizer János

füszer- és bornagykereskedésében

PÉCSETT,

kir. táblai palota, Széchenyi-tér.

Spanyol cognac főraktára.

FOGTECHNIKAI MŰTEREM!

Mindenféle

plombok, műfogak

aranyból. celluloidból, vagy **vulkanitból** a legujabb

aluminium légkamarával.

Két évi jótállás.

(Részletfizetés.)

Girardi

Pécsett, Apácza-utcza 19.

(Saját házában.)

5763. sz.

tlk. 1896.

Árverési hirdetmény.

A sásdi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Hartman Jakab hagyatéka végrehajtatónak Fritz Katalin férj. Kraft Ádámné végrehajtást szenvedő ellen 390 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a sásdi kir. járásbiróság területén levő Bikalon fekvő a bikali 613. sz. tjkvben felvett A † 246. hrsz. 164. sz. ház udvar és kertre 400 frtban az árverést ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan **1897. évi évi január hó 18. napján d. e. 10 órakor Bikalon a községi házban** megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 40 forint készpénzben, vagy az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügymin. rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Sásdon, 1896 évi november hó 2-án. A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Warga Jenő

kir. aljárásbiró.

Nyomatott Taizs József nél Pécsett 1896.

A „PÉCSI FIGYELŐ"

KARÁCSONYI MELLÉKLETE

Pécs, 1896. december 25.

Örök törvény.

Mottó: Szép állat az asszonyi állat;
Szép és veszedelmes.

Ti szegény férfiak — a teremtés állitólagos urai — azt hiszitek, hogy valaha ki fogjátok ismerni ezt a sphinxet, — a »Nőt« — nagyon csalódtok, de mire észreveszitek csalódástok, már késő.

Elérve azt a kort, midőn a fiatal ember a legkönyelmübb, az egyik része igy szól a férfiaknak:

»Én nem ugrom bele a csapdába, mint az oktalan egér, óh én igen ravasz vagyok, időt veszek magamnak és jól kiismerem jövendőbelimet.«

Megtetszik az ifjunak egy mindig mosolygó leányka s udvarolni kezd s azt tapasztalja, hogy a kis leány szelid mint a bárány, fürge mint az evet, simulékony mint a kezes cica, ez lesz jó feleség, eleven, fürge, játszi stb. és ez — — csalódik.

A másik azt mondja: »Megtaláltam« ez a kis leány komoly, kevés beszédü, megfontolt, okos, ez épp nekem való. Meg fog ez elégedni a csendes otthonnal, pörölni nem is tud, no ez is — — csalódik.

A harmadik meglát egy ábrándos szemü leányt, ki rendkivül fenkölt szellemü, csak a komoly irodalmat kedveli, nőül veszi abban a hiszemben, hogy az igazit találta meg. — A kis feleség minden igényét kielégitheti szellemes társalgással, jó könyvekkel és szeretettel s a szegény tatár későn látja be, — — hogy csalódott.

Kedves olvasóim most azt kérdik tehát, ki nem csalódik?!

Feleletem: »mindenki; csak az egyik jobban, a másik kevésbbé, az egyik bevallja, a másik letagadja.«

Hogy miért nem lehet a nőt kiismerni, ennek oka, hogy a nőnek kora és a körülmények szerint, amik közé jut, változik a vére.

Ezt a rejtélyes adományát a természetnek akarom a különböző kor és körülmények között ismertetni.

Mikor eléd hozza a bodros főkötős dada a csöpp asszony-csemetét, mely melegágyi palánta, szépen felszalagozva, apró kezeivel hadonászva, gyönyörü játékszernek képzeled s főképp ha már fiad is van, bizonyos büszkeséggel dicsekszel is vele, ennek a kis kiadású női lénynek galamb vér van ereiben. A kicsike eléri az 5—6 éves kort, már mamája a korzóra is el meri vinni, de már kézen kell vezetni, nehogy elszökjék, mert a vér kezd már változni, de különben igen kedves jószág, tud már pacsit adni, pukedlit csinálni, sőt puszit is tud már kacsójával inteni.

Ha a leány 12—15 éves s ekkor fogait már kiváltotta, melyek későbbi korban, ellenére minden fizikai törvénynek, minél jobban kopnak és ritkulnak, az asszony annál inkább harapósabb (bissig). A fenti korban a leány kezd érdeklődni a nagyobbak iránt — a vér ismét változik s a felnőtteket mindenben utánozni igyekszik.

Ez a kor az, amidőn a magasabb nevelés alá jő. — Beiratják a leányt a tánciskolába, hol alapját nyeri különféle sport-űzésnek, hogy lehet a néha nehezen megfogható férjnek nevezett háziállatot ingerlő mozdulatokkal, elbüvölő pillantásokkal, oly közelbe hozni és oly vigyázatlanná tenni, hogy a kivetett lasszó nyakába essék, erre nézve előgyakorlatokat is végez a táncos — diákokon.

Midőn a leány a 16 évet meghaladta, belép a nagy leány sorba s hosszu ruhát kap, formái elérik tökélyüket, s ekkor vére a cicáéval azonos, majd hizelkedik, majd ravaszul visszahuzódik, majd a közömböst játsza azért, hogy a kiszemelt áldozatot egy vigyázatlan pillanatban elfogja, s aztán játszik a legénynyel, mint macska az egérrel. A 16 évtől 24-ig forduló pont áll be a nő életében, vagy sikerül a fogás s asszonynyá lesz, vagy ha nem, akkor egyidőre visszavonul, azt vélnéd, nem is létezik, de később, ha aggszüzzé vedlett, a vér a madárvilág diszes példányához, a szajkóhoz lesz hasonlóvá. — Ilyenkor mindent megfigyel, meglát és meghall, de a világért sem tartaná magában, minden alkalmat felhasznál, hogy kicsacsogja, de ekkor veszedelmessége még csak egyoldalu, mert különösen a nálánál fiatalabb, de vele egy nemen lévőkön csip egyet-egyet. Előre haladottabb korban azonban már személyválogatás nélkül tanácsos előle kitérni.

A fiatal asszony aszerint, amint mézes hetek, vagy csak mézes napokról lehet szó, igen kedves és szelid jószág, vére a báránykáé vérének jó tulajdonaival bir, engedelmes, ellent nem mondó s ragaszkodó, de azután változni kezd a vér s vele a hang is, melyet eddig csak Mollból ismertél, néha a Durrba is át megy, s amily halkan suttogta neked a boldogitó igent, oly ezredesnek is beváló hangon mondja ki a tagadó nemet. A rózsás körmök, melyek eddig csak a kéz diszéül szolgáltak — erősödnek — s eredeti természetes rendeltetésükre is szolgálnak s ritkábban védelem, inkább támadó fegyverül használtatnak, ily apró női kézi munkát, bár ütődés, vagy véletlen baleset által okozottaknak mondatnak — gyakran láthat a figyelmes szemlélő.

A mikor az asszonynak felnőtt leánya van, ekkor két alakot vesz fel s a neve anyós jelölt. Az anyós jelölt házi körében bármily pattogó házsártos természetü, ha arany szabadságnak örvendő házasulandó úr jön a házba, rögtön szeliddé lesz, a házban csend van, arcán kedves derü honol s minél több leánya van, annál szebben s annál többet mosolyog, férjét apuskámnak szólitja, sőt meg is cirógatja s erősen hangoztatja, nehezen mennek e farsangon bálba, mert a zsarnok papa, dacára, hogy minden a háznál készülne, nem akarja. A vendég már csupa udvariasságból elhiszi, de ha eltávozott, megfordul a kocka — a papa neve hallgass! s beleegyezésével vagy anélkül kinyitják erszényét s rendelkeznek a szabóval, ha a leánykát az olimpiusi versenyre akarja a mama vinni.

Midőn a mama szerencsésen férjhez juttatja leánykáját, azután az Anyós névre hallgat, s ekkor uj változáson megy keresztül ugy természete, mint a vére.

Sárkány vér forr ereiben, a nyelve, melynek eddig csak a beszédnél és táplálkozásnál vette hasznát, most már csipésre is alkalmassá lesz, szemei bár már szemüvegre szorulnak, a hiuzéval vetekednek, jaj neked szegény vő, mert te rajtad minden hibát meglát, és ezt el nem mulasztja nődnek mindennap tudomására adni. — Nem akarom magamat a nők boszujának kitenni s bevallom, hogy hallottam már azt is, hogy jó anyósok is léteznek, sok férfi bizonyitá ezt már előttem igy nyilatkozván:

»Az én anyósom igen jó asszony volt, az Isten nyugoszsza meg ott, ahol van.«

A harmadik főosztályát a női nemnek azok képezik, kik sűrün emlegetik a »Megboldogultat«, ezek az Özvegyek.

Az özvegy közép helyet foglal el a leány és az anyós között; igyekszik szelidnek látszani, ujból előszedi félretett csábmosolyát és pillantásait, eltünteti az esetleg ritkulni kezdő, harapásra való fogak állapotját, mely hála a fogmüvészek tudományának, gyakran igen jól sikerül.

Az özvegyek a lasszó dobás müvészetében már otthonosak, s igy rendkivül veszélyesek, különösen ha a bánat-könyével szemükben méltatják a megboldogult érdemeit, (panaszolják el özvegységük nehéz sorsát) ily bánatos özvegyet én is igyekszem mindig vigasztalni: »Ne keseregjen nagysád, az Isten magához vette a megboldogultat . . . . mert szerette.«

Most pedig kérem a leányokat, gyakorolják a megbocsájtás nemes erényét, mert férjhez fognak menni, mert »Örök törvény« az, hogy mi férfiak játszunk a tüzzel s szeretjük a gonoszt a falra festeni, s végre is megfogatunk, sőt ha feleségem nem lenne, vagy a többnejüség jönne a divatba, ujból csak azt mondanám:

»Óh ereszszétek hozzám a 18 éves kisded leánygyermekeket, mert ezek azok, kiben nekem kedvem telik.«

Sárosfalvai.

A régi rablóvilágból.

— Igaz történetek. —

Nyolc-tiz évvel ezelőtt B. vármegye Sz. falujában tartózkodtam pár napig. A falut kevés számu bevándorolt német föld-hóditó kivételével vagyonos rác nép lakja. A falu jegyzője is szerb ember volt, kinek vendégszerető házánál vig poharazás közt töltöttük az estét.

Vacsora közben többi közt szóba került, hogy délután a felelős őrök egy gyanus embert és vele két lovat hajtottak be a község házához, hogy másnáp ez embert és a passzusnélküli lovakat a naponkint megjelenő csendőrőrjárat gondjaira bizzák.

Ezzel a dolog be volt fejezve.

Megindult a politizálás, megeredtek az itt elmaradhatlan nemzetiségi viták, szidtuk a vármegyei utakat és a hiányos közigazgatást — de mindezt nyugodt tempóban — homoki bor mellett.

Igy aztán tiz óra felé járt az idő. Asztalt bontottunk, hogy a biró szives meghivására hozzá is betérjünk.

Nagy nap volt a bironál. Házi szentjének ünnepét ünnepelte és ez a szerbeknél nagy dinom-dánommal jár.

Utközben a község háza mellett elhaladva, éktelen lárma és a községi kisbirók (mint itt a községi szolgákat nevezik) futkosása arra inditott bennünket, hogy utána nézzünk a zavar okának. Itt aztán a felelős őrök felvilágositottak, hogy a lólopással gyanusitott fickó leütéssel fenyegetve mindenkit, orditva követeli a lovait és szabadon bocsájtását.

A delikvenst a községi börtönben a pricscsen ülve találtuk.

A mint ott nézem azt a kis zömök, kurta haju, fiatal rác suhancot, mint a villám cikázzik át agyamon a »B. és Vidéke« cimü lapnak pár nap előtt olvasott ujdonsága, mely szerint a z—i ügyészségi fogházból egy rablógyilkos megszökött és üldözői nyomát vesztették. Arra emlékeztem a személyleirásból, hogy alacsony, zömök rác legény, és a jobb keze mutatóu ja hiányzik. Különös borzongás futott rajtam végig és bár a fődolgot, kezét még nem láttam, biztos voltam benne, hogy ő a megszökött rablógyilkos.

Mióta mi a börtönbe beléptünk, nyugodtan ült az ágy szélén, karjait leeresztve, kezeit ökölbe szoritva nyugtatta maga mellett.

Én, mint egy passzionátus vizsgálóbiró, izgalmamban megfeledkezve, hogy rác ember van előttem, magyarul kiáltok rá, hogy mutassa a kezét. Bambán mereszti rám szemeit. A jegyző és a többiek nem olvasva a hirlapi közleményt, kérdésemnek mi jelentőséget sem tulajdonitva, azt szerb nyelven nem tolmácsolták. Én pedig az azonosság konstatálásának dicsőségét veszélyeztetni nem akarván, nem szóltam az ujságcikkről és tovább nógattam a fickót, hogy mutassa a kezét. Ő csak bámult.

Mialatt a jegyző az előmutatott lóleveleket tanulmányozta, én a végsőig izgatva a kiváncsiságtól, egy elhatározott mozdulattal megragadtam a reám dühös pillantásokat lövelő haramia karját — és abban a pillanatban borzadva bocsájtottam vissza — a mutató ujja hiányzott. Egy szempillantás műve volt. A vad haramia felorditott, mint egy sebzett oroszlán — és mikor két markos felelős őr lefogta — izgalomtól remegő hangon meséltem el az ujságcikket.

A személyleirás és az iratok közt talált egy név alapján teljes biztonsággal konstatálták, hogy ez a megszökött rabló.

Volt azután ünnepeltetés és gratuláció! A biró házánál összegyült vendégsereg olyan óvációkban részesitett, olyan áldomásokat mondtak reám, hogy Ráday vagy Laucsik — is megirigyelhették volna.

Igy fogtam én el egy rablógyilkost, pedig polgári foglalkozásomra nézve ugyancsak csendes emberek dolgát intézem.

*

A hatvanas években A. városkában egyik lólopás a másikat érte

Ha a jómodu sváb gazda este álomra hajtotta fejét, nem tudta reggelre az istállóban találja-e pompás lovait. Őrizhették azokat három szolgalegénynyel, puskával, vasvillával; egy tucat keresztvasat tehettek az istálló ajtajára, reggel a lovaknak hült helye volt, sokszor a szolgalegény is kihűlt már reggelre.

Nem használt ott felelős őr, nem ott pandur — a lovakat vitték, de a tetteseket soha sem hozták meg.

A jó svábok kétségbeestek, kapkodtak fűhöz-fához, jártak az alispánhoz, főbiróhoz, könyörögtek, instanciakat irtak — panaszaik megkapták a hivatalos iktató számot, az akta el lett intézve, de a lovak nem kerültek meg.

Egyszer aztán a svábok összedugták a fejüket. Tanácskoztak, baljóslatu arccal jártakkeltek, suttogtak, egyik házból ki, a másikba be, szóval készülődött valami . . .

Egy rémes, viharos novemberi éj után nagy szenzációra ébredt A. lakossága. Borzalmas hir járta be futó tüzként a nagy falu utcáit. Az egész lakosság, apraja-nagyja mind az utcán volt, mindenki a rémes esetről beszélt.

A falu különböző pontjain három, borzasztóan eléktelenitett hullát találtak; két szerb és egy magyar embert ismertek fel bennük, egyik akkoriban hires lókötő banda matadorjait.

Persze megindult a vizsgálat, elfogyott vagy egy akó tinta és egy szekérre való papiros — de a tettesek soha sem kerültek meg.

A lynch óta azután nem veszett el még egy polturás malac sem A. városában.

*

Hivatalos utaimban, ha a járás faluit kellett bejárnom, legszivesebben a plébános urak vendégszerető házában szálltam meg, a hol a jó konyha és akkor még teli pince gyönyörei mellett a müvelt és kedélyes plébános urak vendégeik szellemi táplálékáról is bőven gondoskodtak.

A végzett napi munka után az ebédlő dús asztala mellett meg lettek hányva-vetve a napi kérdések; az ország, a vármegye, a község dolgai.

K. falu plébánosa, egy azóta elhalt jó lelkü, magas müveltségü öreg ur, ki engem mindig mint »Verbőczy fölkent bajnokát« üdvözölt, és kitünő boraira mutatva, azokat mindig igy kinálta: »Lent voltam a földalatti könyvtárban, felhoztam egy pár diszkötésü példányt, tessék bennük lapozgatni« — ez az öreg tudós pap fő gyönyörüségét könyveiben találta, (de nem a földalatti könyvtár könyveiben, azokat vendégeinek tartogatta) és könyvtára ugy számbeli gazdagságánál, mint tartalma mübecsénél fogva messze földön ritkitotta párját.

Ha nála voltam, órákig elböngésztem az érdekes könyvek, képek és kéziratok között, mindenre megkapva tudós házigazdámtól a legalaposabb és legérdekesebb magyarázatokat.

Ilyen alkalommal egyszer a könyvszekrény fenekén egy ormótlan nagy, bőrkötésü kopott könyv akadt kezembe.

A vaskos könyv lapjai sürün tele voltak irva latin nyelven.

A diák nyelvet, mióta a gimnázium kapui bezárultak mögöttem, csak ugy néhanéha láttam viszont a római jog egy-egy lapján, azóta pedig már csak akkor látok latin szót, ha az orvos recipét ir és kiváncsiságból elolvasni akarom. Nem értve tehát latinul, már félre akartam tenni a könyvet, mikor házigazdám figyelmeztet, hogy valamit elolvas nekem abból a könyvből.

A könyv ugyanis egy napló volt, a plébánia nevezetesebb eseményei voltak benne feljegyezve a század elejétől 1845-ig.

1837. december 23. volt a lap szélére jegyezve, hol a plébános olvasni kezdett.

Házigazdám látható izgalommal kezdett a naplójegyzet olvasásához és anélkül, hogy csak sejtettem volna is az elolvasandók tartalmát, bizonyos izgatottság vett erőt rajtam. De halljuk a naplót, a mint azt öreg barátom latinul olvasva, tételenkint magyar nyelvre forditotta.

»1837. december 23-án vidám kedvvel ültünk a vacsorához S. plébános, A. káplán, S. orvos ur a plébános fivére, N. tanitó, M. kisasszony a plébános idős nővére és én H. ferencrendi szerzetes, a ki a káplán betegeskedése óta segitségül itt tartózkodom. Jó kedvünknek leginkább S. orvos vidám kedélye volt az okozója; ez ki nem fogyott a szellemes ötletekből és bátyját a plébánost betegre kacagtatta bohóságaival.

A felszolgáló cseléd a második fogás ételt tette az asztalra. Nyolc óra körül lehetett, kint az erős szél kavarta, seperte a több nap óta szakadatlanul hulló havat.

E pillanatban a káplán, egy idegbeteg fiatal ember összerezzen és figyelő, merev szemekkel az ajtó felé nézve, félénk halk hangon suttogja, hogy mintha a kaput nyitották volna fel és kocsik jöttek volna a plébánia udvarára.

A plébános szokott bonhomiájával hangosan felkacagott és megnyugtatta a beteges félénk káplánt, hogy bizonyosan a szél csapkod valahol egy ajtót, a kocsik pedig talán az utcán járnak. Ki jönne ilyen időben ide, és ha jönne is, szánon jönne, és végre is szivesen látott vendég lenne.

De be sem fejezte a plébános nevetés közt mondott, megnyugtató szavait — kinyilt az ebédlő ajtaja — és a rémülettől megüvegesedett szemekkel láttuk, hogy az ajtóban két magas, álarcos férfialak áll, kezükben különös alaku fegyverekkel.

Megfagyott ereinkben a vér, elhalt a szó ajkainkon s megmeredt tagokkal ültünk székeinken.

Az egyik rabló előlépett s a ház gazdáját, az öreg plébánost durva hangon felszólitotta, hogy adja elő minden pénzét és értékes holmiját. — Erre vállon ragadta az agg férfiut magával a szomszédos szobába vonszolta.

A másik rabló fegyverrel a kezében az ebédlőben maradt és kijelentette, hogy ha bármelyikünk moccanni mer, halál fiai vagyunk. S mi dacára, hogy öten voltunk, mozdulni sem mertünk helyeinkről.

Néhány rémes perc telt el. Hallottuk a szomszéd szobában a szekrények ajtajának csikorgását — a rabló érdes hangu kérdéseit — a plébános suttogó feleleteit — azután egy rémes kiáltást, egy tompa zuhanást — és a rabló megjelent az ebédlőben, kezében fegyverén kivül egy asztalkendőbe kötött tárgyakkal.

Láttára mindannyian a félelemtől örjöngő kiáltásban törtünk ki, hogy hol van a plébános ur. Kiáltásunk mintegy jeladás volt. A rablók vadállati kegyetlenséggel rontottak reánk, és én gépiesen imádkozva, mintegy gonosz álomban hallva iszonyu ütéseket, szivetrázó sikoltásokat, rémes hörgéseket és tompa zuhanásokat — szemem azonban nem látva semmit, elmém és érzékeim azonban nem tudva semmiről, nem érezve semmit — végre egy erős kocsizörejre halálos kábultságomból felébredve, körülnéztem és lassan-lassan a való tudatára ébredtem.

Körülöttem néma csend lévén, körüljártattam tekintetemet és megborzadva az iszonyattól ugrottam fel helyemről.

Az ebédlő egész padlója egy vértenger volt. A padlón szanaszét hevertek volt asztaltársaim mozdulatlan testei.

A rémület egy pillanatra majdnem eszemtől fosztott meg — de azután a borzalom a másik végletbe hajtott, vadállat módjára orditva rohantam ki a folyosón és az udvaron át az utcára, rémes hangommal fellármázva az egész falu népét.

Mikor azután a fél falu talpon állt és a rémes tett szinhelyét átvizsgáltuk — borzadva állapithattuk meg a gyilkosság részleteit és a szerencsétlen áldozatok számát.

Az öreg plébános holtan hevert dolgozószobája padlóján, az ebédlőben az orvos, a tanitó és a káplán eléktelenitett hulláját találtuk — az idős kisasszony a borzalom és talán egy ütéstől is elkábulva az ebédlő-asztal alatt feküdt, de később magához jövén, semmire sem emlékezett. Különben szegény a kiállott rémülettől ágyban fekvő beteg lett és pár hét alatt kiszenvedett.

A házban lévő két nőcselédet az éléskamrában találtuk összekötött tagokkal és kendőkkel betömött szájjal. A megfulladáshoz közel álltak, de pár nap alatt teljesen magukhoz jöttek, az esemény lefolyásáról azonban semmit sem tudtak.

Hogy én buzgó imádságomnak köszönöm-e a rémes meszárlásból való szerencsés megmenekülésemet, vagy pedig annak, hogy azonnal mintegy megmerevülve, imára kul-

csolt kezekkel helyemen maradva, semmi ellentállást ki nem fejtettem — nem tudom.

Másnap a hivatalos vizsgálat megindult, a megyei székhelyről jártak ki az urak naponkint, folyt hónapokig a törvénykezés, de a tettesek nyomára soha sem akadtak — egyéb adat nem lévén, minthogy a rémes estén két falubeli ember látott a falun egy kocsit sebes vágtatva végig száguldani., a kocsin — a mennyire a hó világánál kivehették — három vagy négy ember ülhetett.«

Itt végződtek a napló rémes feljegyzései.

Házigazdám azután még hozzátette, hogy az iszonyu mészárlás tetteseit soha sem sikerült felfedezni — és hogy mai nap is reszketve mesélik a falu vénei gyermekeik és unokáiknak a plébánialakon történt hajmeresztő büntény részleteit.

Bizony az én szives házigazdámnak kár volt azt a felolvasást rendezni, mert azon éjjelen az izgatottság elüzte szemeimről az álmot és a reggeli szürkület még ébren talált ágyamon.

Mátrai Géza.

Jozefin.

— Tudod, hogy képzelem el születésedet drága Jozefin?

— Majd elmondom.

* * *

Túl a Styxen, túl azon a sötét folyón, mely a lét birodalmát a nemlét országától elválasztja és melyen Charon csónakján szállitja át a megholtak lelkeit, az út kétfelé szakad, jobbról-balról utmutató tábla jelzi az ország nevét, melybe eljuthat a megboldogult halandó. Jobbról a mennyországban felhangzó szép áriák dallama üti meg az érkező fülét, balról a pokolban kinlódók éktelen zsivaja és orditozása félelmet gerjeszt. Itt, hol az út kétfelé válik, angyalok és ördögök várják a földön kiláradtak lelkeit, hogy elvezessék a mennyországba azt, ki mindig az »areté« utján haladt, hogy megmutassák a poklot annak, ki a »kakia« rózsásnak látszó, de félreismert utjára tévedt.

Egy szép napon is itt várták vendégeiket az angyalgyerekek és ördögpurdék és mert nem igen akadt dolguk, elkezdettek egymással játszadozni, — már jó ideje hancuroztak, mikor egyiköknek eszébe jutott, jó volna bábút csinálni, és mivel tetszett már előre is e mulatság, akár csak nálunk a gyerekek hóból, ők is bábú készitéséhez láttak.

Egy időre szétrebbentek, összehordták a szükséges anyagokat és mikor minden, a mit szükségesnek gondoltak, együtt volt, a leendő remekművet elkésziteni kezdették.

A márványnyá tömörült hófehér bárányfelhőkből meggyúrták az alakot, a derékban karcsút, a csipőknél bájosan hullámzót, a kezek és lábakra ráillesztették a legtehérebb gyöngyökből készült ujjakat, — az ég legkékebb kárpitjából a szemüregbe illesztettek kis darabkát, graphit-darabkából csinálták meg a szem tükrét, a pupillát, a két pillangószárnyból elkészültek az arccimpák, Berenice hajából hamvas-szőke fonatot a homlok alá csavarták szemöldöknek, a fejre hajnalpir szinü hajat illesztettek, úgy hogy az ragyogott, mint a legfényesebb korona . . . . .

És készen álltál te drága Jozefin!

Az angyalok és ördögök csodás bámulattal tekintettek te reád és szinte megijedtek remek művöktől, oly szép volt az. Nincs az a szobrász, ki elragadóbbat tudna alkotni márványból, nincs az a festő, ki szebb vonásokat tudna odavetni a vászonra.

Enthuziaszmusban, magukon kivül voltak, de mikor e csodás látványtól magukhoz tértek, megkezdődött a harc:

Az angyalok a mennyországba, az ördögök a pokolba akartak vinni, ámde megalkotásodnál épügy résztvettek a mennyország kormányzói, mint a pokol urai és mert nem tudtak megegyezni a felett, kiknek képezed te jogos tulajdonát, Zeus elé vezettek, Zeus a legigazságosabb biró, az istenek feje elé. Ő összeráncolta homlokát és meghozta az itéletet, téged a földre küldöttek, hogy magad válaszszál a mennyország és pokol között.

És most itt állsz!

Bámulunk, csodálunk, nem hord olyan férfit a bátán ez a vén föld, kiben meg ne dobbanna láttadra a szív. Őrült vágyakat szítva és eltogatva haladsz életutadon és nincs az a férfi, ki ne nézne mohó vágygyal ajkad szamócáira, ki ne vágynék eltakarni könyáztatta szemét a hajnalpírból készült hajaddal.

Remek szépség! — csettint nyelvével ifjú képviselőtök, mikor az utcán mellette elhaladsz és szinte kihivólag tekint szemeidbe.

Cukros falat! — szisszent a vén közjegyző, mikor veled találkozik!

Szük, barna szoknyácskád szorosan tapad termetedhez, az alacsony fűző pedig a legmegbolonditóbb formákat mutatja kacérul!

És sóhajt, és epekedik egy sereg jogász, de te csak csevegsz tovább Irénnel, legjobb barátnőddel és ellebbensz bámulóid elől a nélkül, hogy csak egy tekintetet is vetnél reájok.

Eljött november 23-a, születésed 15. évfordulója, a barna, rövid ruhácskát, egy kissé hosszabb, de épp olyan fess sötétkék váltja fel. És te eljársz a jégre, oda a vár alá, körülvesznek a rajongók, te pedig a szerelem édes gyönyörét még mindig nem érted, nem akarod érteni?!

Soha el nem felejtem: karácsony ünnepe volt, a természet fehér lepellel boritotta a földet, mikor téged meglättalak. Pesten találkoztunk, hová barátnőd látogatására utaztál.

Alig multál 15 éves, te a kicsiny kövérded fruska, akár csak egy tündér, suhantál el az utcán előttem, én utánad, megtudtam, lakásod és nehány napra reá bemutattak neked. Olyan aranyos voltál és oly kedvesen tudtál kacagni. Kijutott nekem is a kacagásból, bohókás, gyermekes kacagás volt ez, melyet úgy szerettem hallani.

Multak a napok, a földgolyó nem állt meg forgásában és én — szerelmes vagyok! Hogy hányadszor életemben — nem tudom — de most az egyszer komolyan!

Mikép keletkezett e szerelem? Mint minden más: egy tekintet a két égszinü szem mélyébe, egy mosoly, mely szédít, két gömbölyü váll, mely legbársonyabb vánkosa a szerelemnek, egy pillantás arra a vörössel kacérkodó selyem hajra és benne voltam Circém hálójában, mélyebben, a hogy előre gondoltam és komolyabban, mint hittem volna.

A szerelemnek csak egy orvossága van — a viszontszerelem. Csakhogy épp ezt, ezt az egyetlen orvosságot tagadta meg tőlem egyetlen orvosom.

De én csak képeddel ébredek, képeddel alszom el! Te vagy mindig lelki szemeim előtt, téged látlak még álmomban is.

— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

És mig ez történik itt a földön, ott fenn az égben az angyalok kétségbeesetten tépik hajukat!

— Hogyan jusson hozzánk vissza! ez a kérdés. Elfelejtettünk neki szivet csinálni!

Az ördögök pedig örömrivalgva járják táncukat és hallom a dörgő hangot:

— Csináltunk neki mi, de a legérzéketlenebb gránitkőből!

* * *

Felébredtem! Álom volt! Igaz?!

Stella.

Az első csók története.

Nem fogok mesélni vig történetet — hogyan? — hisz a csók története csak vig lehet! — nem fogom elbeszélni a szerelmes ifjú zavarát, az ártatlan leány pirulását, melyek rendes követői és megelőzői annak a legédesebb pillanatnak, a melyben az első csók elcsattan.

Vagy talán azt a jelenetet akarom festeni, mikor a fiatal anya először szoritja magához kicsi gyermekét, rá néz örömtől könyben ázó szemekkel, aztán ajkát oda tapasztja a gyermek homlokához és először mondja — én édes kis fiam? Nem — az én mesém, szomorú történet — a csók istenasszonya gyászruhában.

* * *

A nagy kórház egyik legnagyobb termében vagyunk; körüskörül ágyban fekvő szenvedő betegek; — az orvos ép most fejezte be körútját, oda megy az egyik beteg ápolásával foglalkozó fiatal nővérhez: »Soror, a 27-es aligha éli át az éjet, ha magához tér, hivasson hozzá papot. — Meglesz doctor úr — feleli reá a nővér. — Mást megborzasztott volna az a gondolat, hogy körülötte ép egy ember küzködik a halállal — de a testvér hozzá van már szokva — szép fekete szemeit nem lepi el a köny, csinos arcán egy vonás sem változik.

Most oda megy a 27-ik ágyhoz, egy nyomorék fekszik abban, még fiatal lehet, de a sok szenvedés megöregiti, az arc különben oly rút, milyennek csak egy emberi arcot elképzelni lehet — a nővér szinte visszaborzad tőle, de a haldokló halk hörgése figyelmezteti őt kötelességére — leborul az ágy elé és halk hangon imádkozik . . . . , Most felnyitja a beteg szemeit — a nagy barna szemek, a melyek egyedül szépek ez emberen, már meg vannak törve a halál hideg leheletétől.

. . . Soror, kérek egy pohár vizet . . . a nővér most veszi észre, hogy a beteg magához tért; vizet nyújt neki, a beteg iszik egy keveset, láthatólag megkönnyebbül — hogy érzi magát? — kérdi nővér — jobban soror, a halál előtt egy pár perccel, mindenki jobban érzi magát — feleli rá egykedvüen a szenvedő.

Nem jó kereszténynyhez illő dolog a kétségbeesés — mondja feddőleg a nővér — On még felgyógyulhat — de látom, hogy nem bizik, ne hozzak talán egy papot, a ki Isten szent igéivel vigasztalni tudná önt — és reményt csepegtetne szivébe? — Imádkozzék szegény ember — az imának oly megnyugtató oly jó hatással van.

Ne folytassa tovább testvér — szakitja félbe a beteg — én hozzám papot!? meghalok én a nélkül is — én imádkozzam!? — kihez? miért? — minek? Ha volna Isten, nem teremtene ily nyomorékokat mint én, nem! az nem lehetne oly gonosz. — Az Istenért, ne mondja tovább, iszonyodom káromló szavaitól! Ön, a ki azt hiszi, hogy végpercei közelednek, hogy szidhatja annyira az élet és halál Urát, — mondja borzadva a tesvér. — Igen! ha volna egy fölöttünk álló lény, az nem találhatná kedvét ily nyomorékok vergődésében, mint én vagyok és nem teremtene a világra ily embernek csúfolt férgeket — folytatta a beteg. És ha van Isten, miért imádkozzam *én* hozzá, kérjek tán tőle valamit, hát nem eleget kértem őt gyermekkoromban, hogy vegyen magához az ő mennyországába — akkor még hittem az ily bolondságokban.

Vagy talán köszönjek meg néki valamit? — ugyan mit — ezt a rongyos életet.

És ne vigy minket a kisértetbe — — rebegi a fiatal szűz — befogva füleit, hogy ne hallja az istentelen szavakat. — Hogy beszélhet igy? — mi hozza ki önből azokat a pokoli szitkokat az Ég ellen, minden szava elég arra, hogy lelke a gyehenna lángján égjen örökre elkárhozva!

Ha-ha-ha, testvér — tör ki a haldoklóból a gunykacaj — tudja ön, mit tesz az szenvedni — tudja ön, mit tesz az kinlódni 24 éven át, tudja-e, mit tesz az kigúnyolva, kinevetve lenni, éhségtől gyötörtetni — egy életen át! Ön, a ki hirdeti a szeretetet, nem tudhatja azt, mi lehet az egy életen át senkitől sem szerettetni — tudja-e azt, hogy engem soha életemben senki meg *nem csókolt*, sem az édes anya, sem a szerető leány csókja nem érintette még ajkamat! Egy haldokló beszél önhöz, egy utolsó kérésem van, hallgassa meg röviden az élettörténetemet — hisz hosszan úgy sincs már időm elbeszélni; azután testvér, higyjen Istenében tovább is, mert *hinni*, oh az nagyon jó lehet.

Soror Evangelista letérdelt az ágy elé — a haldokló hálálkodóan vetette rá szép barna szemeit és halk hangon kezdette elmondani élete történetét.

Valami jobb módú asszonynak lehettem törvénytelen gyermeke, a mint megszülettem, miattam magát szégyenlő anyám egy öreg dajkához adott, a kinek úgy látszik, ki lett adva a parancs, hogy valahogyan csináljon angyalt belőlem; a szörnyü jóakarat meg is volt benne, de siker nem kisérte buzgalmát — egyedüli emlékeim tőle, ezek a béna lábak — gondolhatja soror, hogy sem jó anyám, sem nevelő dajkám nem igen szerethettek, annál kevésbé csókolgattak. — Ez a szó »anya«, kiskoromban előttem teljesen ismeretlen volt, sokkal hamarább ismertem meg a bot és éhség fogalmát. — Mikor dajkám már másképen nem tudott megszabadulni tőlem — egy hideg januári napon kin felejtett az utcán; egy rendőr talált meg, félig megfagyva, elájulva.

A lelencházba, majd innen az árvaházba kerültem, itt ugyan volt mit ennem — de a bánásmód, a miben részesültem, nem volt jobb dajkám bánásmódjánál. Megtanitottak irni, azután mikor 15 éves koromban nyomorultan kikerültem ebből a siralomházból, azt mondták, hogy nagy hálával tartozom nekik, most már irásommal megkereshetem kenyeremet.

Micsoda gúny — hálával tartozom azért, mert adtak egy módot, a mivel eltengethettem tovább — nyomorult életem — mert a fizetést később mint irnok kaptam — az kevés volt élni, és sok meghalni.

Egy pillanatig legalább a remény édes sugára világitott be éltem sötétségébe.

Egy irodában irtunk, Ő is oly szegény leány volt, mint a mily szegény én voltam — szép nem volt, de ő volt az egyedüli, a ki jó hangon is beszélt hozzám — és nekem ez elég volt, nagyon, nagyon megszerettem ezt a leányt — — — álmodtam szép álmokat, ha eljön hozzám, elveszem — kettőnek még a bajt is könnyebb elviselni, azután éldegélünk szépen kettecskén — — álom volt, egy napon nem a szokott időben jövök az irodába és őt a főnök karjaiban találtam.

Többet nem mentem el az irodába, minden pénzem elfogyott, éhségtől agyongyötörve, testben és lélekben megtörve jelentkeztem itt a kórházban felvételre.

Igen testvér! — Itt állok a végenyészet előtt — egy pár perc, vagy tán még óra, és vége-vége mindennek — nem kapaszkodom az élethez! látja Soror, engem soha sem szeretett senki, soha meg nem csókolt valaki . . .

A haldokló felveti a nővérre szemeit — Soror, Ön sir — köszönet a könyekért — ezt nem hittem volna, hogy valaki még sirni is fog rajtam. — Itt nagyon elbágyadt a beteg — szemeit lezárja . . . . a nővér most valami láthatatlan erőtől megragadva — gyorsan föléje hajlik — és megcsókolja azt, a mi egyedül szép volt a nyomorékon, a bezárt szemeket. — — —

A haldokló összerezzen, feltekint — majd valami túlvilági mosoly vonul el ajkain, és alig suttogó hangon mondja — — hiszek egy Istenben — hiszek egy Istenben — —

A leáldozó nap utolsó sugára bevetődik a kórház szobájába, és glóriát von a térdeplő szűz feje köré — a madarak ezrei karban dicsérik az alkotót — még egy-két halk sóhajtás, és a beteg kiszenvedett.

És a hazatérő arató leányok ép az ablak alatt éneklik szép összhangzóan:

Ki tették a holttestet az udvarra
Nincsen a ki ráborulna, zokogna.
Most látszik meg, ki az igazi árva,
Senki sem borul a koporsójára.

Berényi Zoltán.

Levél egy asszonyhoz.

Édes jó asszonyom, ne bántsa az a gyermek a maga jóságos lelkét! Ne is irjon olyan könyes levelet, ne is hullasson annyi könycseppet érette, anyai szivének ne legyen a keserüsége. Tipegjen csak, édes jó asszonyom, sokáig ott a lábas jószág között, meséljen késő időkig a jó öregjének azokról a zivataros időkről, mikor maga mondta neki, hogy üljön lóra, aztán kergesse a németet, mig egy van a világon. Minek szálka ez a gyermek a maga szemeiben?

Minek ir ily bánatosan, »hiszen az én időmben is mulattak a fiatalok! Estétől reggelig ropták a táncot, akkor aztán ha elfancsalodott valamelyikük szive, ittak a cigány muzsikája mellett. De nem feledkeztek meg magukról. Tudták, hogy meddig tart az elég. Ez a fiu meg a siromat ássa. Minden éjszakája, amit átdorbézol, esztendő az életemből . . . «

Édes jó asszonyom, ne fájjon magának a fia baja. Érzem én a maga anyai szivének minden keserüségét, de érzem a fiának minden lelki bántódását is. Beteg ez a gyermek, kinek nincsen orvossága. A lelke arany, réz is van benne, ezt a rezet marja most a rozsda. Aki meg tudná menteni, azt már maguk édes jó asszonyom, eltemették. Eltemették örökre. — Amikor maguk se tudták, hogy gyászpompa nélkül, megdermedett hideg test nélkül két halottat temettek el. Azt a leányt, meg a maguk fiát. Az ott fonnyad abban a dült tetejü sárga vityillóban, már az esztendeit sem számolja. Minek is? A tavasz elmullott, a rózsa elszáradt, szirmai lassan-lassan leperegtek, most már aszott arcában nem tüzesit az a szempár. Régen volt az is. Szerelem füzte őket össze, a fesledező gyermek édeni szerelme és maguk édes jó asszonyom — el akarták ölni a csirájában. — Miért félt? Mert az a leány szegény volt? Mert a Bordahátyéknak kevés volt a Kalaposék leánya? Mert maga vágyódott, hogy a fiának pénze legyen? Amit kuporgatott édes jó asszonyom, hát most csak szedje elő! Jut abból erre is, arra is. Mindakét eleven halottnak elég. De ne fájjon magának a fia feje! Ha akkor nem siratta, most már későn. Ami elmulott, arra csak a feledés fátyola boruljon, minek azt feltámasztani a sirjából?

Ez a gyermek, édes jó asszonyom — a siri csöndes ajkaival, ki panaszra sohasem nyilik, beesett sárga orcájával, pislogó szemeinek halavány fényével, ez a meggörnyedt test egy eleven halott. Egy élő mult és egy eltemetett jelen. Kiben csak a siró lélek az emberé. Kiben nincs bánat, nem is gyötörnek kicsinyke bajok. Csak egy szenvedely dulja lelkét. Akkor aztán feltámad benne egy el nem lelejtett multnak minden keserve. Akkor! Óh akkor édes jó asszonyom — tudja, mit tesz? Nem siratja, hogy eltemették életében, nem átkoz senkit, hogy elszakitották lelke felét, hanem akkor kiönti szivének benntrekedt fájdalmait. Akkor van a kettészakadt lélek duló tusája. Azé a néma, csöndes emberé, a kinek a háborgását nem hallotta anyaszülte ember, csak ott emészt önmagában és azé a tengermély léleké, amelynek pihenő hullámait most kavarták fel senyvesztő nyugalmából.

Akkor édes jó asszonyom, ez a gyermek nem a maga fia. Akkor a visszaemlékezésé, amely oda vezeti lelke harcának kezdetéhez, abba a düledező tetejü, sárga vityillóba, ahhoz a fonnyadt virához, amely oly remekül pompázott és maguk édes jó asszonyom, letördelték bimbóját. Akkor bor kell neki és muzsika. Bor, hogy eltompitsa az agyát repesztő fájdalmat és a zene, hogy elaltassa azt a hánykodó lelket. Ha látná asszonyom! Tombol, mint a szabadjára maradt szélvihar; keserg, mint a párját búgó vad madár; sirat, mint szerelmese sirjánál harmatos szüz leány. Akkor aztán kacag, rettentően. mint ahol a lélek irtózatos fájdalma belevegyül az őrült kacagásba. Ha látná asszonyom! . . .

Hát csak hadd folyjon a kettészakadt lélek tusája! Majd vége szakad jó asszonyom. Az a virág már aszott; fonnyadt leveleit szép lassan elszakasztja a vén idő, a megviselt törzsnek kicsi kis ágait tördeli-tördeli, aztán majd örökre lehúll. Addig édes jó asszonyom, ne is bántsa ez a gyermek a maga jóságos lelkét.

Sándor József.

A párbajhős.

A boulevardnak egyik legtélelmesebb embere hirtelen elhunyt, a halál letörülte az emberiség palatáblájáról.

Rocaltier Hubert őrgróf, minden izében alkoholizálva, lakásadója karjaiban mult ki. Negyvenkét éves volt csak, meglehetős vérmes, mindig ittas, de királyához hű.

Alapjában jó fiu volt, de vadul forgatva szemeit, s kezét egy képzelt kard markolatára helyezve — ha vagy 10 frankot megtagadtak tőle — rettegés tárgya lőn a vig cimborák és egyéb éjjeli jómadarak előtt.

Eljárt Helderhez, onnan Lucienhez, olykor Brébanthoz. Nem várta be a jeladást arra, hogy helyet foglaljon az asztalnál és ha asztaltól asztalhoz sompolyogva mérsékelt étvágyának és kielégithetlen szomjának eleget tett, elrezült, mint egy éjjeli pillangó, cikk-cakkot irva le, s a kártyabarlangok ajtajánál bevárta a szerencsejátékosokat, akik manapság szeretnek a »Klub» elnevezéssel takarózni.

Végre már nem volt mit kezdeni ezekkel a fiukkal; valamennyit megpumpolta és elpáholta. De azért senki sem haragudott reá s értesülvén haláláról, egyik-másik mormogá: »Szegény Rocaltier! Ha tudtam volna, adtam volna neki 20 frankot. Végre is, ő nem volt büszke, és — szép neve volt.«

Hubert de Rocaltier megleste a vidéki ifjakat amint Párisba érkeznek. Valamennyi kis táskával jön s kezdetben könnyen szórják a pénzt.

Hubert átadva névjegyét: Kék mezőben aranyos pólya, rajta három fekete rigó kisérve három félholdtól. Grófi korona, cimertartó: két agár.

Tán azért szerette úgy a nyúlaprólékot?

Cimere elvakitotta a fiatal embereket.

Meghivták reggelire, ebédre. Ő mindig nagy tisztelője volt Roederernek, de Svájc zöld folyadékát sem vetette meg, ugyannyira, hogy M. de Rocaltier a nap minden órájában be volt állitva.

Rotschild el nem tudná képzelni, hogy mily nehéz Párisban 800 frank jövedelemmel urasan megélni.

Ezt a kérdést Hubert fényesen megoldotta. Minden eszköz jó volt neki: előbb a a nevetés, ömlengés, jószivüség, utóbb a harag, fenyegetés, megfélemlités.

Kardot rántott csakugy mint más, de az a gondolat, hogy öt esetben csak egyszer kerül tettre, még fokozta vakmerőségét. Ahány párbajsegédet ez az ember elnyűtt, az szinte hihetetlen.

Ha 3—6 óra közt egyedül látták ülni a kávéházban s kérdezték: »Mit csinál ön itt?»

Változatlanul igy felelt: »Várom a segédeimet.«

— Tehát vivni fog?

— Holnap reggel, remélem.

— Majd »egy ur ferdén nézett rá», majd ismét »egy járókelő könyökével meglökte«. Leggyakrabban »egyik barátja megtagadott tőle 20 frankot.«

Segédek, mindig csak segédek.

Az ember vagy párbajozik, vagy nem párbajozik.

Egy este a Paix kávéházban összekoccant egyik asztali szomszédjával. Öt perccel később két segéd — oly szilárdak, hogy kénytelenek voltak egymást támogatni, nehogy elessenek — vállalkozott, hogy békésen elintézik az ügyet.

Hubert azalatt egy másik kávéházban várta az egyezkedés eredményét.

Belép egy vagyonos régi jó barátja, házasember, épen a szinházból jött.

— Hé Bellefontaine!

— Nini, Rocaltier? Hát te mit művelsz itt?

— Elküldtem a segédeimet egy urhoz, a ki rosszul bánt velem.

— Hol fogtok vivni?

— Nem tudom.

— Nos hát jőjjetek Vesinetbe. Vettem ott egy nyárilakot . . . majd meglátod!

— Vésinetben?

— Nézd itt a teljes cimem. Én a ma éjjeli vonattal hazautazom s rendelek nektek egy reggelit! . . . többet nem mondok.

— Champagnival hé!

— Chateau-Lafitte, Latour Blanche, Moulin à Vent, Veuve Cliqout!

— Ez már valami! Tehát holnap délben!

— Holnap!

A jó barát elutazik, a segédek visszajönnek, az ügy el van intézve.

— Hogyan, elintézve?! — kiált Hubert.

— Bocsánatot kért.

— De én irásban akarom!

— Ugy történt.

— De én teljes mértékben óhajtom.

— Ugy van.

— De a menykőbe! Bellefontaine pompás reggelire vár Vésinetbe. Csak nem állithatunk be hozzá minden bevezetés nélkül! Okvetlen meg kell vívnom.

Térjenek vissza emberemhez.

Elpárolgott.

— Bellefontaine még azt hihetné, hogy tányérnyalóval van dolga . . . Mit tegyünk? — Kövessenek uraim! Kávéházról-kávéházra fogunk menni mindaddig, mig sikerül egy párbajt nyélbe sütni.

Csak a Pissonière-körutón sikerült egy alkalmas alanyra akadniok. Egy törzsvendég nyugodtan távozott a sörházból. Hubert meglökte.

— De vigyázzon az úr!

— Vigyázzon ön!

— Ön egy ostoba fickó!

— S ön huncut!

Piff! Rocaltier kap egy nyaklevest.

— Oh, mily szerencse! — mormogá.

A segédek közbelépnek, az idegen rááll, és más másnap Rocaltier felkötött karral üritgette Bellefontaine barátja palackjait.

Ha a szabó számlát küldött, Rocaltier sértve érezte magát s elküldte hozzá a segédeit.

Évenkint 70—80 segédet használt föl.

Egyébként szerette hangoztatni, hogy ő a rendnek embere, legitimista és klerikális.

Amint utolsó óráját közeledni látta, a vallás vigaszát óhajtotta igénybe venni. A lelkész megfeddé rendetlen életmódjáért s inté, hogy szálljon magába s teljes lelkéből bánja meg büneit.

Amint elment, Rocaltier odaszólt lakásadójához: »Szerezze meg nekem ennek a papnak a cimét! . . . A hang, amelyen hozzám beszélt, sehogy sincs inyemre. Ha fölépülök, elküldöm hozzá a segédeimet . . .«

Szólt, s kiadá lelkét.

(Franciából.) **Balog Istvánné.**

Örök szerelem.

A nap fénye megtört a decemberi ködös levegőben. Bolgár Feri ott ült, a mellett a vakitó szépségü asszony mellett, kiről ábrándos jövőket festett, hogy ő lesz az ő felesége. Bedelői Géza elrabolta tőle. Pedig milyen különbség volt köztük? Ő magas széles válu férfi volt, nyulánk bajuszszal, kék szemmel, magas homlokkal, Bedelői pedig alacsony, szikár, szükmellü, beesett szemü ember. És mégis az a szép asszony ezt a csunya embert választotta férjül.

— Irma, tekintsen reám, gondoljon a mult édes óráira, engedjen belátni szivébe, egy reménysugárt adjon, melynek fényétől kétségbeesett lelkem uj életet nyer, könyörgöm, — zaklatá az asszonyt Bolgár Feri.

— Ezért jött el, Bolgár, hogy megint kisértsen, — sóhajtá a nő, — tulajdonképpen mit akar?

— Birni önben egy őrangyalt, a ki nélkül életem sivár, barátságtalan volna, a kivel egyedül szeretném megosztani örömömet, igen, ezt akarom, Irmám, édesem . . .

— Uram, türtőztesse magát. Volt idő, midőn önt . . . igen . . . önt szerettem, de nagyon megsértett s azóta eltünt a szerelem szivemből, a mi van, mind férjemre, Gézára pazaroltam, mert megérdemelte.

Ezzel setét szemeit Bolgárra szegezte, de az nem birta ki a szép szemek tüzét s lesüté tekintetét.

Ez az ember, meglett férfi, reszketett az előtt a gyenge nő előtt, birát látott maga előtt a szép asszony személyében, a ki őt kész elitélni s el is itélte már.

— Kegyelem, asszonyom, ne kinozzon tovább, — hebegé a férfi. — Örök életre boldogtalanná akar tenni egy forró szerető szivet? . . . nem, ezt ön nem teheti . . .

A szép asszony ajkai körül gunyos mosoly játszadozott.

— Ön beszél e hangon, Bolgár, ön, kit szerettem, ki ábrándjaim határa volt?

Borzasztó volt az a kacaj, a mit ez a nő hallatott, megfagyasztá a vért Bolgár Feriben.

— Jól emlékezem. Magas palotában laktunk. A nagyuri vendégek naponta jártak hozzánk, a zsuron a legszebb urak vettek részt, ön is ott volt. Lábaimhoz rogyott, ugy esdett szerelmet, megesküdött, hogy nélkülem élni nem tud. Tapasztalatlan gyermek voltam, de engedtem szivem érzelmének, mert ugy gondoltam, hogy szeretem, hittem szavának, mert becsültem. Koldusokká lettünk, nyomorultakká. Az emberek azzal mutattak reánk, hogy bukott urak. Atyám elveszté a kártyán minden vagyonát, a palotát kunyhó váltotta fel. S ön? . . . A szárnyas ajtón be tudott jönni, de a kunyhó küszöbét nem tudta átlépni, nem akart meghajolni az alacsony ajtó alatt.

Géza is szeretett, ugy mint maga. Nem, jobban, ezerszer jobban. Szegény ember volt, csak hivatalnok. Nem is méltatta annyira, hogy őt vetélytársának nevezze, mert hiszen Bedelői nem volt olyan szép, mint a nemes Bolgár Feri. Nem volt olyan daliás termetü, mint Bolgár Feri.

A nemes ur a másik oldalra ment, mikor találkozott a szegény Szederjessy Irmával, a nyomorék Bedelői meghajlott a kunyhóban, megkérte a kezemet, nem szerettem, de hozzá mentem.

Ugy éreztem, hogy szivem csak meg fogja tudni szeretni. Meg is szerettem Gézát, jobban mint magát, ezerszer jobban. Az irigyek azt suttogták a hátunk mögött, hogy itt megy a büszke asszony meg a nyomorék ember. Arcomba szökkent a vér, de nem szóltam semmit. Ránéztem Gézára. Rut volt, de szerettem, mert ő is szeretett, nem érdekből, tiszta érzelemből. A nemes Bolgár Feriről pedig azt mesélték, gazdag menyasszonya van, szép is. Van az Andrássy-uton palotája, szebb mint a Szederjessyéknek volt; fehérkeztyüs groomok szolgálják ki, theát reggelizik, tokajit iszik, négyes fogatja van, inas ül hátul.

Bedelőiné tejet iszik, a maga két kezével munkál, gyalog jár . . . hej pedig neki is voltak jó napjai, elmult ám a nagyuri élet, nem akart meghajolni Bolgár Feri előtt, hogy Bedelői hajoljon meg ő előtte.

Ez járta napról-napra. De én nem adtam rájuk. Voltam fényben, pompában, leszek egyszerüségben. Engem is szolgáltak fehérkeztyüs groomok, én is mentem négyesben, most én szolgálok az uramnak . . . igen, mert megérdemli . . · nemes lélek.

És ön ezek után eljön? Ön leereszkedik a szegény Szederjessy leányhoz, mert azt a másik asszonyt sirba vitte már, hogy beleüljön még nagyobb vagyonba? Hát mért jött ide, szegénységem akarja aranynyal bevonni, meg akarta nézni a nagyuri lányt, ki nyomorba jutott? — Szép, ön nemes lélek, Bolgár Feri.

Oly fagyos közönnyel beszélt ez az asszony, mintha kő lett volna a szive helyén. Bolgár Feri nem mert szólni, csak a keztyüjével babrált. Nem mert felnézni, nem merte a szép asszony tüzes szemeit keresni.

Az asszony nem tágitott, folytatta a beszédet, mely a férfi szivét tőként szurta.

— Nézze Bolgár, e casettában vannak az ön virágai, melyeket nekem gazdag koromban nyujtott. Felszakitom, le volt pecsételve. Látja ezt az elszáradt rózsacsokrot? Emlékezzék. Ezt akkor adta, mikor megismerkedtünk. Ön imádni látszott engem, örömmel vettem az ajándékot.

Im, ez a kamélia, eljegyzésünk estélyéről. Hűséget esküdött, felfogadta, hogy a világ legboldogabb embere lesz, ha magáénak mondhat engem. Keblemre tűzte a virágot szerelme jeléül. Elhervadt a virág . . . Elszáradt. Ön szivemet, mikor kihalt szerelme szivéből . . . ej . . . mit, érdek volt az egész . . . kihalt érzelem, mikor szegény lette . Az a virág, melyet letépett, elhervadt, elszáradt, szétmorzsolom tehát, ne maradjon nyoma sem tovább. Őriztem, mert kedves emlékem volt, de most már mi érdek fűz hozzájok?

Felnyitotta a kandalló ajtaját s bedobta a száraz szirmokat.

Itt van ez a nyakék, emlékbe adta, el is felejtettem, hogy nálam van, máskép már régen visszaadtam volna. Nem viseltem soha. Adja oda annak, a kit meg tud hóditani, előttem nincs értéke. Nos mért néz ugy, nincs igazam? — Eddig van.

Most már tisztában vagyunk egymással. Egyet megtartok magammal önnel szemben a . . . bocsánatot. Meg fogok önnek bocsájtani tudni, de felejteni . . . soha . . . soha . . .

*

A szomszéd szobából köhécselés hallatszott. Bedelői Géza nagyon beteg volt. A felósége volt mellette, az ápolta. Most is beszaladt.

— Mi az édes fiam, rosszabbul vagy?

A beteg nem tudott szóhoz jutni mindjárt.

— Kivel beszélsz . . . vele . . . a büszke . . . ur . . . ral. Miért jött el . . . Meg tudta hajlitani derekát kunyhónk ajtajánál . . . Szép . . . szép . . . szereted? . . . Ugy-e nem . . . engemet szeretsz . . . ugy-e édes Irmám . . . engemet?

— Édes mindenem, — rebegé a nő — ne beszélj, megárt, szeretlek, nagyon szeretlek, ne félj, nem lennék azé a rossz emberé soha.

— Meghalok Irmám, meghalok. Légy boldog, — nyögött a haldokló. — Senki se szeretett, csak te szerettél, ugy-e szerettél?

— Szeretlek most is, — zokogá az asszony — Géza, ne hagyj el, ne halj meg . . . megint boldogok leszünk.

— Igen én boldog . . . vagyok . . .

Megakadt a szeme. A szép asszony érezte a hidegedő kezeket.

— Ne hagyj el, Géza, szeretlek . . . örökre szeretlek . . .

Még jobban ráborult, átölelte, forró csó-

kokkal halmozá el a redőkkel telt arcot... a kéklő ajkakat.

Tizet ütött a kakukk-óra . . . Bolgár Feri nem volt már a szobában . . . A decemberi hideg szél felsivitott . . · Elszállt a halálmadár . . .

Czettler Rezső.

Anno 1859.

Bizony vén gyerek vagyok már; hisz akkor születtem 1859-ben.

Bocsásson meg a nyájas olvasó, hogy születésem 3 első évéről abszolute semmit sem mondhatok; — hanem tessék elhinni, tisztára nem emlékszem már arra az időre vissza.

Tehát, miután a memoriám oly gyenge lábakon áll, — kénytelen vagyok a jelen elmondandó historiát is szájhagyomány után elmondani; még pedig azért, mert éppen abban az évben történt — és mert éppen miattam történt.

Édes apám, aki korcsmáros volt, érthető kíváncsisággal nézett születésem elé. Mi lesz? fiu vagy leány?

Volt már neki ugyan 8 gyermeke; de azok szegények elhaltak sorjában.

Tehát fiu-e, vagy leány?

Furcsa idők jártak akkor még mindig. A német uralkodott szép hazánk fölött. De mintha csak ezt az időt választottam volna születésem időpontjául, — olyan más légáramlat vett körül, midőn először bőgtem el magamat.

Már járta az atilla, a pörge kalap — a sarkantyus csizma.

Édes apám korcsmája volt az az egyedüli hely akkortájt, ahol jó ételeket — és messze földre terjedt jóhirü pécsi borokat kaphatott a halandó.

Három szobából állt a korcsma.

Az elsőben ült a polgárság, a másikban a cs. kir. beamterség — a harmadikban a császári tisztek.

Volt a polgárok között egy kis »dalkör«, mely minden áldott nap hallatott magáról. Ott künn a polgári szobában, — zárora után, — rázenditették:

Árva lányhaj! árva lányhaj,
A süvegem bokrétája;
Árva kis lány, árva kis lány,
A szerelem ibolyája . . . . .

Halkan dudolták, — zokogón szálltak a hangok a három szobán keresztül; az idegen ajku nép megilletődve tette le a koccintásra emelt poharakat. Mintha a segesvári jeltelen sirból — — száguldott volna ide e mélabus hangu dana.

Bravó! da capo! hangzott, — és most már ugyanez a dal, — dagadó hangokkal tölté be a szobákat; — a cseh és német uzurpatorok lelkesülten hallgatták.

Aztán következett egy elégikus német nóta — de csak azért, hogy utána magyar jöhessen.

Éjfélkor már nem volt három különféle szoba, — a magyar dal és magyar bor — megdöntött minden falat — egy terem volt az egész helyiség, — atilla és waffenrock egymásra borult.

Hiszen élnek még, akik e szavaimat bizonyithatnák, ha szükség volna reá.

Nos hát ezeket, magam sem tudom miért bocsátva előre, — belekezdek a tulajdonképpeni históriába.

Édes atyám megigérte vendégeinek, ha fia születik anyámnak, hát akkor országra szóló traktát csap.

Hát ilyen auspiciumok között bizony fekete hálátlanság lett volna tőlem, meg nem születni.

Tehát megszülettem.

A tisztek kedvéért (melyek között egy herceg volt) szegzárdi bort is igért, — melynek előteremtését azonban egy heti időhöz kötötte apám.

Irt tehát apám a szegzárdi jó barátjának, — ki azonnal utnak is inditotta az 5 akó bort. Erről azonban senki sem tudott.

Születésem utáni másik napon, — K. pécsi uri szabó és Gách pécsi vendéglős elhatározták, hogy egy kis kirándulást tesznek Szegzárdra — (alapjában pedig azért, hogy vörös bort hozzanak, mert azt hitték, édes apám a vörös bort el akarja bliccelni.)

— Hátha elmentek, akkor hozzatok vagy két akó jó szegzárdi vörös bort magatokkal; mondák a vendégek.

— Hozunk is! —

— Hát én meg azt mondom, hogy ha hoztok, ha erre képesek vagytok, akkor én magam fizetem meg a bor árát az utazási költséggel együtt; — hanem ha nem hoztok, akkor ti fizettek ugyanannyit. Gilt? ezt egy kárpitos mondta, ki kifogyhatlan jókedvéről, aranyos kedélyéről és gyémánt jelleméről volt hires.

— Gilt! mondák ők, a nemes urak.

A szabó és a vendéglős elutaztak.

Hát mit csinált a kárpitos? hogy akarta ezeket meggátolni abban, hogy bort nem hozhatnak?

Amidőn a fogadás történt, — a kárpitos elment, és pedig lement az *„aranybognár“* beszállóba, ma »Mátyás Király« és ottan egy hazainduló kocsisnak a kezébe adott egy levelet, melyben a »szegzárdi nagyszálló« vendéglősének irt (aki jóbarátja volt), hogy holnap este 2 őrült fog érkezni Szegzárdra, kiket feltünés nélkül utaztatnak igy, hogy annál könnyebben lehessen őket az őrültek házába dugni. Ismertető jelük, az egyik harap, a másik meg folyton beszédjében használja »azt mondta« »aztán én mondtam.« Végül teljes személyleirásukat közölte. — és óva intette a vendéglőst, hogy vigyázzon erre a két vendégre, — nehogy, különösen az egyik — valakit megharapjon. Azt tanácsolja neki, hogy legjobb volna, ha a hatóságot erről értesi tené stb.

Tetejében még, egy anonim levelet a fináncokhoz, melyben figyelmezteti őket, hogy ekkor és ekkor, 2 uri ember vörös bort fog Szegzárdról hozni, melyben bor ugyan lesz, de a hordóban egy rejtett rekeszben forradalmi kiáltványokat akarnak becsempészni.

Másnap reggel aztán kezeit dörzsölve, mondta el édes apámnak pokoli tettét.

— No! no! hát ha baj lesz belőle?

— Hát akkor is én leszek benne a ludas.

— Az bizony igaz.

Azalatt pedig vigan haladtak az uriemberek Szegzárd felé; és midőn oda érkeztek, — ahogy illik — a város első szállodájába szálltak.

Midőn azonban K. szabó leugrott a kocsiról és a vendéglő kapujában ácsorgó és bámészkodó háznép közül a fehérkötényes háziszolgát intette magához, ki az utazó bundát (november volt) meg a kézi táskát lett volna felviendő a szobába, — az meg sem moccant. Most haragosan hozzá lépett K., — — de a háziszolga hátrafelé koncentrálódott; — és midőn K. gyorsan feléje sietett; — a háziszolga megszaladt.

Most mindaketten szobát kértek. Előkerült holthalványan a vendéglős is, ki azonban 5 lépésnyi távolságban tárgyalt velük; folyton hangoztatta, hogy nincsen szobája.

Végre, a szálló előtt megállt egy kocsi, melyből egy elegáns férfiu lépett ki, és a két tárgyaló idegent felkérte, hogy tessék felülni, — kapnak ők szobát, csak jőjjenek.

Mit mondjak még, — sikerült a két idegent az őrültek házába juttatni.

Azonban nem voltak bent egy óra hosszáig — már jött a levél, melyben, sürgősen felkérik a hatóságot, hogy tévedés történt, és hogy a szegzárdi nagyszálló tulajdonosnak jelzett 2 őrült nem Szegzárdra utazott, hanem Bajára.

Természetes, hogy a két megszeppent urat azonnal kieresztették; és kik azután fél Szegzárd hahotája mellett beszélték el gyanujokat, hogy csak a fogadás megnyerése miatt folyamodott a pécsi kárpitos e nemtelen cselhez, — amelyet aztán megbánt.

Azért is vettek 3 akó jó vörös bort, és miután két napig időztek Szegzárdon, boldogan utaztak hazafelé.

A budai vámnál azonban a bort elvették tőlük, és miután igazolták magukat — elmehettek be a városba, — de a bor ott maradt. A dühtől reszketve rohantak édes atyámhoz:

— Hol van az a betyár, — megöljük; ilyen szégyent hozni a fejünkre. Először bezárat bennünket a bolondok házába, aztán meg elveteti borunkat a vámnál.

— Hja! az most másodrendü kérdés, mondá apám; a főkérdés, hogy ti hoztatok e bort be a városba és pedig Szegzárdról?

— Nem hozhattuk be, mert a vámnál elszedték tőlünk!

— Nós! akkor elvesztettétek a fogadást, azonban legyetek nyugodtak, nekem már rég van vörös borom; még pedig kitünő. És most félre a haraggal. Jőjjetek ki — és nézzétek meg azt a két mázsa eleven halat, hogy uszkálnak abban a nagy kádban.

Kibékültek, és a helyzet magaslatán álltak éjfélig — azután, gondolom, feküdtek.

Vagy kétszáz uri ember ülte meg az én születésnapomat. Annyiféle tószt hangozhatott el; — annyi mindenfélét kivántak, jósoltak, hogy képtelen voltam, mindegyik kedvére járni, — és igy az arany középutat választottam; és lett belőlem — semmi.

Tihanyi Károly.

A szomoru nóta.

Fehérbabos ruhájában behuzódott a diván sarkába, s onnan nézte ibolyakék szemeivel a csinos huszártisztet.

Az asszony nem lehetett több harminc évesnél. Nehéz szőke haja a homlokába lógott, melynek egyforma fehérségét egy gyerekkori vágás nyoma szakitotta meg.

A tiszt éppen ezt a vágást vizsgálta.

Az asszony észrevette és még jobban a homlokába borzolta a haját.

— Higyje el Eliz, — kár, hogy maga nem férfinak született.

A szőke asszony elértette a célzást és mosolygott. Akkor — szólt — nem volna ez a vágás a homlokomon.

— Miért?

— Majd elmondom a történetét. Mesébe illik, de megtörtént. — Tudja, én nagyon szerelmes leány voltam. Vénségemre — hala Istennek — megváltoztam.

— Ha maga Eliz nem vonja vissza ezt az utolsó mondatát, — nem hallgatom végig a meséjét.

— Ha megfogad valamit?

— Mit?

— Hogy nem szakit többé félbe?

— Fogadom.

— Akkor hát — Isten neki — visszavonom azt a mondatot, a mi magának nem tetszett. Hanem — ismétlem — csak ugy, ha végig hallgat.

Ott hagytam el, hogy szerelmes lány voltam. Az izlésem annyiszor változott, a hány ismeretlen férfit vagy gyereket — nekem az mindegy volt — megláttam. Volt szőke ideálom, barna, de még olyan is, a kinek deresedett már a haja.

— A vöröset kihagyta, szólt közbe a tiszt.

— Rátonyi, maga megfeledkezik az adott szóról?

— Folytassa, kérem.

— Egyszer nagyon bele találtam bolondulni egy kócos barna fiuba. És higyje el, megtörtént velem az a szégyen, hogy én magam vallottam neki szerelmet.

— Az őszinteségét szégyenli?

— Legjobban azt, hogy belekaptam a mesémbe.

Emlékszem rá, hogy akkor mennyire megváltoztam. Szüleim és barátnőim megjósolták, hogy színésznő leszek, annyira lelkesedtem minden kicsinységért és abszurdumért. Tél idején azt találta mondani az a kócos barna fiu, hogy szeretné, ha megtanulnék korcsolyázni. Korcsolya addig még nem volt a lábamon, de hogy ideálomat meglepjem, titokban lejártam a jégre.

— Magát jégre lehet csalni? szólt vontatottan a férfi.

Az asszony durcásan huzta magát összébb a diván sarkában és és elhallgatott.

A huszártiszt fölállt, hogy távozzék.

— Üljön le Rátonyi, folytatom. Ha unatkozik, gyujtson szivarra, — ott van az uram asztalán.

Rátonyi leült, a kékszemü asszony pedig tovább beszélt suttogó esdő hangon . . . Egyszer utánam jött és meglesett. Már akkor jól tudtam korcsolyázni, mert ambicióval tanultam. Hanem mikor észrevettem ideálomat, cserbehagyott minden tudományom, s előre buktam a jégen. Soha sem fogom megbánni, hogy akkor elestem. (A tiszt megjegyzést akart tenni erre az utolsó mondatra, de az asszony tovább beszélt). A homlokom vérzett, de az a bolondos fiu az ölébe vont és ajakával szivta fel a serkenő vért.

— Nagy reálista lehetett az a maga ideálja! — szólt önkénytelenül a huszártiszt.

Az asszony nem felelt rá semmit, csak a szeme csillogott jobban, mikor kérdé:

Mondja, szereti maga a szomoru nótákat?

— Én ugy tudom, hogy szomoru *nóták* nincsenek.

A nehéz haju asszony hirtelen elkedvetlenedett. Fölkelt a diván sarkából és odament a huszártiszthez. Rátette a vállára a kezét és merőn szeme közé nézve igy szólt: »Én magát szeretem!«

A ferfi megremegett ettől a három szótól, de aztán mégis csak ezt felelte rá: »Azt nem hiszem el.«

Az asszony pedig még egyszer ismételte: »Én magát szeretem!«

— Nem fogja-e valamikor ezt a vallomását is szégyelleni? — kérdé a tiszt.

— *Ezt* nem. De most még egyszer föltészem a kérdést: szereti-e a szomoru nótákat?

— Dehogy szeretem.

— Látja, nekem pedig van egy szomoru nótám. A szövegét ismerem. Nincs rímbe szedve, — csak az első strófája, a dallamát — azt nem tudom — csak néha csendül meg a fülemben egy-egy szomoru hang, az is megszakad hirtelen, mintha a lelkem egyik hurja pattant volna el.

— Maga még most is bohó kis leány.

— A dal szövegének rímbe szedett pár sora nagyon kedves. Emlékezik két sziv összedobbanásáról, ajkak összeforradásáról, édes, de heves szerelemről.

— Igazuk volt a szüleinek meg a barátnőinek, — Eliz.

— Azután fájó panaszra olvadnak a sorok. Egy bolondos fiu siratja a szeretőjét, a ki hűtlenül elhagyta. Siratja szőke angyalát, a ki most átka az életének. Néma fájdalommal kezdi, panaszos jajveszékeléssel végzi minden mondatát. Nyugodtabb perceiben keresi az okokat, mik rábirhatták szeretőjét a csalfaságra, de nem talál semmi más okot, csak őrjöngő, határtalan szerelmét. Egyik percben átkozódik, a másikban bocsánatot kér, — pedig ugy-e nem érdemli meg az a hütlen, hogy bocsánatot kérjenek tőle?

— Mondja csak, *elbukott* maga már egyszer ebben az életben? — kérdé a tiszt szarkasztikusan.

— A következő sorok lemondásról beszélnek. És hogy e lemondás mennyibe került. Nem sokba — igy kesereg minden szó — csak egy szivbe és egy lélekbe. A szivnek voltak édes álmai, epedő vágyódása, voltak nyugalmas percei, de az álmatlan éjszakáknak nincsenek álmai, a csalódás kiöli a vágyat a szivből és megakasztja a szivverést. A lélek — mig a szerelem öntözte tövét — feltört a magasba, egészen az istenség zsámolyáig. De a lélek gyámolitó nélkül leroskad önsulya alatt, mint a fa, melynek gyökerét vágták el . . .

— Nézze már egészen ránk sötétedett, — nem fél Eliz, hogy betoppan az ura?

— Az utolsó sorok diadalittasak. Érezni bennök a szivverést, — a lélek nemes szavát, könyörgő imádást, bocsánatot. Elmondja az a bolondos fiu, hogy a sziv szava nem szokott csalni, s a szive még mindig boldogan dobog. Elmondja az a bolondos fiu, hogy a lelke már egyszer meghalt, de ujra föltámadott. Elmondja az a bolondos fiu könyörgő imádását, hogy nézzen Istent az a hütlen szőke lány, térjen vissza hozzá, ő tárt karokkal fogadja, jöjjön még egyszer az ölébe, hogy csókolhassa sebes homlokát. Elmondja az a bolondos fiu bocsánatát, hogy annyiszor áldja meg az Isten a csalfa leányt, a hány sebet ejtett a szivén, a lelkén . . .

— Hisz maga Eliz, bolonddá tett a szerelmi vallomásásával!?

— És az a bolondos fiu most várja a szeretőjét dobogó szivvel, ujult lélekkel, — tárt karokkal, bünbocsonáttal, — és nem is gondol rá, hogy az a szőke leány már — *asszony*...

A tiszt tántorgó léptekkel, minden szó nélkül hagyta el a sötét szobát, — magára hagyva az ibolyakék szemü asszonyt, a ki a nehéz szőke hajába temetve arcát, ráfeküdt a diván széles karjára és ugy sirt sokáig — — csukló zokogásssal . . .

Ábrahám Ernő.

Jutka.

A Bazsó-portán ugyancsak nagyot néztek, mikor egy viharos decemberi reggelen csörgős szán állt meg a veranda előtt.

Négy ficánkoló pej lóditotta a könnyü szánt a lépcsők mellé, s aztán egyforma ütemben dobálták szabályos fejeiket ide s tova éktelen csörömpölést rögtönözve a cifrábbnálcifrább csengőkkel.

A nagy széltől, mely a lábnyira felgyülemlett havat ijesztő magasan kavargatta a csupasz gesztenyés felé, Jutka mit sem hallott az udvarban történtekről. Ábrándosan ült a zongoránál, s valami halk románcot játszott. Koromfekete haja oly széppé tette fehér arcát, s azok az ideges szemek, mint két csillag a sötét éjszakában villantak meg minden tekinteténél.

De olyan igazán ábrándozni való kis szoba volt is Jutka szalonja. Az a kéjes meleg, mely ide s tova hullámzott a szobában lustává tenné az erős férfit is, nem hogy a kényelemhez szokott Bazsó lányt hagyta volna érintetlenül. Valami fájó akkordot morzsoltak le finom kezei a zongora billentyüin, aztán — megakadt, — a két fénylő csillag eltünt . .

Nem tudni elaludt-e, vagy csak megpihent, átengedve gondolatait az élvezeteknek, melyek valahol az ábrándszőtte boldogság rózsaszinü ligeteiben tobzódtak . . .

*

Ez alatt a szánon ülő utiköpeny megmozdult. Kinyilva, abból egy mosolygó férfiarc bujt elő, kiváncsian terelve ide-oda tekintetét, vajjon jó helyre hozta-e kocsisa.

Egy pillanat alatt tisztában volt helyzetével, mert a másik pillanatban már ott termett nála Bazsó Nepomuki János jól megtermett alakja, s mint egy kis bábut, kifejtette pólájából.

— Hozott isten Géza öcsém! Ej de okos gondolat volt ez tőled. Na már ezt nem hittem voln . . . Ide lépj ni, itt nem olyan magas a hó . . . . De meg nőttél ez alatt a két esztendő alatt . . Cupp! cupp. Jobbról is, balról is egy-egy cvikipuszi, s a magyar ember befejezte vendégszeretetének első bizonyitékát.

— Kisztihand kedves Muki bátyám! Ugy-e már el is felejtették a rossz Bandi öcscsüket. Csak azt csodálom, hogy megismert Muki bátyám, mindenki azt mondja, mennyire megváltoztam . . .

— Hát változtál, változtál öcsém. Valami kis bajszod is nőtt azóta, de azért már csak megismerlek mi a kő . . .

— Na te, — a nénéd, meg a Jutka ugy látszik megijedtek, bizonyosan más kitlit húznak. Tudod, igy van ez falun; ha az asszonynép idegen kocsit lát a portán befordulni, fut, mint a veszekedett fene öltözködni, pedig hát ruha csak van rajtuk mindig.

Szegény Jutka még mindig nem tudta, hogy idegen van a háznál, pedig ha tudná, isten ugyse' nem ülne már a zongoránál, — vagy talán, még jobban elbujna? Ez is lehet!

Bazsó János bevezette vendégét a »forcimmerbe«, mint az öreg szokta mondani, aztán jobbról is balról is megcirógatta kedves vendége arcát.

— Ülj le öcsém! Tudom fázol, mi? El is hiszem ilyen csufondáros időben. — Én meg majd az asszonyok után nézek.

Mint valami husz éves gyerkőc, futkározott ide-oda az öreg; nem hiába volt hires vendégszeretetéről.

Csaba Géza most ért rá csak egy kissé körülnézni a forcimmerben. Minden butordarab ismerős volt előtte, semmi sem változott azóta, hogy utólszor volt Kovácsiban. Oly finoman tudta egyeztetni emlékezetében a rég elmult eseményeket. A mellett a magas diófa almáriom mellett látta meg először Jutkát valami nyolc évvel ezelőtt, a mint az alig kilenc éves gyerekleányka bujósdit játszott előtte.

Ja, akkor Géza már ötödik osztályu diák volt, szép gyerek, ki elől a leányok vagy elbujtak, vagy szemközt álltak vele, s azt mondták: »Maga tetszik nekem, Géza?!«

Rá hat évre ujból Kovácsiban volt egy egész nyáron át. Akkor Jutka szép serdülő leányka volt, ki bujósdi helyett a kis háziasszony szerepét vitte. Piciny fehér kacsóival páratlan sikkel tette eléje utolsó este is a cigarettás skatulyát, fájó hangon mondva: »Gyujtson rá Géza, ki tudja, mikor jön ujból hozzánk!«

S csakugyan elmulott ujabb két év mire valahára közelében lehet imádott Jutkájának. Ez a gondolat most izgatottá tette Csaba Gézát, s türelmetlenül járt fel-alá a szebb kort látott butorok között. Minden lépés zajában, mely kivülről hallatszott, Jutka ruganyos lépteit vélte hallani. Nem tudta elképzelni, hol késhetik oly soká . . . .

*

Erős megindultság vett erőt a házi kisasszonyon, midőn atyja kemény léptekkel lépve szobájába, azzal verte fel álmodozásaiból, hogy itt van — Géza.

A szegény leány azt sem tudta sirjon-e, vagy nevessen. — Géza? Géza? Igaz, hogy egyforma név mind a kettő. De . . . . vajjon melyik — Géza?

Egy pillanatra elsötétült minden előtte. Eszébe jutott, hogy más nem is lehet, mint Csaba Géza. Hisz Bardi Géza jöttének nem szokott édes apja ennyire örülni.

Még mindig nem mozdult. Rettenetes lelki gyötrődés szállta meg. Talán bünösnek érezte magát, vagy mi? Talán mindkettőnek forró szerelmet igért, s most egyik részről megérkezett a számadás napja. Nehéz helyzet az bizonyos.

— Erős leszek! — Fakadt ki végre — s megindult atyja nyomában, ki a konyakos üveggel kezében viruló arccal sietett a kedves vendéghez.

Jutkának még elég ideje volt gondolatait rendezni, hogy a sziv számadásai az eszével hajszálpontosságig egyezzenek.

— Azt sem mondom, hogy szeretem, azt sem, hogy nem! Ezzel megnyomta az ajtó kilincsét, s belépett a nem várt vendég üdvözlésére.

Csaba Gézát meglepte Jutka szépsége. Szépnek, veszedelmesen csinosnak találta, s valami ismeretlen félelem szállta meg szivét, hogy Jutka őt már aligha szereti?!

Géza kezet csókolt, s nehány udvarias szót vetett fel Jutka hogylétéről.

Bazsó Muki bácsi és a jóságos Klári néni, Bazsó ur méltó életepárja, boldogan hordozták tekinteteiket, hol szépséges leányukon, hol a puszizni való Csaba Gézán, ki már féléve orvos Budapesten.

Istenem! sóhajtott nem egyszer Klári néni; bár elvenné a mi Jutkánkat ez a Csaba Géza. De ilyenkor mindig eszükbe jutott az a kifent bajszu fajszi ispán is, a Bárdi Géza, kivel oly barátságos, oly kedves tud lenni Jutka.

Nem jó vége lesz ennek! Szólt bölcsen Bazsó ur mindenkor, velahányszor feleségével efféle dolgokról beszélgettek.

S ime nem ugy van-e? Jutka szép és kedves; szereti mindenki, aki csak ismeri. *Igasán* szeretik ketten is, Bárdi Géza és Csaba Géza . . . *Szerette*, az egyiket, most tudná szeretni — mind a kettőt . . de azt nem lehet. Egy szivvel két embert szeretni *igazán*, arra földi lény nem képes. Döntsön hát a — sors!

Ime itt a sors keze. A néma csendet, mely időnkint beállt a fiatalok beszélgetése között, Muki bácsi használta fel kinálgatásával:

— Igyál Géza öcsém, tudom, hogy átfáztál az uton!

Klári néni nem győzött eleget sajnálkozni:

— Ah édes fiam, hogy meglátszik a sok tanulás. Na de most már jól vagy ugye? Csak az a rossz pesti élet, az a rossz levegő! Falun kellene néked laknod . . . mily egészséges lennél itt, édes Géza fiam . . .

Szegény Csaba Géza nem győzte magát eléggé megértetni a jó falusiakkal, hogy eszébe sincs neki betegeskednie, pláne sápadtnak lennie most, mikor szeretett Jutkája közelében van.

— Nem volna én nekem semmi bajom kedves néném, ha nem kinozna az unalom. Beteg vagyok, az igaz, de csupán az egyedüllét kinoz. Volna csak zajosabb a lakásom, nem kivánnék én több boldogságot az Istentől . . . Asszony nélkül üres az ember háza is, a szive is . . .

Ez utolsó mondatot félve ejtette ki Géza, de szive sugallata volt, s *próbakő*, Jutka szivéhez!

Mint egy varázsütésre, mindannyian a piruló Jutkára néztek, ki óriási zavarában halálra szorongatta köténye csipkéit . . . Szive erősen dobogott, s kinos tusát folytatott lelkével: az ész harcolt a szivvel s inter duos litigantes, tertius gaudet: győzött az akarat! — (Azért is pesti doktorné leszek! Ezt mondhatta magában!)

Olyan kedvében volt, hogy madarat lehetett fogatni vele. Ugy látszik, az előbbeni hosszas beszélgetés alatt sokat és sok mindent meggondolt. Tán a rég látott kedves megjelenése felfrissitette azt a nagy szerelmet, mely köztük ezelőtt néhány évvel volt. Tán a jellem, a férfias erély, s a megtestesült szépség, mely Géza arcán ült, felülkerekedett a kicicomázott falusi ispán előnyein, kit kellemessé csupán az a tény tett, hogy a régi szerelmes távol volt. Vagy talán ő mindeddig, csak fizetett helyettes volt, kit a szives vendéglátás, jó bor, szép leány, lekötelezett a család iránt. Ki csupa udvariasságból néha-néha szerelmet is vallott a házikisasszonynak, ki azt eleinte viszont udvariasságból, majd a létező hiányában komolyan el is fogadta? Nem tudni. Jutka tudhatta csupán, kit a régi szerelem ujjáébredése zavarttá s lehangolttá tett. Kezdte érezni, mennyire szereti Csaba Gézát.

Jó öt percnyi csend állt be Géza ama nyilt kijelentésére, mely az egész családot nyugtalanná tette.

Mit is lehetne arra szólni? Csaba Géza provokálta a Bazsó familiát, Muki bácsi pedig érzett magában annyi bátorságot, hogy az izent harcot elfogadja.

De e pillanatban élénk csörömpöléssel idegen szán állt meg az udvarban, mely váratlan jelenség valamennyiöket az ablakhoz csalta . . .

— Bárdi Géza jön — szólt Jutka flegmatikusan, s még két másik ur.

Ezzel Csaba Géza felé fordult s nyájasan szólt:

— Ugy-e, Gézám, nem ismeri ez urakat? Na majd bemutatom.

Fehér homlokát odaszoritotta a fagyos ablaküveghez s nagyon izléstelennek találta a fajszi ispán feszes nadrágját s kifent bajuszát.

Halk kopogtatás hallatszott, s Jutka legnagyobb meglepetésére már előttük állt Bárdi Géza . . .

— Bárdi Géza ur fajszi ispán, s *vőlegényem* Csaba Géza ur Budapestről . . . szólt Bazsó Jutka, s szerelmesen nézett kedvese jóságos arcába. Bazsó Nepomuki János kinos zavarában konyakkal kinálgatta a megkésett kérőket, a jó Klári néni meg csak alig győzte könyeit száritgatni.

Igy jegyezte el magát Bazsó Jutka Csaba Gézával, ki egész bálványa volt a somogyi lányoknak anno 18 . . ben.

Molnár József.

Forgács Anna.

I.

Forgács Anna volt a falu
Legeslegszebb lánya:
Arca rózsa, ajka eper,
A termete pálma;
Ragyogó nap sugárzott két
Fekete szemében,
Sarkát verő selymes haja
Olyan, mint az ében.

Forgács Anna volt a falu
Legrátartóbb lánya;
Járt utána szegény, gazdag,
De ő meg se látta.
Szépségének, bűbájának
Nagyobb volt az ára:
Vőlegényül legalább is
Nyalka úrfit vára.

De egyszerre, tudja isten,
Hogy esett, hogy történt:
A legények már utána
Magukat nem törték;
Mintha elvesztette volna
Hóditó varázsát,
Mint a bimbó, ha kinyilott
S éri hervadását.

S lánybaráti, mintha bizony
Szégyenlették volna,
Elkerülték, ha vasárnap
Mentek a templomba;
S délutáni mulatságon,
Kint az erdő alján,
Gyakorolták a nyelvüket
Szegény Forgács Annán.

Azt beszélték, hogy no most már
Lehet is ám büszke;
Várhatja, hogy *szeretője*
Fürtjeire tűzze
A menyasszonyi koszorút,
Várhatja hiába —
Ki gondolna sokáig a
Letörött virágra?!

És azután eljött az ősz,
S el a tél utána
És nem gondolt senki többé
Már Forgács Annára;
Ő maga meg sorvadozott,
Mint a beteg rózsa
S ablakából napok hosszant
Bámult ki a hóba.

II.

Hajnali misére cseng-bong
A falu harangja . . .
Fehér ágyán Forgács Anna
Kinok közt hallgatja;
Jaj, de jó, hogy ide hallik
Tél hideg ködében, —
Hogyha rá nem hallgathatna,
Eszét vesztené el.

Igy is, igy is óh micsoda
Nagy kinokat érez;
Ijedve kap a szivéhez
S aztán a fejéhez:
Mint a kinek sajgó szive
Megrepedni készül,
Mint a kinek meg kell válni
Lelke jobb felétül.

Iszonyu az a gondolat,
Mi agyát megszállja:
Szerelmének gyalázatos
Szégyen lesz az ára.
Eddig csak a szeretője
Hűtlenségét tudták
És holnap már úgy lehet, hogy
Szégyenét is tudják.

S újjal fognak mutogatni
Mindenütt reája:
Egy leány, a kinek régen
Lehullott pártája.
S menyasszonyi koszorút, hajh,
Nem tüzhet helyébe.
Csak fekete, gyászos kendőt
Kössön a fejére!

S újjal fognak mutogatni
Arra a porontyra,
A ki az ő gyalázatát
Világgá kimondja;
A kinek a születését
Most kinlódva várja,
A kit, óh, bár sohse tudna
Szülni a világra!

Hajnali misére cseng-bong
A falu harangja,
Már utolsót s Forgács Anna
Lázasan hallgatja;
Hogy elnémul, jajkiáltás
Tolul az ajkára
És nem szünik sok ideig
A jajoknak árja.

A hogy szünik, a hogy teste
Elzsibbad a kintul,
Minden vére, forró vére
Az agyának indul
És fejét szétvetni készül
A gondok lávája,
Szivét tőrként járja által
Gyermeke sirása.

Ottan hagyja maga mellett
Sírni egész nappal
És gonosz terv fogamzik meg
A lemenő nappal
A fejében: ki szégyenét
Kisirná világra, —
Láb alól eltenni jó lesz
Éjszaka homálya.

Mit is tenne? . . . Gyülölte már,
Hogy méhében hordta;
S szégyenétől szabadulni,
Ez egyetlen gondja.
Soká titkolt szerelmének
Utálja gyümölcsét,
Szerelme se más már többé,
Csak harag s gyülölség.

Elvakitotta szépsége,
El csodált varázsa:
Nyalka úrfit megkedvelte.
Hallgatott a csábra;
Karjaiba dobta magát,
Nem gondolva mással, —
Leszakiták s igy hervadt el
Még bimbó korában!

De a világ csak azt tudja,
Hogy hűtlen lett hozzá
A kedvese, — s gyalázatát
Tudtára mért hozná?
Hisz szépsége nem veszett el,
Megvan arca bája:
Miért lenne kárhoztatva
Hát az árvaságra?!

S hogy az este alászállott,
Sirásban kifáradt
A gyermek is, — Forgács Anna
Elhagyja az ágyat;
Alig vonszolja a testét,
De nagy erőt érez,
Hogy kegyetlen, szürnyü tervét
Gyorsan vigye véghez.

Semmi más: egy kézszoritás
S eltemetve minden;
Jó a hó, hogy friss sir fölé
Szemfedőt teritsen.
És a gyermek gyenge nyakán
Talán meg se látszik
A szoritás: egy pillantás
Élettől halálig.

Im már készül, oda hajol
Szorosan föléje
És e percben az utcáról
Dal zendül fülébe;
Betlehemes gyerekeknek
Az énekét hallja
És figyelve hallgatózik
A csengő szavakra.

S szól az ének egy gyermekről,
Ki jászolban fekszik;
Szegény anyja rongyaival
Takargatja testit
S az istálló állatjai
Körülveszik őket, —
Csak az ember ne értené
Meg a szenvedőket?!

S hogy az ének zeng tovább a
Csecsemő Jézusrúl,
A gyermeknek ott az ágyon
Mosolygásra indul
Pici ajka s tiszta szemét
Fel-felnyitja tágra
S szeretette!, bizalommal
Tekint az anyjára.

S hogy az ének tova hangzik,
Szegény Forgács Anna
Sirva is, meg nevetve is
Karjaiba kapja
A gyermeket s csókjaival
Elárasztja százszor:
„Éretted, óh, szivem vére,
A szégyent kiállom!“

III.

Harang szava szerte árad
Hideg, fagyos éjbe:
A templomban most kezdődik
Pásztorok miséje;
Telt a templom, ott a falu
Asszonya és lánya,
Hogy a gyermek Jézus Krisztust
És szűz anyját áldja.

Egyszerre a templomajtó
Nyilik csendbe', halkkal:
Mint ki félve, reszketve jön,
Hogy ne járjon zajjal,
Hogy ne háboritson senkit,
S ne botránkoztasson . . .
Oda tekint az ajtóra
Minden lány és asszony.

A ki bejön, alázattal
A fejét lehajtja;
Fehérpólyás kis csecsemőt
Reszketve tart karja.
Térdre omlik és két kezet
Kulcsolja imára —
S meglepetve ismernek rá
Szép Forgács Annára.

Puha térdét a hideg kő
Feltöri: nem bánja;
Édes hittel, bizalommal
Néz fel az oltárra
S hogy a gyermek Jézus Krisztus
Dicséretét hallja:
Csókjaival a csecsemőt
Elhalmozza ajka.

Úgy várja a misét végig
Puha térdén állva
És köréje gyülekezik
A falu sok lánya;
Az asszonynép körülfogja,
Állva vele szemben
S dicsérik a kis gyermeket:
„Hogy mosolyg a szentem!“

És a mikor bevégződik
Pásztorok miséje,
Ott marad mind, a könyörgő
Édes anyát nézve,
S csak imáját hogy bevégzi
S megcsókolja ajka
A gyermeket, — akkor szólnak:
„Menjünk haza, Anna!“

Honthy István.

Régi pénzek.

Messze idegenben talán többen tudnak felőle és nagyobb hirnévnek örvend az az érdekes régi pénz gyüjtemény, a mely *Wiesner Rajmár* bányaigazgató által évek hosszú során át kiváló szakértelemmel gyüjtve, ez időszerint Wiesner ur nagyuri komforttal berendezett lakásán, két erre a célra készült hatalmas szekrényben van elhelyezve. Ha nem is tekintenők az egész hazában ugyszólván páratlanul álló pénzgyüjtemény kiváló műbecsét, mint egyik pécsi nevezetességről, szükségesnek és érdekesnek tartjuk egyet-mást elmondani, és magát a gyüjteményt a tulajdonos szivessége és kitünő készültségre való szakszerü utbaigazitásai és magyarázatai alapján a következőkben ismertet ük.

A magyar nemzeti muzeum éremtárában lévő Árpádkori pénzgyüjtemény valóban szegényesnek mondható a Wiesner ur birtokában levő gazdag gyüjteményhez képest. Külön fiókokba, kronológikus sorrendben helyezvék el az ugynevezett barbár-kori érmektől kezdve az arany és ezüst pénzek egész a mai időkig.

Mint különös ritkaságok emlitendők Szent István arany és ezüst pénzei, Szent László, I. Géza és Salamon denárjai, IV. Béla szükségpénzei és az egykori tatárpénzek. Ezenkivül valamennyi Árpádházi uralkodó több, sokszor 20—30 darabbal van képviselve a gyüjteményben, a mely unikummá teszi hozzá értők előtt. Mig a magyar nemzeti muzeum Árpádkori pénzgyüjteménye legfeljebb 200 darabra tehető, addig a Wiesner-féle e korbeli gyüjtemény jóval felülhaladja az 1000 darabot. S ha tekintetbe veszszük, hogy a nemzeti muzeum egyes, feltünően ritkaságszámba menő darabjai csak galvanoplasztikai utánzatok, mig a Wiesner féle valamennyi valódi darab, hát az ugynevezett praetium affectionis, meg a műértéke is sokkal nagyobb, mint a muzeumié.

Igen tanulságosak historikusokra nézve a vegyesházbeli királyok idejéből származó pénzek. Róbert Károly liliomos aranyai voltak hazánkban az első vert aranyak, melyeken az egyesitett magyar és Anjou cimer diszeleg. Csupán ezekből a pénzekből mintegy 50 darab van a gyüjteményben.

Nagy Lajos aranypénzei a pécsi pénzverő hivatalban készültek. A király képe ülő helyzetben van a pénz egyik oldalán kiverve, lábainál egy szerecsen fővel. A mi az akkori fő kamara-gróf, Szerecsen, jelvénye volt. Igen gazdagon van képviselve Nagy Lajos kora ezüst garasokkal és denárokkal. Szintén gazdag a gyüjteménynek az a része ebből a korból, midőn N. Lajos az egyes dalmát városok részére külön pénzeket veretett.

A vegyesházi királyok pénzcsoportjait áttekintve, egy különös következtetést vonhat le a szemlélő. Nagy, jeles királyok nagy, erős pénzekkel; kicsiny, gyenge királyok hitvány pénzekkel vannak képviselve.

I. Mária királynő arany és ezüst pénzei majdnem felényi nagyságuak dicső atyja pénzeinél; mig az utána következő Zsigmond alatt elérik a kicsinységben a tulzó fokot és arany, ezüst értékükre nézve a legnagyobb szédelgést. Érdekes, hogy az e korbeli hamisitványok általában jobb minőségü aranyból, vagy ezüstből készülvék, mint a törvényes pénzek.

Az anyag silánysága Albert és I. Ulászló alatt csak fokozódik, halpénz vastagságu denárok még silányabb minőségüek, mint a nemrégiben forgalomból kiment hatosnak nevezett tiz krajcárosok.

Az interregnum, Hunyady János kormányzósága alatt már szebb és jobb aranyak jöttek forgalomba a Hunyady cimerrel. V. László idejéből a honi pénzeken kivül fel van véve a gyüjteményben az egykoru osztrák és cseh denár, a melyek Magyarországon szintén forgalomban voltak.

Mátyás király idejéből legalább kétszáz különböző években vert pénz van a gyüjteményben.

II. Ulászló volt az első magyar király, a ki pénzeire az évszámot is ráverette. Az aranyokon az 1499; az ezüst duppla tallérokon az 1506. évszám a legkisebb. Ezek a duppla tallérok voltak a legelső nehéz pénzek, a milyeneket azóta sem vertek Magyarországon.

II. Lajos, Zápolya János pénzei is szép számmal képviselvék, a miket aztán követ a sorozatban a Habsburg-házhól származó királyok valóban gazdag pénz- és éremgyüjteménye. Nem tudjuk, vajjon a parlamentben vitázó képviselő uraknak a szemébe ötlött-e valaha az a varáció, a mely éppen I. Ferdinánd pénzein észlelhető.

Midőn még *csak* magyar király volt, tallérjain az egyfejü sas állott, mellében a magyar cimerrel, a másik oldalán a király feje »Romanorum rex« körirattal; midőn azonban 1558-ban német császárrá is meg lőn választva. az egyfejüből kétfejü sas lesz és a pénz képes felén »Romanorum imperator« körirat diszeleg.

Egyike a gyüjtemény leggazdagabb részének ez a korszak. Igen ritkák az 1553-iki körmöcbányai verésüek. Akkoriban Nagy-Bányán, Nagy-Szebenben és Kassán is voltak pénzverő műhelyek. A nagybányai műhelyből kikerült pénzek N. betüvel, a nagyszebeniek H. N. betüvel és a kassaiak C. betüvel voltak jelezve.

Igen sok egykoru hamisitvány is van az I. Ferdinánd idejéből. Olyan pénzhamisitók üzhették ezt a nemes mesterséget, a kik bizonyára sem irni, sem olvasni nem tudtak, azért pénzeiken a körirat mindenféle Krix-krax-al van helyetttesitve. Ezek a hamisitványok lágy sárgarézből készültek, a miket kivülről ezüsttel vontak be. Volt az akkori idők bankárjainak erre a célra egy-egy olló rendelkezésükre, a melylyel egyszerüen ketté vágták a gyanus pénzt, s legott kitünt a hamisitás.

I. Miksa pénzein hol rövid, hol hosszu szakállal van feltüntetve. Igen érdekesek ebből a korból azok a kronologia-ellenes eltérések, melynél fogva egy-egy uralkodó elhalálozása után is még sokszor 8—10 évig vertek az ő firmája alatt pénzeket.

Az első hengerelt pénzeket hazánkban Rudolf készittette, melyeken Rudolf képe vaspáncélosan, felette a csipke gallérral van feltüntetve. A nyomás rajta szép és tiszta.

II. Mátyás pénzein eleinte nincs rajta a sasmadár, hanem csak a nagy magyar cimer korona nélkül, mig a korona a király fején van a másik oldalon. Ezeknek a pénzeknek a körirata: »Rex Hung. design. Rex Bohem.« Később. midőn német császárrá megválasztják, a király fejéről eltünik a magyar korona, helyette babérkoszoru jön, s a cimeres oldalra a hatalmas arányu kétfejü birodalmi sas, farka alatt az 1614 évszámmal. Ezeken a pénzeken a miniatür magyar cimer az évszám felett van, majd a következő évben, bizonyára akkori hazafiak felszólalására, a kicsinyitett magyar cimer az arcképes oldalra kerül. Érdekes, hogy még 1620-ban is vertek II. Mátyás nevével pénzeket, jóllehet már akkor két éve, hogy megtért őseihez.

III. Ferdinánd idejében a cimervitát, bizonyára a helyzet magaslatán álló férfiak ugy oldották meg, hogy a pénz cimeres oldalára, a kétfejü sas helyett I. K. L. M. betüket verettek. A mi az akkori körmöci pénzverő igazgatójának Johan Keviczky-nek és élete párjának Elisabeth Madarásznak a kezdőbetüit jelentette. Nemde utánozhatná ezt Bánffy báró is, a kétfejü sas helyére mindenüvé a saját monogrammját tétetve.

I. Lipótnak kétféle pénzei voltak forgalomban; a roszabb minőségüek ovál alakúak, a jó minőségüek kör alakúak, mindeniken Lipót feje hosszú hajjal volt feltüntetve. Az uralkodása vége felé divatba jött máriásokon a király egész alakja rá volt verve.

Igen érdekesek a Rákóczy-kor pénzei, melyek nagy tömegben képviselvék. Igen ritkák II. Rákóczy aranyai. Feltünőek ezeknél a pénzeknél a művészi dombornyomatok, a melyek még mostani pénzeknél is ritkák. Ennek az oka az volt, hogy az akkori bécsi pénzverő műhely világhirü mesterét, bizonyos *Varou* nevűt a kurucok elfogták és csak úgy kegyelmeztek meg életének, ha Rákóczy szolgálatába áll. Igy jutott aztán a körmöci pénzverő műhely élére és ő készitette azokat a gyönyöru máriásokat, a magyar cimerrel.

A »Pro libertate« feliratu pénzeken az egyik oldálon a magyar cimer állott, felette az ötágu koronával. A rézpénzek X. XX. V. IV. (igen ritka) és I. poltura értéküek voltak 1705. és 1708. évszámmal. Később. a szatmári béke után is, ezek a pénzek még sokáig érvényben maradtak, de előbb lebélyegzésen kellett keresztül esniök, melyet a császári kamarai hivatalokban olyan formán hajtottak végre, mint manapság az arany és ezüst tárgyak próba-jelzésnél. Igen gazdag ilyen felülbélyegzett pénzekben is a Wiesner-féle gyüjtemény, valamint azokban a szükségpénzekben, melyeket N.-Bánya, Kassa, Miskolc, Eperjes ostroma alatt verettek az illető városok megisztrátusai, melyek még a nemzeti muzeumban sincsenek meg. »Eper. Bloc.« »Ex necess. Galgóc.« feliratu pénzek pedig még a bécsi császári gyüjteményből is hiányoznak.

Igen szépek az I. József, III. Károly idejéből való hengerelt pénzek; ez utóbbi tallérokat, $^1/_2$, $^1/_4$ és $^1/_8$ tallérokat, polturákat és denárokat veretett.

Mária Terézia pénzeit gyönyörü metszésük jellemzi. Valamennyi latin feliratos pénzein rajta van a magyar cimer, mely fölött két angyal tartja a koronát. Férje halála után a Körmöcbányán vert pénzek BA. BB. BC. és végül 1780-ban BP. jelzéssel vannak ellátva, mély gyásza jeléül, a ki élte fogytáig, mintegy husz évig gyászolta felejthetetlen férjét.

II. József összes pénzeit Bécsben verette, de azért valamennyin rajta volt a Magyarországnak szánt pénzeken a magyar cimer s csak 1833-ban tüntették el róluk s 1848-ig nem is láttuk többé a forgalomban levő pénzeken.

Unikum a Zágrábban 1849-ben veretett Jellasich réz pénz a horvát cimerrel, a másik oldalán »JEDAN KREIZAR« felirattal. Ez még csak egy eredeti példányban található a föld kerekségén a zágrábi muzeumban.

A jelenkori pénzek közt is vannak ám ritkaságok, a melyekért szenvedélyes gyüjtők tekintélyes összeget adott ki. Igy egy 1858-ból származó 3 krajcáros darabért 50 frtot adott. Nagyon ritkák az 1853-bói származó ezüst 10 kros váltópénzek, egyik oldalon latin, másik oldalon német szövegü körirattal; továbbá magyar veretü 10 krajcárosok 1867-ből és hasonló 20 krajcárosok 1871-ből.

Érdekesek végül a Wekerle-érába eső kisérletezések nickellel, bronzzal és aluminiummal, valamint a denár-próbák, melyeket tudvalevőleg Wekerle a mostani fillér helyett akart behozni aluminiumbói, a király arcképével.

Lapunk szük kerete nem engedi meg, hogy hosszasabban foglalkozzunk ezzel a ritka gyüjteménynyel, melynek értékét és műbecsét nagyban emeli, hogy parallel, egy másik szekrényben, azokból az időkből származó osztrák, cseh, lengyel, román és más szomszédos országok egykoru pénzei is összegyüjtvék.

Az előzékeny és lekötelező modoru szives házigazda készségesen mutatta volna meg a többi 150 fiók tartalmát is, melyekben különösen baranyamegyei lelhelyü, római időkből származó pénzek vannak; de hát igy is nagyon igénybe vettük idejét: egy egész délelőttet foglalt el bokros teendői között az a sok kommentár és magyarázat, a melylyel a bemutatást kisérte minden egyes pénznemnél, a melyek meggyőztek bennünket arról, hogy a reális, technikai téren működő bányaigazgató kiválóan jártas nemzetünk történelmében s dacára, hogy fogyatékosan birja édes hazai nyelvünket, de mindannyiszor bizonyos lelkesedésszerü érzelem hangján szólott, valahányszor egy oly uralkodóról beszélt, a kit nagyjai közé számit a magyar.

Ballier Sándor.

A könyvek dicséreti.

Gyönyörüség fogja et a szivet, mikor az ember ilyenkor karácsony táján bevetődik a könyves boltokba. Szemkápráztató sokasága a magyar szellem ujabb meg legujabb alkotásainak halmozódik azokban össze, hogy az ember azt se tudja mit csodáljon inkább: a magyar irók sokaságát-e, vagy a könyvek tetszetős voltát? A magyar kiadók okos emberek. Nem volt étvágya a közönségnek a könyvek emésztésére, csinált hát hozzá. Oly cifra, ragyogó, szépséges ruhát adtak rájuk, hogy szinte kinálgatja maga-magát. A könyv pedig ha megszeretjük, veszedelmes jószág. Még a szép asszonynál is veszedelmesebb. Ha egyszer a hatalmába vagy, nincs az az erő, mely megszabaditson tőle!

Egy szellemes francia tárcairótól olvastam valamikor a könyv legigazabb dicséretét: A jó könyv, jó barát. Most hát ez minden izében igy van. A jó könyv nemcsak szivünket fogja el, elménket termékenyiti, gondolkozásunk kincstárát gazdagitja: egész lényünkre átalakitólag van, hozzá szabjuk itélkezésünket, vele szemléljük világi dolgainkat. A jó könyv, ha megszerettük, mindig ott van velünk s ha egy szabad percet juttat a napi foglalatosság, azt könyvünkkel töltjük be.

Az igazi olvasás nem az, a mely manapság divik. Nem elég, ha a könyvet elejétől végig olvastuk, tudjuk, mint sodorja az iró kénye-kedve a hőst ide-oda. Minél mélyebb hatással van a könyv a lélekre, annál gondosabb foglalkozást kiván a maga részére. Egyes helyeit ujra meg ujra át kell gondolnunk, elmélkednünk fölötte, jól van-e ez, jól-e amaz? Hónapok, sőt évek multán ujra meg ujra elővenni, elolvasni töviről hegyire. Mert a jó könyv annál jobb, minél többet olvassák. Nem lesz az unalmassá sohasem, mindig fedezünk föl rajta valamely eddig nem ismert szép részt. És az ember maga is szükségét érzi egy-egy ily jó könyvnek. Mily jól esik ha borús lelkemet besugározza kedves iróm valamely fényes lapja! Ilyenkor csak odaülök irómhoz és elmerülök az ő világába, az ő lelkével szállok, szivével érzek, szemeivel gyönyörködöm. Mert sok szép dolog van a világon, amit csak mások mutatnak meg nekünk, amibe gyönge halandó tekintetünk bele nem hatolhat.

A könyvek ilyetén kedvelését nem látom én manapság. A könyv éppen olyan divatcikké fajult, mint annyi más. Divatos irók könyvei ha jók, ha rosszak, kelendők. Komoly iró becsületes munkáját még a sokszor emlegetett hirlapi reklám sem teszi kapóssá. Miért? Mert a közönség elvesztette bizodalmát a kritikához is és ahelyett, hogy maga igyekeznék meggyőződni valamely munka jóságáról, megelégszik, ha arról mások — tán nem is a legtisztább akarattal — szólnak a dicséret hangján. A könyv- és irodalom pártolással is ugy vagyunk, mint a szinházakkal. Egyre, másra teremnek itt is, ott is, a mi közönségünknek még egyik sem olyan *lelki* szükséglete, amilyennek voltaképp lennie kellene. A párizsi étudiant és banquier, sergeant és bourgeois egyaránt megtalálja élvezeti cikkét az Odéon galériái alatt, ahova naponta gazdag kiállitást hord össze a gall szellem. Olvas ott mindenki és *meggyőződéssel*, nem *divatból*. Járnak szinházba lelki gyönyörüséggel és nem divat-kényszerből.

Hány tehetős, a társas életben nagy szerepet játszó úri család nélkülözi a jól megválogatott házi könyvtárt?

A legtöbbjénél mindenre kiterjedt a gondos mama figyelme: a klaviaturára, a porcellán-festésre, a *Párisi divat* szorgalmasan jár: de a világért ne keress egy-egy ujabb jónevü irót! *Ujabbat* emlitek? Édes jó magyarom csalódol, ha azt hiszed, hogy tudatával vannak egy Shakespeare, Byron, Dante és Petrarca, Puskin és Turgenyew ki voltának? Az irodalmi nevelést csudamód elhanyagolják s ami ezzel együtt jár: az általános m'veltség nivóján se igen kivánj beszélgetni a kisasszonykával. A mamával? azzal pedig — ne beszélj.

A jó könyvnek pedig sok a jóbarátja is. Társulatok és magán kiadóink egyaránt szolgáltatják a jó könyveket és oly olcsón, hogy ők tudják mikép szerezzék be a kiadás költségét. Az akadémia és a természettudományi járulat népszerü vállalatai a modern tudás tárházát nyitják meg előttünk; a *Kisfaludy-Társaság Könyvtára,* a Franklin *Szépirodalmi könyvtára* kiváló világirodalmi elmék alkotásaival és a hazai litteratura legjavával ismertetnek meg. Az *Athenaeum Olvasotára,* Singer és Wolfnerék *Egyetemes Regénytára* jó regényekkel bővelkedik és igy tovább; szóval mindenütt uj meg uj forrásai a szivet-lelket képző könyveknek. A mivelt magyar család családi szentélyének kellős közepébe állitsa a könyvet, melynek megbecsülése a magunk becsülete.

Róna Béla.

VASUTI MENETREND.

PÉCSRŐL INDUL:

Brood	felé 1904. sz.	személyv.	reg.	5 ó. 35 p.
Budapest	„ 1901. sz.*)	gyors	„ „	8 „ 24 „
Bécs	„ 8711. sz.**)	vegyes	„ „	8 „ 29 „
Vinkovce	„ 8702. sz.	személy	„ „	9 „ 49 „
Budapest	„ 1905. sz	„	„ d. e.	11 „ 34 »
Uj-Domb.	„ 1953. sz.***)	vegyes	» d. u.	2 „ 44 »
Brood	» 1906. sz.***)	személy	» »	4 » 20 »
Bécs	» 3701. sz.	»	» »	6 » 37 »
Brood	« 1908. sz.	»	» este	8 » 18 »
Budapest	» 1903. sz.	»	„ éjjel	11 » 30 »

*) Csatlakozással Sz. Lőrincen a 8811. sz. vegyesvonathoz Nasic felől.

**) Csatlakozással Sz. Lőrincen a 8811. sz. vegyesvonathoz Nasic felől.

***) Csatlakozással Sz. Lőrincen a 8814. sz. vegyesvonathoz Nasic felé.

SIPTÁR LAJOS

pécsi kölcsönös segélyző egyleti pénztárnok

amerikai szőlőtelepein Pécsett (lakik Nagy-Flórián-utcza 16. sz.)

1896. őszén a következő **tökéletesen beérett,** az alábbi bizonyitvány tanusága szerint **teljesen fajtiszta**

amerikai vesszők

kerülnek eladásra:

Gyökeres vesszők:

kitünően meggyökeresedett és szép hajtásokkal:

			ezrenkint		
500 000 drb.	Rupestris Monticola	I. oszt.	45 frt	II oszt.	30 frt
50.000 „	„ Metalica	„	45 „	„ „	30 „
200.000 „	Solonis	„	35 „	„ „	25 „
250.000 „	Riparia selecta (vál. faju)	„	75% portalis		20 „
50 000 „	Rupestris	„	„	„	20 „

Sima vesszők 50 cm. hosszuak:

100.000 drb	Rupestris Aramon Ganzin 1. szám	I. oszt.	35 frt.	II. oszt.	20 frt.		
500.000 „	Rupestris Monticola	„	28 „	„	„	16	„
25.000 „	„ Metalica	„	20 „	„	„	16	„

		ezrenkint
250.000 drb.	Solonis	I. oszt. 15 frt. II. oszt. 10 frt.
40.000 „	Riparia celecta (vál. faju)	I. oszt. 75% port. 10 „

Ojtványok:

15.000 drb.	gyökeres fás ojtás kitünően összeforva rupestris valamint solonis alanyokra nemesitetet asztali és legjobb pécsi borfajok	100 drb 15 frt.
50.000 drb	sima zöldojtás, Monticolára	100 „ 12 „
25.000 „	gyökeres „ Portálisra	100 „ 16 „
25.000 „	ojtványokról levágott legfinomabb asztali és borfaju 50 cm. hosszu hazai vesszők	1000 „ 3 „

A megrendelések sorban vétetnek elő s mig a készlet tart teljes mennyiségben szolgáltatnak ki, de

a megrendelésnél 25% előleg küldendő be s a vételár az átvétel alkalmával egyenlitendő ki.

Vidékre csomagolás és szállitási dij önköltségen számittatik.

És végül, mikor még a tökéletes fajtisztaságért teljes kezességet vállalok, bátor vagyok a t. rendelők figyelmét az alábbi bizonyitványra felhivni.

Magy. kir. szőlőszeti és borászati felügyelő Pécsett.

344/1895. szám.

Bizonyitvány.

Mely szerint bizonyitom, hogy Siptár Lajos pécsi lakós, szőlőbirtokos, amerikai szőlővessző termelő telepei magas, száraz és köves hegyen fekűsznek, miért a róluk lekerülő amerikai vesszők nem tulvastagok, de annál fásabbak, vékony belüek, sürü izületüek s tökéletesen megérők s igy könnyen és biztosan gyökeresedők, Továbbá bizonyitattik, hogy amerikai szőlőfajai, mint a Vitis Solonis, Rupestris, Montikola, Ruprestris Metalica stb. teljes fajtisztán vannak telepitve. Pécsett, 1896 augusztus hó 15-én.

Gábor József s. k. kir. szőlőszeti felügynlő.

Nagyobb megrendeléseknél árkedvezmény.

Kéretik a megrendelést még az ősz folyamán teljesiteni, miután akkor még a készlet nagyobb s igy a kiválasztás is könnyebb.

Az I. osztályu vesszők 5—10—12 mm. vastagságnak és azonnali ojtásra, a II. osztálynak pedig kiültetésre alkalmasak.

Pécsi kölcsönös segélyző-egylet.

(Pécs Király-utcza 23 sz. saját ház.)

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, miként **az elöjegyzések a pécsi kölcsönös segélyző egylet XXXII. évtársulatának törzsrészvényeire** a mai nappal kezdetüket vették, s e célból az **aláirási ivek** az intézet helyiségeiben a rendes hivatalos órák alatt (vasárnapokat és ünnepnapokat kivéve) **(d. e. 9—12 óráig kitéve vannak.**

Az ujonnan keletkező 1897. évi 32-ik évtársulat, épp ugy mint a korábbi harminczegy évtársulat: **6 évre terjed** s igy az egy-egy részletre megállapitott**4 0 krnyi heti-betét 6 éven át fizetendő.** A befizetések emez uj évtársulatra 1897. évi január hó 2-án kezdődnek s a második hét végeig, azaz: **1897, évi január hó 16-áig** teljesithetők, anélkül, hogy az alapszabályokban megállapitott késedelmi pótlékot, az egy heti mulasztásért fizetni kellene **A törzsrészvények a hat évi cziklusra egyszerre is befizethetők,** s ez esetben egy-egy törzsrészvény után — a 6 évre megjáró 156 frt helyett — **138 forint fizetendő.**

Az előjegyzés alkalmával minden egyes aláirt törzsrészvény után 1 forint beiratási dij lesz fizetve.

Az aláirók, tekintet nélkül a jegyzet törzsrészvények számára, az intézet rendes tagjai — részvényesei lesznek, s ezért köztük — hat év letelte után — a megfelelő kamat s az elért összes tiszta nyeremény, a jegyzett törzsrészvények arányában, teljes mértékben jut elosztásra.

A pécsi kölcsönös segélyző egylet a legutóbb megtartott közgyülésen módositott alapszabályok értelmében ezentul.

elfogad rendes takarék-betéteket is

(1 forinttól bármily magas összegig)

s eme betéteket, rendes körülmények között, ha kisebb összegekről szólnak, kivánatra, **felmondás nélkül,** nagyobb összegeket pedig, a lehető legrövidebb felmondási idő igénybevételével fizeti vissza.

s az ily takarék-betétek után 4% kamatot fizet.

A betétek után kivetett **10% tőke kamatadót a betevők megterhelére nélkül az intézet maga fedezi.**

A vidéken lakó egyesületi tagok s ügyfelek által teljesitendő **befizetések megkönnyitése és költségmentesitése** valamint a részükre kiutalványozandó összegeknek előnyösen való megküldése céljából a pécsi kölcsönös segélyző egyletnek **giró számlája** van az **osztrák-magyar banknál, és chek számlája a m. kir. póstatakarékpénztárnál,** mely utóbbi számlára szóló befizetéslapok egyszerü felkérésre, bárkinek is megküldve lesznek.

Mindennemü üzletkötésekre vonatkozó, vagy más egyéb **felvilágositással** az intézet vezérigazgatója mindenkor a legnagyobb készséggel szolgál s ugyancsak nála, illetve az intézet helyiségeiben, megszerezhetők az **egyesület alapszabályai is.** akár személyesen, akár levél utján kivántatnának.

Kelt a pécsi kölcsönös segélyző egylet 1896. évi november hó 12-én tartott igazgatósági üléséből.

Kindl József,
vezérigazgató.

Karácsonyi ajándékul a „PESTI HIRLAP" nagy képes Naptára.

PESTI HIRLAP

POLITIKAI NAPILAP.

Példányszám 50 és 60 ezer közt. **Mutatványszámok ingyen.**

Munkatársak:

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Dr. Kenedi Géza felelős szerkesztő, Beksics Gusztáv, Balogh Pál, Borostyáni Nándor, Tóth Béla, Ágai Adolf (Porzó), Kozma Andor (Koboz), Murai Károly, Kóbor Tamás, Gerő Ödön, Szabó Endre, Kálnay László, Dr. Vászonyi Vilmos.

Előfizetési dij:

Csak PESTI HIRLAP		PÁRISI DIVAT-tal együtt	
Egy évre	14.—	Egy évre	18.—
Fél évre	7.—	Fél évre	9.—
Negyed évre	3.50	Negyed évre	4.50

Minden hóban jegyzéknapló.

Kiadóhivatal: Budapest, váci-körut 78. szám.

Báli, menyasszonyi öltözetek. Egyszerü öltözetek párisi izléssel.

MUTATVÁNYSZÁM INGYEN.

PÁRISI DIVAT

Megjelenik hetenkint egyszer.

SZINES, ÉLŐ MODELLEK UTÁN KÉSZÜLT FÉNY-NYOMATU KÉPEKKEL, SZABÁSRAJZOK, KÉZIMUNKÁK, ILLUSZTRÁLT REGÉNYEK STB.

Takarékosság izlés mellett. Kimeritő magyarázat.

LEGSZEBB ÉS LEGOLCSÓBB MAGYAR DIVATLAP.

Előfizetési dij:

Csak PÁRISI DIVAT		PESTI HIRLAP-pal együtt	
Egész évre	8.—	Egész évre	18.—
Fél évre	4.—	Fél évre	9.—
Negyed évre	2.—	Negyed évre	4.50

Kiadóhivatal: Budapest, váci-körut 78. szám.

4401. sz.
tkv. 1896.

Árverési hirdetmény.

A dárdai kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhiré teszi, hogy a dárdai takarékpénztárnak kérvénye folytán a végrehajtási árverés Popovics Gyokó és neje Czviánovics Pela baáni lakosok végrehajtást szenvedők ellen, 50 frt tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést a dárdai kir. jbiróság területén lévő Baán községben fekvő, a baáni 89. sz. tjkvben felvett 89. hrsz. 89. sorsz. házra és belsőségre 553 frt, — a baáni 391. sz. tjkvben felvett 1758, 1762, hszsz. ingatlanokból Popovics Gyokot illető fele részére s pedig az 1758. hszsz. ingatlan felére 150 frt, az 1762. hszsz. ingatlan felére 199 frt, — a baáni 777. sz. tjkvben felvett 1808 és 1755. hszsz ingatlanokra s pedig az 1808. hsz. sz. ingatlanra 198 frt, 1755. hszsz. ingatlanra 100 frt, a baáni 1042 sz. tjkvben felvett 111. a. sz. egész ingatlanra igy a vérgh. törv. 156. § a alapjan Popovics Árkadiát illető fele részére is 400 frt, — a baáni 1415. sz. tjkvben felvett 1807. hsz. sz. ingatlanra, 264 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1892. évi január hó 22.napján d. e. 10 órakor Baán községben a jegyzői irodában** megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át vagyis 55 frt 30 kr. 15 frt 19 frt 9 kr. 19 frt 80 kr, 10 frt 40 frt 26 frt 40 krt készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni. vagy az 1881 LX. t. cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Dárdán, a kir. járásbiróság mint tkvi hatóságnál 1896. évi október hó 18. napján.

Maurer Frigyes
kir. albiró.

A magy. kir. államvasutaktól eredő teljesen használható, jó karban lévő

tizedes mérlegek

sulyokkal együtt, felette **olcsó** árban kaphatók:

KOHN A. M.

vas- és fémáru nagykereskedőnél

Budapest, VI., Mozsár-utcza 9. sz.

Ugyanott „**Werndl**" rendszerü használt fegyverek (mező- és erdőőröknek)

feltünő olcsón kaphatók

9984. sz.
k. i. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Baranyavármegye pécsi járáshoz tartozó **ráczpetrei körjegyzőségben 400 frt** évi fizetéssel, — **továbbá** ugyanezen járásban az **egerághi körjegyzőségben 300 frt** évi fizetéssel, ellátott

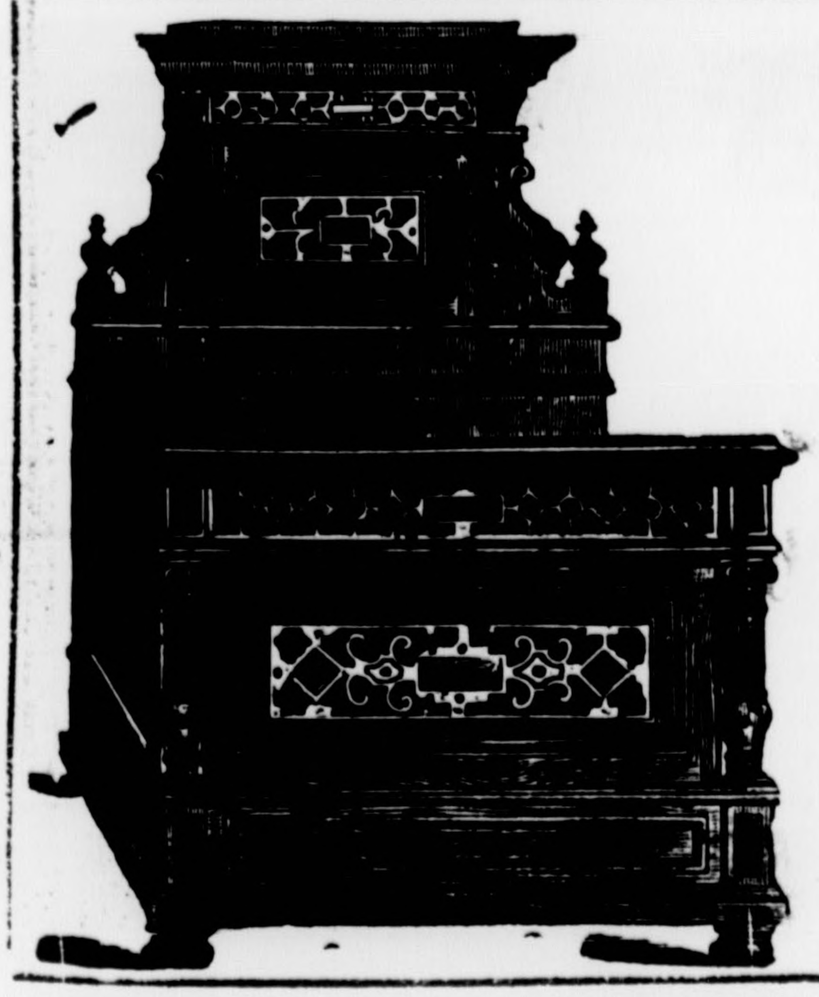
segédjegyzői állások

rendszeresittetvén ezen állásoknak választás utján leendő betöltése céljából pályázni kivánókat felhivom, hogy a jegyzői képesitést eddigi szolgálatukat és korukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat **folyó évi deczember hó 31-ig** hozzám benyujtsák, mert később beérkező ily folyamodványokat figyelembe venni nem fogom.

Az 1886. évi XXII. t. cz. 68. §-a szerint foganatositandó ezen választásokat **1897. évi január hó 4-én reggeli 9 órakor R. Petrén, — ugyanaz nap délután 2 órakor Egerághon** mindenütt a körjegyzői irodában fogom megejteni.

Pécsett, 1896. évi deczember hó17-én.

Vaniss Sándor
főszolgabiró.

ZSOLNAY IMRE

butorraktára és műhelye

(tetemesen nagyobbitva)

Pécsett, Ferenciek-utca 11. sz.

Nagy választékban teljes és stylszerüen berendezett **alvó-, diszes ebédlő szobák** mindennemü **fa-, vas-** és **kárpitozott butorok, képek, tükrök, függönyök, függönytartók és Thonet-székek** szabott gyári árak mellett.

Abban a helyzetben vagyok, hogy **butorvásárlások** nálam is oly **jutányosan** eszközölhetők, mint Budapesten, vagy Bécsben.

(A pécsi edénygyár-raktár ugyanott.)

MEGÉRKEZTEK

a legujabb báli

és

tánczrend-minták!

TAIZS JÓZSEF

könyvnyomdája

Pécsett,

Mária-utcza 1. szám a királyi tábla átellenében.